

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสของระบบการค้าเสรี ของยุคการแข่งขันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของระบบสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศในยุคของโลกไร้พรมแดนหรือโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารมาเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการแข่งขันทางธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วกว่าและยังสามารถพยากรณ์อนาคตทางการตลาดทั้งของลูกค้านักและผู้แข่งขันได้ย่อมมีความได้เปรียบและจะประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว ความเข้มแข็ง ความอดทน การใฝ่เรียนรู้ การสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อให้เกิดขึ้นกับตัวเองและธุรกิจเป็นสิ่งที่ต้องมี ทั้งนี้เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวและการกำหนดวิธีการดำเนินงานและลีลาในการบริหารจัดการธุรกิจ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อระบบต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งภายในองค์กรธุรกิจ สังคม ประเทศ และต่างประเทศ (นันทนา คินิมาน, 2546)

การออมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในการเร่งให้ระบบเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในสายตาของนักเศรษฐศาสตร์ปริมาณเงินออมถือได้ว่าเป็นหัวใจและเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ การออมภายในประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศ แต่มีหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่ปริมาณเงินออมในประเทศมีไม่เพียงพอกับความต้องการในการลงทุน หากว่าการลงทุนในประเทศมีการพึ่งพาการออมภายในประเทศอย่างเพียงพอแล้ว และมีการลงทุนในทิศทางอย่างถูกต้อง ระบบเศรษฐกิจก็จะมีการพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพ โดยประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศส่วนมากจะเป็นประเทศที่มีการออมในประเทศสูง และมีระดับการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศต่ำ อย่างไรก็ตาม ถ้าระบบเศรษฐกิจขาดปัจจัยอย่างอื่นที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างเงินออมเพียงอย่างเดียวก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจชี้ให้เห็นเช่นเดียวกันว่า การเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ ค่านิยมและสถาบันนั้น ล้วนแต่เป็นผลมาจากขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ มิใช่เนื่องมาจากสาเหตุของการพัฒนาในด้านอื่น ระบบเศรษฐกิจใดเศรษฐกิจหนึ่งควรจะมีกลุ่มชนที่สนใจงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นกลุ่มชนที่มีความปรารถนาที่จะออม (กรรณิการ์ ลัทธยาพร, 2545)

การออม (Saving) เป็นจำนวนรายได้ของผู้บริโภคที่ไม่ถูกใช้ไปในการซื้อสินค้าและบริการในระยะเวลาหนึ่ง โดยผู้บริโภคจะทำการออมเงินเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคตให้กับตนเอง และเป็นการช่วยลดความเสี่ยงในการดำรงชีวิตยามฉุกเฉิน ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การออมเงินนอกจากมีประโยชน์ต่อผู้ออมแล้ว การออมยังมีประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในด้านการขยายตัวและการ

นอกจากนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ โดยมีจำนวนถึงประมาณร้อยละ 99 ของธุรกิจทั้งหมด วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นฐานรากของการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกลไกหลักในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจน ข้อมูลที่ยืนยันถึงบทบาททางเศรษฐกิจไทยที่สำคัญดังกล่าว ได้แก่ การก่อให้เกิดการจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนถึงกว่าร้อยละ 77 ของการจ้างงานรวมของประเทศ บทบาทในการสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยประมาณร้อยละ 39 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และมีมูลค่าการส่งออกโดยตรง คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 29 ของมูลค่าการส่งออกรวม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2554)

ดังนั้นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุน (Supporting Industry) สำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อีกด้วย โดยเฉพาะการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใช้เงินลงทุนและคนงานน้อย จึงทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนจากประชาชนที่เป็นแต่ผู้บริโภคมาสู่การเป็นผู้ผลิต เพราะถ้าประชาชนในชาติหันมาเป็นผู้ผลิตมากกว่าการเป็นผู้บริโภคคือ ใช้น้อยผลิตมาก และขายสินค้ากับบริการต่างๆ ไปยังต่างประเทศ เพื่อแสวงหาเงินตราเข้าประเทศได้ก็จะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก ดังนั้นกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีนั้นจะต้องทำให้เกิดสภาพที่มีการสร้างงานให้เกิดขึ้นเรื่อยๆ เพราะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และมีอัตราการจ้างงานสูง ขณะที่ธุรกิจขนาดใหญ่ต้องการใช้ระยะเวลาในการเจริญเติบโต การก่อตั้งใช้เวลานาน และมีจำนวนน้อย การที่จะนำธุรกิจขนาดใหญ่มาใช้ในการแก้ปัญหาแรงงานจึงมีโอกาสน้อย และนอกจากนี้รัฐบาลเองยังต้องสนับสนุนการบริการด้านต่างๆ ทั้งการบริหาร การจัดการเพื่อให้มีประสิทธิภาพสนองตอบต่อกระแสของประชาชนในประเทศให้เปลี่ยนค่านิยมมาใช้สินค้าของผู้ผลิตที่เป็นคนไทยเพื่อป้องกันเงินตราที่รั่วไหลออกต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นการลดปัญหาด้านการว่างงานของประชาชนที่มีได้มีอาชีพ

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2544-2548 สัดส่วนการออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศก็ยังมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 29.26 ในปี 2544 เหลือร้อยละ 27.73 ในปี 2548 แต่ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนของไทยยังเป็นบวกอยู่ เนื่องจากผู้ประกอบการมีความระมัดระวังในการลงทุนในขณะที่สถาบันการเงินก็มีความระมัดระวังในการให้สินเชื่อ ถึงแม้ว่าปี 2548 ช่องว่างของการออมและการลงทุนกลับมาติดลบอีกครั้งเป็นจำนวน 264.435 พันล้านบาท อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี 2549 การออมเริ่มมีการขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้น ทำให้ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนของไทยมีปริมาณที่กว้างขึ้น จนกระทั่งปี 2552 อัตราการออมและการลงทุนเริ่มลดลงในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนของไทยไม่ติดลบ ซึ่งสาเหตุนั้นก็เนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศยังมีปัญหาในเรื่องการชุมนุมของประชาชนเพื่อเรียกร้องรัฐบาล จึงส่งผลกระทบต่อระบบความมั่นคงและระบบเศรษฐกิจของประเทศทำให้สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่รายได้ยังเท่าเดิม และทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นไม่มาลงทุน ในทิศทางเดียวกันก็ทำให้การออมเงินของประชาชนลดลงด้วย

ตารางที่ 1.1 การออม การลงทุนและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศไทย

พ.ศ.	การออม ในประเทศ (1)	การลงทุน ในประเทศ (2)	ช่องว่าง ระหว่างการออม และการลงทุน (1)-(2)	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม ในประเทศ (GDP)	การออมต่อ GDP (ร้อยละ)	การ ลงทุน ต่อ GDP (ร้อยละ)
2544	1502.533	1237.089	265.444	5133.502	29.26	24.09
2545	1564.379	1297.334	267.045	5450.643	28.70	23.80
2546	1691.746	1477.475	214.271	5917.368	28.58	24.96
2547	1852.569	1738.59	113.979	6489.847	28.54	26.78
2548	1965.732	2230.167	-264.435	7087.66	27.73	31.46
2549	2350.653	2219.906	130.747	7816.476	30.07	28.40
2550	2755.339	2253.54	501.799	8473.632	32.51	26.59
2551	2794.654	2644.604	150.050	9104.979	30.69	29.04
2552	2635.269	1920.506	714.763	9663.181	27.27	19.87

ที่มา : สำนักนโยบายการออมและการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2550)

หน่วย: พันล้านบาท

หมายเหตุ : p = ค่าประมาณการ

จากตารางที่ 1.2 แสดงให้เห็นว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปี 2544-2552 โดยเปรียบเทียบระหว่างรายได้และรายจ่ายอยู่ในภาวะเกินดุลแสดงว่ามีเงินออม แต่กลับพบว่าประชากรมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน หนี้สินเฉลี่ยปี 2552 มากกว่า ปี 2544 ประมาณ 13.55% เฉลี่ยต่อปีประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้สินเพิ่มขึ้นปีละเกือบ 4% โดยประมาณ ในขณะที่รายได้อต่อเดือนเพิ่มขึ้นน้อยกว่า 4% มีเพียงปีละ 1-2% เท่านั้น ดังนั้นหากมีวิกฤติการทางการเมืองเหมือนเมื่อครั้ง วิกฤติการต้มยำกุ้ง ปี 2541 และวิกฤติการการเงินโลก ปี 2550 จากข่าวสารจะพบเห็นหลายครอบครัวที่มีปัญหาทางการเงินถึงขั้นล้มละลาย จนเป็นเหตุให้ครอบครัวแตกแยก และหลายธุรกิจที่ต้องปิดตัวไป เนื่องด้วยไม่สามารถทนรับภาระต้นทุนในการดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้เงินทุนสำรองหรือเงินออมจึงมีความจำเป็นต่อระบบเศรษฐกิจทั้งระบบครัวเรือนและภาคธุรกิจ

ตารางที่ 1.2 รายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนปี 2544 - 2552

ปี	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท/เดือน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท/เดือน)	หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท/เดือน)
2544	8,281	6,888	47,549
2545	9,279	7,550	66,034
2547	10,139	8,484	83,278
2549	11,815	10,316	101,882
2550	12,995	10,920	105,006
2552	15,358	12,260	118,308

ที่มา : สำนักนโยบายการออมและการลงทุน (NESDB)

ดังนั้นการรับรู้ถึงรายรับ-รายจ่ายจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องและสามารถวิเคราะห์เพื่อหาช่องทางในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาธุรกิจได้ (คู่มือมาตรฐานการจัดการวิสาหกิจชุมชน, 2551) ต้นทุนที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจของหลายๆ สถานประกอบการคือดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสำรวจผู้ประกอบการเกี่ยวกับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน พ.ศ. 2552 พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือให้ธุรกิจขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี 3 อันดับแรก คือ กระตุ้นเศรษฐกิจให้มีการซื้อการขยาย การบริโภคมากขึ้น (34.1%) ส่งเสริมการลงทุนโดยการหาแหล่งเงินกู้ให้ผู้ประกอบการในอัตราดอกเบี้ยต่ำ (30%) และลดภาษีการค้า (17.5%) สรุปข้อเรียกร้องดังกล่าวเพื่อต้องการให้รายรับเพิ่มขึ้น และรายจ่ายลดลงนั่นเอง เมื่อรายได้หักรายจ่ายแล้วมีเงินคงเหลือมากขึ้นๆ จะทำให้

จากตารางที่ 1.3 รูปแบบการจัดตั้งธุรกิจเกือบ 90% มีการจัดตั้งในรูปแบบที่เป็นส่วนบุคคลหรือธุรกิจขนาดเล็ก (Micro Enterprises) คือ ครั้วเรือน/สถานประกอบการทั่วไปที่มีคนงานน้อยกว่า 10 คน ที่ประกอบอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อขาย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนสูงสุดถึง 204,226 แห่ง คิดเป็น 45% ของทั้งหมด

จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครั้วเรือน พ.ศ. 2550 พบว่า รายได้ที่เป็นตัวเงินของผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรแบ่งเป็นกำไรสุทธิจากการทำธุรกิจมีจำนวน 18,375 บาทต่อเดือนและจากหลักของการออมเงินอย่างง่าย คือ ออม 1 ส่วน ใช้ 3 ส่วน หรือออม 25% ของรายได้ ดังนั้น ถ้าผู้ประกอบการมีกำไรสุทธิต่อเดือนประมาณ 18,000 ออม 25% คิดเป็น 4,500 บาทต่อเดือน ประเทศไทยจะมีเงินออมต่อเดือนจากผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กถึงเดือนละเกือบ 2 พันล้านบาทหรือประมาณ 2.4 หมื่นล้านบาทต่อปี

ตารางที่ 1.3 จำนวนสถานประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิต จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย พ.ศ. 2550

ภาค	จำนวนสถานประกอบการ	ส่วนบุคคล	หจก./ห้างหุ้นส่วนสามัญ/ นิติบุคคล	บริษัทจำกัด/บริษัทจำกัด (มหาชน)	ส่วนราชการต่าง ๆ/สหกรณ์และอื่น ๆ
กรุงเทพฯ	41,459	30,260	3,066	8,101	32
ปริมณฑล	25,995	15,615	1,934	8,408	38
ภาคกลาง	46,338	39,933	1,123	4,195	1,087
ภาคเหนือ	92,210	86,292	1,062	1,008	3,848
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	215,295	204,226	610	819	9,640
ภาคใต้	36,671	33,877	565	930	1,299
รวม	457,968	410,203	8,360	23,461	15,944

ที่มา: สำมะโนอุตสาหกรรม ทวีราชอาณาจักร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในขณะที่ภาคครั้วเรือนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญในการออม และคิดหาหนทางในการวางแผนทางการเงิน โดยการพยายามออมเงินที่ละเล็กทีละน้อย โดยความเป็นจริงแล้ว พบว่ามักออมได้น้อยกว่าที่ตั้งใจไว้เสมอ (โสภิต พงษ์รัตนานุกูล, 2552) ทั้งนี้เพราะภาคครั้วเรือนใหญ่มีแหล่งรายได้จากการทำงานเพียงแหล่งเดียว ซึ่งสอดคล้องกับการเปรียบเทียบระหว่างรายได้

จากข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เนื่องจากการบริหารการเงินของสถานประกอบการนั้นจำเป็นต้องมีวินัยด้านการเงินที่ดี เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างประสบผลสำเร็จ ในการวิจัยครั้งนี้จะทำให้เข้าใจลักษณะและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการเข้ามามีบทบาททางนโยบายในการส่งเสริมจูงใจให้ทุกๆ กลุ่มอาชีพให้มีการออมอย่างสม่ำเสมอเพื่อความมั่นคงของคนในชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

3. สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้ประกอบการที่มีปัจจัยด้านลักษณะประชากรและด้านสถานประกอบการต่างกัน มีพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน
2. ผู้ประกอบการที่มีปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ความเข้าใจตนเอง การมีระเบียบวินัยและความสนใจต่างกัน มีพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน
3. ผู้ประกอบการที่มีปัจจัยด้านสถานการณ์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ภาวะในครอบครัว และการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน

4. ผู้ประกอบการที่มีปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ค่านิยมในการบริโภค การใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต และความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมต่างกัน มีพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 **ประชากร** คือ เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร

4.2 **ตัวอย่าง** คือ เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กเฉพาะในเขตเทศบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด

4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ตัวแปรอิสระหลัก ประกอบด้วย

ตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ความเข้าใจตนเอง การมีระเบียบวินัย ความสันโดษ และการควบคุมตนเอง

ตัวแปรปัจจัยด้านสถานการณ์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ภาระในครอบครัว และการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ค่านิยมในการบริโภค การใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต และความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

1.2 ตัวแปรอิสระรอง ประกอบด้วย

ตัวแปรปัจจัยด้านลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา

ตัวแปรปัจจัยด้านสถานประกอบการ ได้แก่ ประเภทธุรกิจ แหล่งเงินทุน ยอดขายต่อวัน ต้นทุนในการขาย และจำนวนลูกจ้าง

2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

4.4 ระยะเวลาดำเนินการ คือ 1 มีนาคม 2553 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2554

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3. ได้ทราบถึงภาพรวมของการประกอบธุรกิจขนาดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
4. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการภายในประเทศ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การออม หมายถึง การเก็บสะสมเงินที่ละเล็กละน้อยได้จำนวนหนึ่งในระยะเวลาหนึ่งๆ ซึ่งอาจจะเก็บเป็นในรูปแบบของเงินสดไว้กับตนเอง หรือฝากเงินไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อเป็นเงินสำรองไว้ใช้จ่ายในยามที่จำเป็นในอนาคต โดยเงินนั้นอาจนำไปลงทุนต่อเพื่อให้เพิ่มพูนขึ้นก็ได้

6.2 พฤติกรรมการออม หมายถึง การแสดงออกของการออม ซึ่งสามารถจำแนกเป็นปริมาณการออม วัตถุประสงค์การออม รูปแบบการออม และระยะเวลาการออม

6.3 ความเข้าใจตนเอง หมายถึง ความรู้ที่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของบุคคลนั้น

6.4 การมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่บุคคลมีการกระทำที่อยู่ในขอบหรือกรอบของวินัยในการใช้เงินโดยไม่ทำ ตามความพอใจของตนโดยไม่มีขอบเขต รู้จักใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม ตั้งอยู่ในความถูกต้อง และสามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินของตนเองได้

6.5 ความสันโดษ หมายถึง การกระทำ ตลอดจนความคิดของบุคคลที่แสดงออกมาให้เห็นว่าพอใจในสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ รู้จักสถานภาพของตนเอง ไม่ทะเยอทะยานจนเกินกำลังความสามารถของตนเอง ไม่ใช่สิ่งของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น

6.6 การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หมายถึง การกระทำของบิดามารดา ที่ทำเป็นตัวอย่างในการใช้เงินที่เหมาะสม การใช้จ่ายเงินที่ไม่ฟุ่มเฟือย พิจารณาในการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะหรือเงินที่มีอยู่ ตลอดจนการสอนให้รู้ถึงคุณค่าของเงิน

6.7 ภาวะในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ถึงสภาวะที่บุคคลต้องทำหน้าที่ ที่เป็นความรับผิดชอบ ต่อสมาชิกในครอบครัว เช่น ภาวะด้านการเงิน เวลาที่ต้องดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัว และจำนวนคนในครอบครัวที่ต้องคอยดูแลเอาใจใส่

6.8 การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของครอบครัว ปริมาณการรับรู้ ปัญหาด้านการชำระค่าใช้จ่ายรายเดือน ด้านค่าครองชีพประจำวัน

6.9 ค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต หมายถึง รูปแบบความต้องการของบุคคลที่มีต่อการใช้จ่ายใช้สอยในการใช้จ่ายในการดำรงชีวิต มีการยึดถือและนำไปสู่การปฏิบัติจนเป็นนิสัย

6.10 ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้

6.11 ผู้ประกอบการขนาดเล็ก (micro entrepreneurs) หมายถึง เจ้าของกิจการขนาดเล็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย การกำหนดตัวแปร และกรอบแนวคิด โดยแยกประเด็นในการศึกษา ออกเป็น 7 ส่วน ได้ดังนี้

1. แนวคิดการออม

1.1 ความหมายของการออม

1.2 ระบบการออมของประเทศไทย

1.3 ลักษณะการออม และผลของการออมในลักษณะต่างๆ

1.4 รูปแบบของการออม

1.5 จุดประสงค์ของการออม

1.6 ปัจจัยที่กำหนดการออม

2. แนวคิดการออมทางเศรษฐศาสตร์

3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

3.2 ความหมายของพฤติกรรม

3.3 ประเภทของพฤติกรรม

3.4 องค์ประกอบของพฤติกรรม

4. ลักษณะของธุรกิจขนาดเล็กและผู้ประกอบการ

5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดการออม

ความหมายของการออม

ตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ความหมายของการออมเป็นการออมเงิน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริงและการบริโภคของบุคคลหรือครัวเรือนเป็นอย่างมาก ด้วยสาเหตุที่ว่าหลังจากบุคคลหรือครัวเรือนได้รับรายได้มาแล้ว เมื่อนำไปหักภาษีออก รายได้ดังกล่าว ถือเป็นรายได้ที่บุคคลหรือครัวเรือนสามารถนำไปใช้จ่ายได้จริง โดยอาจแบ่งเป็นส่วนหนึ่งเพื่อการบริโภค ส่วนที่เหลือจึงค่อยเก็บออมไว้เป็นเงินสะสม สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง ค่าใช้จ่าย และปริมาณการออมได้ดังนี้ (สำนักนโยบายการออมและการลงทุน, 2549)

$$Y = C + S$$

เมื่อ	Y	คือ	รายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง
	C	คือ	ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค
	S	คือ	ปริมาณการออม

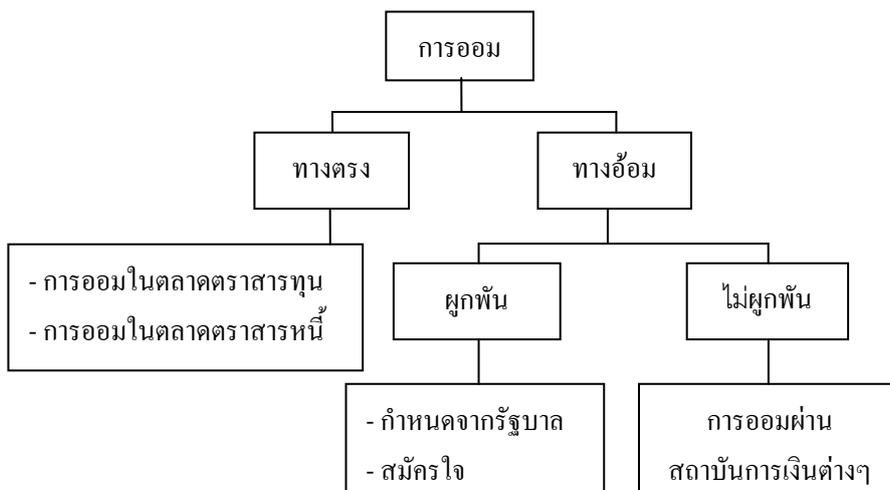
กองทุนรวม AIMC (2548 อ้างถึงใน หทัยรัตน์ มาประณีต, 2551) กล่าวว่า การออมอย่างง่าย ๆ เป็นการเก็บสะสมเงินทีละทีละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งการออมส่วนใหญ่ มักจะเก็บในรูปของเงินสดไว้กับตนเอง หรือฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ โดยได้รับ ดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราต่ำ แต่ความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากมีรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันเงินฝากทั้งเงินต้น และดอกเบี้ยเต็มจำนวน

หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) กล่าวว่า การออมคือ การสะสมเงินโดยยังไม่นำมาใช้ และเป็นการรักษาเงินไว้ เช่น ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันชีวิต สถาบันการเงิน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ผลตอบแทนที่ได้รับ คือ ดอกเบี้ย หรือเก็บเงินไว้กับตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การออม หมายถึง การเก็บสะสมเงินทีละเล็กละน้อยได้จำนวนหนึ่งในระยะเวลาหนึ่งๆ ซึ่งอาจจะเก็บเป็นในรูปของเงินสดไว้กับตนเอง หรือฝากเงินไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อเป็นเงินสำรองไว้ใช้จ่ายในยามที่จำเป็นในอนาคต โดยเงินนั้นอาจนำไปลงทุนต่อเพื่อให้เพิ่มพูนขึ้นก็ได้

ระบบการออมของประเทศไทย

หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) กล่าวถึง ระบบการออมสามารถแบ่งโครงสร้างตามรูปแบบการเคลื่อนย้ายเงินทุนในระบบเศรษฐกิจได้ ดังภาพที่ 2.1 แสดงถึงโครงสร้างของระบบการออมของประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่าระบบการออมของประเทศไทยมีโครงสร้าง (สำนักนโยบายการออมและการลงทุน และสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจและการคลัง. ม.ป.ป.,: 2-3) ดังนี้

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างระบบการออมของประเทศไทย

1.1 การออมทางตรง คือ การออมที่เกิดขึ้นโดยผู้ที่มีเงินออมมีรายได้มากกว่ารายจ่าย ทำการออมผ่านเครื่องมือการออมรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ใหม่ รวมทั้งการออมในระบบสหกรณ์ ที่เสนอโดยผู้ที่มีความต้องการใช้เงินลงทุน หรือผู้ที่มีความต้องการลงทุน ได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านนายหน้า หรือตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงินแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ที่มีเงินออมจะทราบว่าผู้ที่มีความต้องการเงินลงทุนได้เอาเงินลงทุนไปทำการลงทุนในรูปแบบใด

1.2 การออมทางอ้อม คือ การออมที่เกิดขึ้นโดยการที่ผู้ที่มีเงินออมทำการออมผ่านเครื่องมือการออมประเภทต่างๆที่เสนอโดยตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงิน ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่สถาบันการเงินซึ่งได้ออกเครื่องมือเหล่านี้ออกมาเพื่อระดมเงินออมมาแล้ว ตัวกลางทางการเงินจะได้นำเอาเงินออมเหล่านั้นมาให้ผู้ที่มีความต้องการเงินลงทุนกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุนในโครงการลงทุนของตนเองต่อไป ดังนั้น ผู้ที่ออมทางอ้อมจะไม่สามารถทราบได้ว่าเงินออมของตนถูกกู้ยืมไปโดยผู้ใดและนำไปใช้ในการลงทุนแบบใด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเครื่องมือการระดมเงินออมในระบบการเงินมีหลากหลาย สามารถจัดกลุ่มประเภทของการออมทางอ้อมได้อีกตามเงื่อนไขของสัญญาการออมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินออมได้ ดังนี้

1) การออมแบบไม่ผูกพัน คือ การออมที่ระยะเวลาของสัญญาผูกพันระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินหรือสถาบันการเงินต่างๆ นั้นไม่ยาวนาน ผู้ออมสามารถเรียกคืนเงินออมที่ฝากไว้กับตัวกลางทางการเงินมาใช้เมื่อใดก็ได้ที่มีการทวงถามเกิดขึ้น การออมประเภทนี้เป็นการพักอำนาจการใช้จ่ายของตน และสร้างความปลอดภัยจากการถือเงินสดติดตัว

2) การออมแบบผูกพัน คือ การออมที่สัญญาผูกพันระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินมีความยาวนาน ผู้ออมไม่สามารถเรียกคืนเงินออมของตนได้จนกว่าที่จะครบกำหนดสัญญา หรือจะต้องเสียเงินค่าปรับในการยกเลิกสัญญาการออมนั้น ส่วนใหญ่ผู้ออมจะทำการออมประเภทนี้เพื่อเก็บสะสมเงินทุนเอาไว้ใช้ในอนาคตข้างหน้าในช่วงที่ไม่สามารถสร้างรายได้ในปัจจุบันการออมประเภทนี้ในประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ก. การออมแบบผูกพันที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกำหนดจากรัฐบาล โดยรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เกิดการออมเพื่อการชราภาพขั้นพื้นฐานสำหรับแรงงานในภาคต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรูปแบบของการออมจะแตกต่างกันตามประเภทของแรงงาน ได้แก่ระบบกองทุนประกันสังคมซึ่งเป็นระบบการออมในรูปแบบของสวัสดิการที่รัฐบาลจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองแรงงานในภาคเอกชนโดยรัฐบาลทำการบริหารและกำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำที่ผู้ประกันตน (ผู้ออม) ในระบบจะได้รับ ส่วนเครื่องมือการออมเพื่อการเกษียณอายุที่รัฐบาลกำหนดให้กับข้าราชการ คือ การออมในระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ซึ่งมีลักษณะเป็นกองทุนแบบกำหนดเงินสมทบ (Defined Contribution)

ข. การออมแบบผูกพันที่เกิดขึ้นแบบสมัครใจ คือ การออมที่เกิดจากผู้ออมสามารถเลือกทำการออมในเครื่องมือการออมแบบผูกพันที่มีนอกเหนือจากระบบในข้อ ก. เพื่อทำให้เกิดปริมาณเงินออมสำหรับเกษียณอายุของตนเพิ่มขึ้น เพื่อทำให้มั่นใจว่าปริมาณเงินออมจะมีเพียงพอ การออมแบบนี้สามารถเป็นไปทั้งการออมที่เป็นการออมด้วยตนเองแต่เพียงผู้เดียว เช่น กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) และการประกันชีวิต และเป็นการออมที่เกิดจากการออมทั้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund)

ลักษณะการออมและผลของการออมในลักษณะต่างๆ

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) กล่าว การออมของบุคคลอาจจะกระทำ ได้หลายลักษณะ คือ ออมโดยเก็บเป็นเงินสดไว้กับตนเองและจะแบ่งเป็นส่วนๆ เพื่อนำ ไปฝากธนาคารหรือสถาบันการเงิน ซึ่งการออมแต่ละลักษณะเกิดผลต่างกัน ดังนี้

ลักษณะการออมและผลของการออม

<u>ลักษณะของการออม</u>	<u>ผลของการออม</u>
1. เก็บเงินสดไว้กับตนเอง	ไม่ได้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้น และเงินเสื่อมค่าลดอำนาจการซื้อลงเรื่อยๆ เมื่อราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น
2. ฝากเงินกับธนาคาร	ได้เงินเพิ่มขึ้นจากดอกเบี้ย และขณะเดียวกันเงินที่ฝากไว้กับสถาบันการเงินเสื่อมค่าลงเมื่อราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น
3. ซื้อทองคำ	ไม่ได้ดอกเบี้ย อาจได้เงินเพิ่มขึ้นอีกเมื่อราคาทองคำสูงขึ้น และอาจสูญเสียเงินไปบางส่วนเมื่อราคาทองคำลดลงหรือคาดว่าจะสามารถใช้แลกเปลี่ยนเป็นเงินได้ยามฉุกเฉิน

การที่บุคคลแต่ละคนตัดสินใจเลือกการออมโดยวิธีใดก็ตาม บุคคลนั้นจะต้องคิดว่า การออมโดยวิธีใดจะให้ผลประโยชน์ทำให้เงินออมของเขาเพิ่มค่าได้มากที่สุด ฉะนั้นจึงมีคนเลือกออมด้วยวิธีต่างๆ บางคนออมหลายวิธี อย่างไรก็ตามการออมทุกวิธีก็อาจทำให้สูญเสียเงินออมส่วนหนึ่งได้และอาจทำให้ได้เงินเพิ่มขึ้นมาได้

รูปแบบของการออม

รูปแบบการออมเงินมีหลายรูปแบบ เช่น การฝากเงินในธนาคาร การฝากเงินกับบริษัท ประกันชีวิต การซื้อทองคำแท่งและรูปพรรณ แต่วิธีฝากเงินในธนาคารเป็นวิธีที่รู้จักกันแพร่หลายและได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะเป็นวิธีการออมเงินที่มีความมั่นคงและปลอดภัยสูง ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 3 แบบ (หทัยรัตน์ มาประณีต, 2551) ได้แก่

1. แบบบัญชีออมทรัพย์ เป็นรูปแบบการฝากเงินที่ง่ายและคุ้นเคยกันดี โดยผู้ฝากจะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน ข้อดีของการฝากเงินแบบบัญชีออมทรัพย์ คือ ง่ายต่อการฝากและ

2. แบบบัญชีประจำ เป็นการฝากเงินจำนวนเท่าไรก็ได้ แต่ยังไม่สามารถถอนเงินจากธนาคารได้ จนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลา เช่น 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือน หรือ 1 ปี รูปแบบนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีเวลาที่จะใช้เงินก้อนในช่วงระยะเวลานั้นๆ และดอกเบี้ยจะสูงกว่าการฝากแบบบัญชีออมทรัพย์ แต่มีเงื่อนไขสำคัญว่าห้ามถอนเงินออกก่อนกำหนด จะทำให้ผู้ฝากไม่ได้รับดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้

3. แบบบัญชีออมทรัพย์พิเศษ เป็นรูปแบบการฝากเงินที่ผสมผสานกันระหว่างการฝากเงินแบบบัญชีออมทรัพย์และแบบบัญชีฝากประจำ โดยมีเงื่อนไขพิเศษเพิ่มจากการฝากเงินแบบบัญชีออมทรัพย์แบบทั่วไป คือ ผู้ฝากต้องฝากเงินอย่างน้อย 1,000 บาทขึ้นไป และการฝากเงินแต่ละครั้งต้องไม่ต่ำกว่า 1,000 บาทในทุกๆ เดือน จนกว่าจะครบกำหนด อาจเป็น 2 ปี 3 ปี หรือ 5 ปี ทั้งนี้แต่ละธนาคารจะกำหนดเงื่อนไขพิเศษเพิ่มเติมแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ผู้ฝากสามารถถอนเงินออกมาระหว่างการฝาก แต่จะสามารถถอนเงินพร้อมดอกเบี้ยได้เมื่อฝากเงินครบตามกำหนดเท่านั้น รูปแบบนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ยังมีเงินไม่มากนัก และยังไม่ได้วางแผนการใช้เงินอย่างชัดเจน เพราะบัญชีเงินฝากแบบนี้จะสามารถถอนคืนได้เดือนละ 1 ครั้งเท่านั้น

รูปแบบการฝากเงินกับธนาคาร มีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ แบบบัญชีออมทรัพย์ แบบบัญชีประจำ และแบบบัญชีออมทรัพย์พิเศษ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีเงื่อนไขการฝากและอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน การฝากเงินกับธนาคารเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมสูงสุดและไร้ความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับรูปแบบการออมเงินภาคครัวเรือนพบว่าในปี 2541 สัดส่วนการออมเงินอยู่ในรูปของการฝากเงินในธนาคารถึงร้อยละ 64.1 รองลงมาได้แก่ การฝากเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร หรือเครดิตยูเนียน การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต การฝากเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และการซื้อหุ้น ตามลำดับ

นอกจากนี้ กมลทิพย์ แซ่หลี่ (2545 อ้างถึงใน หทัยรัตน์ มาประณีต, 2551) ได้จำแนกรูปแบบการออม ได้ 5 แบบตามขนาดของเงิน ระยะเวลาและความเสี่ยง ดังนี้

1) เงินฝาก เป็นการฝากเงินในสถาบันการเงินของรัฐบาลและเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ สหกรณ์ออมทรัพย์ โดยผู้ออมจะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน ซึ่งมีความเสี่ยงในการสูญเงินต่ำ

2) ตราสารทางการเงินต่างๆ ได้แก่

2.1) ตราสารทุน คือ หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งผู้ถือตราสารทุนจะได้รับผลตอบแทนรูปเงินปันผล จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของธุรกิจนั้น

2.2) ตราสารหนี้ คือ ตราสารที่ออกมาโดยรัฐบาลและเอกชน เพื่อให้กู้ยืมเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผู้ถือตราสารมีสภาพเป็นเจ้าของกิจการ ผลตอบแทนอยู่ในรูปของดอกเบี้ยและมีการจ่ายเงินต้นคืนแน่นอน

2.3) พันธบัตร อยู่ในรูปของพันธบัตรรัฐบาลและพันธบัตรรัฐวิสาหกิจผลตอบแทนอยู่ในรูปของดอกเบี้ยที่กำหนดอัตราที่ตายตัว จะได้รับคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดระยะเวลา และยังสามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันกู้ยืมได้

2.4) สลากออมสิน ที่มีอัตราดอกเบี้ยไม่สูงมาก แต่จะได้รับผลตอบแทนจากการถูกรางวัลตลอดช่วงเวลาที่ถือครองอยู่ และยังสามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันกู้ยืมได้เมื่อครบกำหนดครุได้ออน ผู้ซื้อสลากออมสินจะได้รับเงินต้นคืนพร้อมดอกเบี้ย

2.5) ตัวสัญญาใช้เงิน คล้ายกับการฝากเงินในสถาบันการเงิน แต่ผู้ออกตัวตั้งเป็นบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยจะระดมเงินฝากจากประชาชน และระบุดัตราดอกเบี้ยโดยธนาคารพาณิชย์และวันครบกำหนดได้ออน

2.6) หุ้นกู้ คือ ตราสารทางการเงินที่บริษัทและสถาบันการเงินต่างๆ ออกมาเพื่อกู้ยืมในระยะยาว มากกว่า 1 ปี ผลตอบแทนอยู่ในรูปของดอกเบี้ยตามอัตรา ตามระยะเวลาที่กำหนด และตามฐานะของบริษัทและสถาบันการเงินที่ออกหุ้นกู้

2.7) กองทุนรวม เป็นการระดมทุนจากการขายหน่วยลงทุนให้นักลงทุนรายย่อย และนำทุนที่ได้ไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ ตัวเงิน พันธบัตร เป็นต้น กองทุนรวมแบบปิดจะกำหนดอายุของกองทุนและจำนวนหน่วยลงทุน รวมทั้งไม่รับได้ออนคืนหน่วยลงทุนก่อนสิ้นสุดอายุของกองทุนรวม กองทุนรวมแบบเปิดจะมีลักษณะตรงกันข้ามกับกองทุนแบบปิด

3) กรมธรรม์ประกันชีวิต นับเป็นการออมเงินระยะยาว มีทั้งแบบปันผลและไม่ปันผล ผู้ทำประกันจะได้รับความคุ้มครองตามสัญญา สามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้ เมื่อหมดอายุประกันจะได้รับเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน

4) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เฉพาะข้าราชการที่เข้าเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น โดยหักเงินจากเงินเดือนเป็นรายเดือนสะสม เมื่อเกษียณอายุราชการ ผลตอบแทนที่ได้รับจะเป็นเงินบำเหน็จบำนาญ และสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้

5) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นการออมเงินของพนักงานรัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชน โดยรัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชนที่เป็นนายจ้างจะออกเงินสมทบสะสมให้ส่วนหนึ่ง และพนักงานออมเงินจากเงินเดือนของตนอีกส่วนหนึ่ง เงินที่ถูกหักออกในแต่ละเดือนรวมกันแล้วสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้ พนักงานจะได้รับเงินออมทั้งหมดเมื่อลาออกจากงาน

จุดประสงค์ของการออม

การตัดสินใจที่จะออมมีเหตุผลหลายประการ มีผู้สรุปถึงเหตุผลของการออมไว้หลายประเด็นด้วยกันดังนี้ (วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาหะ และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์, 2531: 33-35 อ้างถึงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546: 6-8)

1. เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ยามฉุกเฉินคือยามที่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันมาก่อน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายอย่างกะทันหัน เช่น ประสบอุบัติเหตุ การเจ็บไข้ได้ป่วย ฯลฯ
2. เพื่อไว้ใช้จ่ายสำหรับการศึกษา การเก็บออมไว้เพื่อการศึกษา นั้น อาจจะเป็นการศึกษาสำหรับตนเอง หรือสำหรับบุตรหลานก็ได้ ผู้ที่วางแผนชีวิตที่ดีจะต้องพยายามเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ด้วยการพยายามให้มีการศึกษาสูงขึ้นทั้งของตนเองและบุตรหลาน ดังนั้นการเก็บออมไว้เพื่อเหตุผลนี้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเกิดขึ้น
3. เพื่อซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ในการประกอบอาชีพจำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อให้การทำงานสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น
4. เพื่อไว้ใช้จ่ายในการซื้อที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สำหรับผู้ที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองจำเป็นต้องเก็บออมเพื่อเหตุผลนี้
5. เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามชรา เป็นเหตุผลประการสำคัญในการเก็บออมของคนทั่วไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเก็บออมไว้ในขณะที่ตนเองยังมีรายได้อยู่ในระดับที่จะออมได้
6. เพื่อไว้ใช้จ่ายในการซื้อสินค้าถาวร สินค้าถาวรในปัจจุบันเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการครองชีพ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน รถยนต์ เครื่องเสียง ฯลฯ ซึ่งบุคคลทั่วไปมักปรารถนาจะมีไว้เพื่อความความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต
7. เพื่อให้ได้มาสำหรับหลักประกันบางอย่าง ในที่นี้ได้แก่ การประกันชีวิต ประกันภัยประกันอุบัติเหตุ ฯลฯ ซึ่งถ้าบุคคลใดประสบภัยพิบัติโดยไม่คาดฝันในกรณีต่างๆ ดังกล่าว หลักประกันนั้นจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้ ฉะนั้นการออมในรูปของการส่งเบี้ยประกันเพื่อให้ได้หลักประกันบางอย่างจึงมีอยู่เสมอ ปัจจุบันมีรูปแบบใหม่ให้ผลทั้งทางการเงิน สุขภาพและถือเป็นการออมระยะยาว
8. เพื่อหาผลประโยชน์ คือ ผลตอบแทนที่จะได้จากการออม เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนลด ฯลฯ นั้นเอง โดยทั่วไปผู้ที่มีรายได้สูงถึงระดับหนึ่งจะสามารถทำการออมเพื่อวัตถุประสงค์นี้ได้
9. เพื่อจัดตั้งหรือขยายงานธุรกิจ อาจเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งในการเก็บออม เพราะเมื่อผู้ใดมีฐานะจะประกอบธุรกิจได้ก็ย่อมพยายามที่จะกระทำ เพราะปัจจัยที่สำคัญในการประกอบธุรกิจก็คือ เงินทุน ดังนั้นการออมจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะได้เงินทุนมาประกอบธุรกิจ

10. เพื่อใช้จ่ายในการซื้อเครื่องประดับ อาจเป็นเหตุผลการออมอย่างหนึ่งของผู้ที่มิชอบนิยมในการประดับเครื่องแต่งกาย และนอกจากนี้เครื่องประดับ เช่น ทอง สร้อย เป็นต้น ยังสามารถทำให้เกิดเป็นเงินโดยการนำไปขายได้เมื่อถึงคราวจำเป็น

11. เพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมทางด้านสังคม ในระบบของสังคมไทย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคม เช่น การให้ของขวัญวันเกิด แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ มักเกิดขึ้นอยู่เสมอ และไม่ได้คาดคะเนมาก่อน ผู้ที่วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในครอบครัวอย่างดี มักกันเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อกิจกรรมนี้ เงินส่วนนี้ถือว่าเป็นเงินออมเช่นกัน

12. เพื่อเก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลาน ค่านิยมของสังคมไทย บิดามารดา และปู่ย่าตายายมักจะมีมรดกไว้ให้ลูกหลานในอนาคต จากค่านิยมดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ที่สามารถจะออมได้จึงเก็บออมไว้เป็นมรดกของลูกหลาน

13. เพื่อไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมอื่นๆ เช่น ออมไว้เพื่อใช้จ่ายในการสมรส เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อทำบุญ ฯลฯ เหล่านี้เป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการเก็บออมขึ้นได้ทั้งสิ้น

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ให้เหตุผลในการออม สรุปแยกได้ 3 ส่วน คือ

1. เพื่อปัจจุบัน เช่น บัณฑิต 4 ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เป็นต้น
2. เพื่ออนาคต เช่น ผลประโยชน์ตอบแทนทางธุรกิจต่างๆ หรือค่าใช้จ่ายยามชรา หรือเพื่อเป็นทุนมรดกให้กับลูกหลาน
3. เพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือเหตุปัจจุบันทันด่วนที่ไม่อาจคาดคะเนได้ เช่น อุบัติเหตุต่างๆ

หทัยรัตน์ มาประณีต (2549) กล่าวว่า จุดประสงค์หลักของการออมเงิน คือ การใช้เมื่อยามฉุกเฉิน เจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ และเมื่อยามชรา ดังนั้น ถ้าหากบุคคลใดเริ่มเก็บออมตั้งแต่อายุน้อยๆ จะทำให้มีเงินเก็บสะสมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน และหากจะประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวจะได้มีเงินทุนในการดำเนินธุรกิจได้โดยไม่ต้องกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนใด

สรุป จุดประสงค์หลักของการออมเงิน คือ เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามชรา เพื่อเก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลาน เพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมทางด้านสังคม และเพื่อไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมอื่นๆ

ปัจจัยที่กำหนดการออม

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในระดับส่วนบุคคลนั้น จะมีปัจจัยทางสังคมเป็นตัวแปรที่กำหนดตัวหนึ่ง โดยปัจจัยในทางสังคมที่เชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการออม คือ

1. จำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัวเป็นตัวกำหนดว่าจะออมได้หรือไม่ ถ้าจำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัวสูง โอกาสที่จะออมก็เป็นไปได้มากกว่าผู้มีเงินได้น้อย

2. เป้าหมายการออม ผู้ที่มีเป้าหมายในการออมมักจะมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณการออมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้มีเป้าหมายการออม

3. ทัศนคติในการบริโภค จะมีอิทธิพลต่อการออมอยู่มาก เนื่องจากถ้าบริโภคมากก็จะอมน้อย

4. อายุ จะมีอิทธิพลต่อการออมตามทฤษฎีการบริโภคตามช่วงอายุชั้ย นั่นคือ ผู้ที่มีอายุในวัยกลางคนจะมีการออมสูงกว่าวัยต้น และวัยบั้นปลายของชีวิต

5. การศึกษา เชื่อกันว่าจะมีอิทธิพลต่อการออม โดยทั่วไปผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีรายได้สูงกว่า หรือมิฉะนั้นก็เข้าใจใจความสำคัญของการออมมากกว่า

6. อาชีพ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออม เพราะนอกจากความแตกต่างกันของอาชีพจะทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของรายได้แล้ว ลักษณะของอาชีพบางอาชีพก็จำเป็นต้องมีการออมไปในตัว

7. ขนาดของครัวเรือน จะมีผลต่อการออม โดยครัวเรือนขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกในการดูแลมาก การออมก็จะน้อย

8. กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน เป็นสาเหตุหนึ่งที่กระทบต่อการออม เพราะผู้ที่มีสิทธิ์ในบ้านและที่ดินเรียบร้อยแล้ว ย่อมอยู่ในฐานะที่จะเก็บออมได้ดีกว่าผู้ที่ยังเป็นหนี้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

9. สภาพภูมิศาสตร์และเขตที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออมที่สถาบันการเงิน เพราะความสะดวกจะมีผลต่อการออม ฉะนั้นถ้าแหล่งที่อยู่อาศัยสะดวกต่อการไปยังแหล่งออม การออมก็อาจจะเพิ่มขึ้นได้

10. ความพร้อมของสถาบันการเงิน ที่ให้ความสะดวกทั้งระบบการออมและการติดต่อ จะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการออม

11. การโฆษณาและสิ่งจูงใจ เป็นผลให้ผู้ออมตื่นตัว และมีความต้องการที่จะออมมากขึ้นตามแรงโฆษณาและสิ่งจูงใจ

วรชัย สิงหฤกษ์ (2549) กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการออมภายในประเทศมีอยู่มาก ซึ่งปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่

1. ปัจจัยในทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย

1.1 รายได้ ซึ่งกำหนดการออมไว้หลายรูปแบบ คือ

1.1.1 ระดับรายได้ หมายถึงขนาดและปริมาณของรายได้ที่มีผลกระทบต่อการออมในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า การออมจะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับรายได้เหล่านี้เพิ่มขึ้น

- รายได้ระยะสั้น หรือรายได้ปัจจุบันซึ่งเกิดขึ้นในระยะเดียวกับการออม

- รายได้ระยะยาว ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปรายได้ตลอดอายุขัยรายได้เทียบกับกลุ่มในสังคม รายได้ในอดีต รายได้ถาวร รายได้ที่เป็นตัวเงิน และรายได้ซึ่งสามารถใช้จ่ายได้จริงหลังจากหักภาษีแล้ว

1.1.2 รายได้ต่อหน่วย ได้แก่ รายได้ต่อหัว และรายได้สุทธิที่แท้จริงต่อหัวรายได้ดังกล่าวก็จะมีผลต่อการออมในทิศทางเดียวกัน

1.1.3 แหล่งรายได้ คือ รายได้ที่เป็นค่าจ้าง เป็นเงินเดือน กำไร และผลตอบแทนจากทรัพย์สิน ซึ่งจะเป็นการกำหนดการออมในทิศทางที่แปรผันไปตามรายได้

1.2 ทรัพย์สิน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดขนาดของการออม โดยบุคคลหรือเศรษฐกิจที่มีปริมาณการสะสมทรัพย์สินไว้สูงก็จะมีความสามารถในการออมได้สูงเช่นกัน โดยทรัพย์สินที่จะกำหนดการอมนั้นขึ้นอยู่กับ:

1.2.1 ทรัพย์สินสุทธิทั้งหมด

1.2.2 ทรัพย์สินสภาพคล่อง

1.2.3 ทรัพย์สินสภาพคล่องต่อหัว

1.2.4 ทรัพย์สินสภาพคล่องต่อรายได้

1.3 ลักษณะการกระจายรายได้ในกลุ่มชน ซึ่งจะมีผลต่อการออม กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้สูงก็จะมีการออมสูงขึ้นไปด้วย เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการกระจายรายได้ ก็ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของการกระจายรายได้

1.4 ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อขนาดของการออม ซึ่งเมื่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นปริมาณการออมก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย

1.5 อัตราดอกเบี้ยและผลของการออม ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการออม โดยเฉพาะการออมที่สถาบันการเงินต่างๆ นั้นพบว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น ปริมาณการออมก็จะเพิ่มขึ้น ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยหลายประเภทจะเป็นตัวแปรในการกำหนดการออมในสถาบันการเงิน เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ อัตราดอกเบี้ยตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเงินทุน ส่วนอัตราผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ก็จะมีอิทธิพลต่อการออมในลักษณะที่คล้ายกันกับอัตราดอกเบี้ย ซึ่งหมายความว่า เมื่ออัตราผลตอบแทน เช่น อัตราผลตอบแทนในพันธบัตรรัฐบาล และอัตราผลตอบแทนจากหุ้นประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้น การออมเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าวจะเพิ่มสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากแนวความคิดข้างต้นอาจถูกโต้แย้งไปในอีกลักษณะหนึ่ง กล่าวคือ ในบางครั้งอัตราดอกเบี้ยและอัตราผลตอบแทนสูงขึ้น แต่การออมกลับลดต่ำลง ทั้งนี้เนื่องมาจากเป้าหมายการออมที่วางไว้มาถึงเร็ว ดังนั้นเมื่อรายได้ในรูปอัตราดอกเบี้ยและอัตราผลตอบแทนเพิ่มสูงขึ้น การบริโภคจึงสูงขึ้น โดยที่การออมจะลดลง

1.6 ระดับราคาหรือภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งมีความสำคัญต่อปริมาณการออม ทั้งนี้เพราะการที่ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น จะทำให้ประชาชนต้องเพิ่มการใช้จ่ายมากขึ้น เพื่อรักษาระดับการบริโภคของตนเอาไว้ จึงทำให้ปริมาณการออมลดลง สำหรับระดับราคาที่มีอิทธิพลต่อการออม ได้แก่

1.6.1 ระดับราคาสินค้าทั่วไป

1.6.2 ระดับราคาสินค้าประเภทอาหาร

1.6.3 การคาดคะเนระดับราคาหรือระดับภาวะเงินเฟ้อในอนาคต ซึ่งถ้าการคาดการณ์เกิดขึ้น การบริโภคเพื่อการหนีภาวะเงินเฟ้อในอนาคตจะเพิ่มขึ้น จนทำให้ปริมาณการออมลดลง

1.7 การบริโภค เป็นปัจจัยโดยตรงในการกำหนดปริมาณการออม เพราะถ้าการบริโภคเพิ่มมากขึ้น การออมก็จะลดน้อยลง สำหรับการบริโภคที่มีอิทธิพลต่อการออมก็คือ

1.7.1 การบริโภคในปัจจุบัน

1.7.2 การบริโภคในอดีตอาจจะมีผลต่อการออมในปัจจุบันได้ เพราะรายได้ที่เหลือจากการบริโภคในอดีต จะเป็นเงินออมในปัจจุบัน

1.7.3 การบริโภคที่แท้จริงต่อหัว

1.8 ภาษี อาจจะมีอิทธิพลต่อการออมก็ได้ เนื่องมาจากภาษีที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงของประชาชนลดลง ดังนั้นการออมจึงลดลง และภาษีที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการออมคือ

1.8.1 ภาษีทางตรง

1.8.2 ภาษีดอกเบี่ยและเงินปันผล

1.9 จำนวนสาขาของสถาบันการออม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม เพราะการเพิ่มขึ้นของสถาบันการออม จะมีผลที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสออมได้มากขึ้น เนื่องจากทั้งประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้การออมมีมากขึ้น

1.10 จำนวนประชากร ซึ่งจำนวนประชากรนั้นมีผลโดยรวมต่อระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะถ้าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นก็จะทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และการออมโดยรวมก็จะลดลง

ปัจจัยกำหนดการบริโภคอื่นๆ (นอกจากรายได้)

รายได้เป็นปัจจัยกำหนดการบริโภคที่สำคัญที่สุดในทุกทฤษฎีการบริโภค อย่างไรก็ตามการบริโภคถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่นๆ ด้วย

อัตราดอกเบี้ย (Rate of interest)

ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงมากๆ แล้วจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคออมมากขึ้นหรือไม่ หรือถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำลงมากๆ จะทำให้ผู้บริโภคต้องการออมเงินน้อยลงหรือไม่ ซึ่งในทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิก ซึ่งเชื่อว่า การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยย่อมกระตุ้นให้มีการออมมากขึ้น และทำให้การบริโภคน้อยลง ความเชื่อนี้ยังไม่มีหลักฐานมากนัก มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้วิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภค และอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างมาก (Relatively strong relationship) ความยืดหยุ่นของการออมต่ออัตราดอกเบี้ยมีค่าเท่ากับ 0.4 หมายความว่า ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นร้อยละ 10 จะทำให้การออมสูงขึ้นร้อยละ 4

2. แนวคิดการออมทางเศรษฐศาสตร์

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

นักเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปมักจะกล่าวถึงการออมและการบริโภคควบคู่กันไปเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากต่างก็เป็นส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจากรายได้ของครัวเรือนที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริง

2.1.1 สมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis)

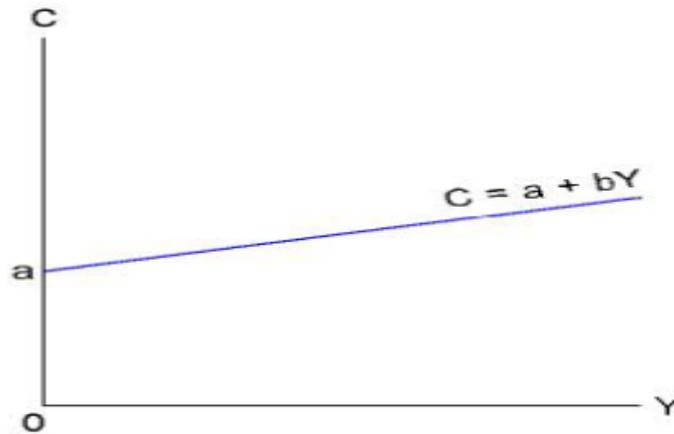
John Maynard Keynes เชื่อว่าในระบบเศรษฐกิจที่ผู้บริโภคมีเสรีภาพในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ตั้งใจไว้ของครัวเรือนในงวดเวลาหนึ่งจะถูกกำหนดโดยระดับรายได้สมบูรณ์ในงวดเวลานั้น โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้รายได้ดังกล่าวควรเป็นรายได้ประชาชาติที่สุทธิหลังหักภาษีแล้ว (เป็นรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง) อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ จะขอตัดเรื่องของภาษีออกจากการพิจารณาไปก่อน เพื่อให้ไม่ซับซ้อนเกินไป ดังนั้น จึงอาจเขียนในรูปของสมการแสดงความสัมพันธ์แบบง่ายๆ ของการบริโภคได้ว่า $C = f(y)$ ในรูปสมการเส้นตรงคือ

$$C = a + bY ; a > 0 ; 0 < b < 1 \dots\dots\dots (1)$$

โดยที่ C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

a คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในขณะที่ยังไม่มีรายได้ (autonomous consumption expenditure : แม้ว่าบุคคลจะยังไม่มีรายได้ ($Y = 0$) แต่เพื่อความอยู่รอดก็ยังคงต้องกินต้องใช้) b คือ ค่าความชัน (slope หรือ MPC)

Y คือ ระดับรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริงและสามารถนำสมการ (1) มาแสดงได้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 สมมติฐานรายได้สมบูรณ์และฟังก์ชันการบริโภค

ค่า APC (Average Propensity to Consume) คือค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค โดยที่ $APC = C/Y$ ซึ่งเป็นค่าบอกให้ทราบว่ารายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง 1 บาทจะถูกจัดสรรไปเพื่อการบริโภคมากน้อยเท่าใด จากสมการ (1) นำมาหารด้วย Y ตลอด จะได้ว่า

$$C/Y = a/Y + b(Y/Y) \dots\dots\dots(2)$$

หากพิจารณาเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้น (Change in = Δ) สามารถกล่าวได้ว่า ถ้าระดับรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริงเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ ΔY จะทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปด้วยเท่ากับ ΔC ดังนั้นจะได้ว่า

$\Delta C/\Delta Y$ คือค่า MPC (Marginal Propensity to Consume) หรือความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค เป็นค่าความชันในสมการ (1) นั่นเอง

$$\Delta C = b\Delta Y$$

$$\Delta C/\Delta Y = b \dots\dots\dots(3)$$

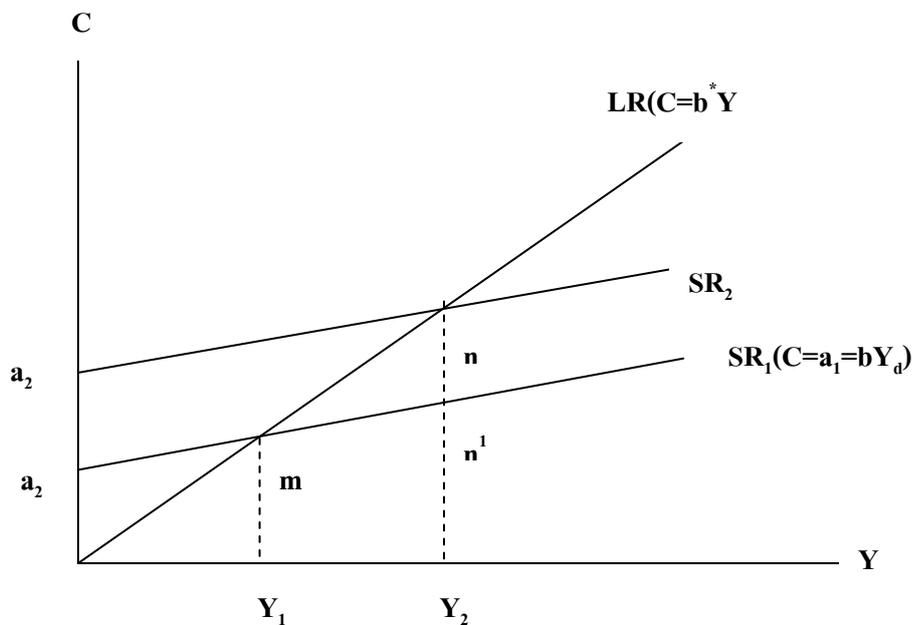
ดังนั้น ค่าของ MPC จึงมีค่ามากกว่าศูนย์ แสดงให้เห็นว่าการบริโภคกับรายได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สัดส่วนกันโดยค่า APC มากกว่าค่า MPC นั่นคือแม้ว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคลดลง แต่ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคจะยังมากกว่าค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเสมอ

ทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของ Keynes ได้รับการยอมรับจากนักเศรษฐศาสตร์มหภาคในสมัยนั้นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ยังคงถูกใช้ในการศึกษา ณ ระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-section studies) เท่านั้น ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สมมติฐานของ Keynes ได้รับความนิยมน้อยลง เนื่องจากฟังก์ชันการบริโภคของ Keynes ไม่สามารถพยากรณ์

Simon Kutznets ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ช่วงเวลาของข้อมูลในการศึกษาที่ยาวนานขึ้น พบว่าฟังก์ชันการบริโภคมีลักษณะเป็นเส้นตรงออกจากจุดกำเนิดคือ $C = bY$ แตกต่างจากเส้นการบริโภคตามสมมติฐานของ Keynes และปฏิเสธสมมติฐานของ Keynes ที่ว่า ค่า APC มากกว่า MPC โดยพบว่าการบริโภคกับระดับรายได้มีความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนกันคือ $APC = MPC = b$

จากการที่ผลการศึกษาของ Kutznets ขัดแย้งกับแนวความคิดของ Keynes ทำให้นักเศรษฐศาสตร์คนอื่นๆ หันกลับไปพัฒนาทฤษฎีการบริโภคขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ได้ดียิ่งขึ้น ในจำนวนนี้นักเศรษฐศาสตร์ที่นิยมตามแนวคิดของ Keynes ก็ได้พยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนให้ทฤษฎีตามแนวคิดของ Keynes ยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kutznets อยู่ โดยเห็นว่าเส้นการบริโภคของ Keynes เป็นเส้นการบริโภคระยะสั้น ซึ่งในระยะยาวแล้วเส้นจะเลื่อนสูงขึ้นจนกลายเป็นฟังก์ชันการบริโภคระยะยาวดังภาพที่

2.3

ภาพที่ 2.3 เส้นการบริโภคระยะสั้นและระยะยาวตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์

จากภาพที่ 2.3 กำหนดให้การบริโภคเดิมอยู่ที่จุด m บนเส้นการบริโภคระยะสั้น SR1 และในระยะยาวเส้นการบริโภคเลื่อนสูงขึ้นเป็นเส้น SR2 เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจาก Y1 เป็น Y2 การบริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นเป็นจุด n/ แต่จะเพิ่มไปอยู่ที่จุด n เนื่องจากเส้นการบริโภคได้เปลี่ยนแปลงไป ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคจึงไม่ลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น นั่นคือค่า APC = MPC ดังนั้น ในระยะยาวการบริโภคจะอยู่บนเส้นการบริโภคในระยะยาว

การออม (Saving) หมายถึงรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคมาเก็บออมไว้ ดังนั้นจึงสามารถเขียนความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$S = f(Y) \text{ ในรูปสมการเส้นตรงคือ } S = Y - C$$

โดยที่ S คือปริมาณการออม Y คือรายได้ C คือค่าใช้จ่ายในการบริโภค

ค่า APS (Average Propensity to Save) คือค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม โดยที่ $APS = S/Y$ บอกให้ทราบว่า การออมเป็นสัดส่วนเท่าใดของระดับรายได้

แต่ $C = a + bY$ ดังนั้นเมื่อแทนค่า C จะได้ว่า

$$S = Y - a - bY \text{ หรือ}$$

$$S = -a + (1 - b)Y$$

ค่า $(1 - b)$ คือค่า MPS (Marginal Propensity to Save) เรียกว่า ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม หมายความว่า การออมจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 บาท

2.1.2 สมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis)

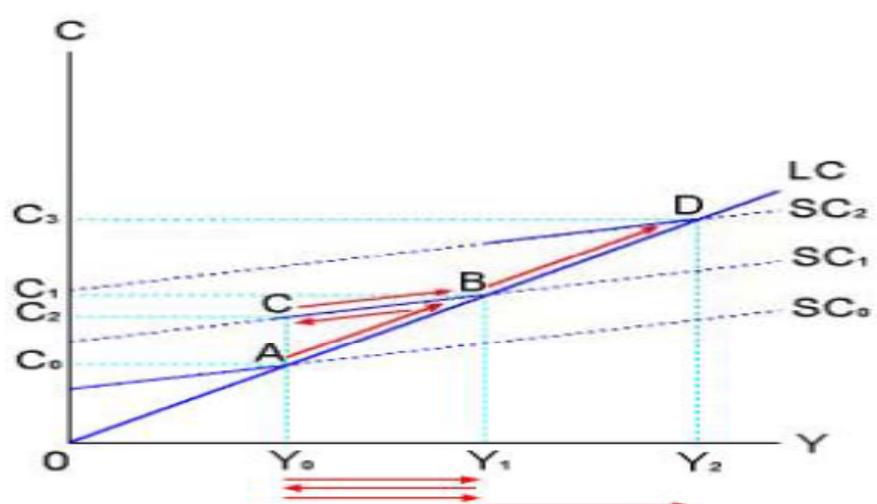
James S. Duesenberry เชื่อว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้สัมบูรณ์ตามแนวคิดของ John Maynard Keynes เท่านั้น แต่จากการที่มนุษย์มีพฤติกรรมการเลียนแบบในการบริโภคของสังคม (demonstration effect) จึงทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคควรจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมด้วย กล่าวคือครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมมีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างสูง นั่นคือค่า APC (average propensity to consume : ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค) สูง ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของครัวเรือนจะพยายามรักษาระดับของการบริโภคให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคโดยเฉลี่ยของคนในสังคม ส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบกับระดับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคม มีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีค่า APC ต่ำ ทั้งนี้เพราะครัวเรือนในกลุ่มนี้จะมีระดับของการบริโภคสูงอยู่แล้ว ดังนั้นจึงสามารถที่จะทำการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคโดยจัดสรรเงินจากรายได้เพียงส่วนน้อยก็พอเพียงสำหรับการบริโภคสินค้าและบริการให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคโดยเฉลี่ยของคนในสังคมได้แล้ว นอกจาก Duesenberry จะเชื่อว่าการใช้จ่ายเพื่อการ

$$APC = c - dY/YP$$

$$C/Y = c - dY/YP \dots \dots \dots (4)$$

- โดยที่ C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค c คือค่า APC
 Y คือ ระดับรายได้ในงวดปัจจุบัน
 YP คือ ระดับรายได้สูงสุดที่ครัวเรือนเคยได้รับในงวดเวลาก่อน
 D คือ ค่า coefficient ซึ่งแสดงถึงความชัน (slope) ของเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง APC และ Y/YP นั้นเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคกับระดับรายได้ในระยะสั้นและระยะยาว แสดงได้ดังภาพที่ 2.4 สมมติในงวดเวลาที่ 0 ครัวเรือนทำการบริโภค ณ จุด A โดยมีรายได้เท่ากับ OY_0 และมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC_0 ต่อมาในงวดเวลาที่ 1 ครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้นเป็น OY_1 ครัวเรือนจะทำการบริโภคไปตามเส้นการบริโภคระยะยาว (LC) ที่จุด B โดยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC_1 (รายได้สูงสุดในงวดเวลาก่อนคือ OY_0) ค่า APC ไม่เปลี่ยนแปลงในงวดเวลาที่ 2 ครัวเรือนมีรายได้ลดลงกลับมาเป็น OY_0 (รายได้สูงสุดในงวดเวลาก่อนคือ OY_1) ครัวเรือนจะไม่กลับมาทำการบริโภคที่จุด A เหมือนในงวดเวลาที่ 0 อีก แต่จะพยายามรักษาระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคไว้ โดยจะทำการบริโภคตามเส้นการบริโภคระยะสั้น (SC_1) แทนที่จุด C

ภาพที่ 2.4 เส้นการบริโภคระยะสั้นและระยะยาวตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ

ค่า APC สูงขึ้น และ APC มากกว่า MPC ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC_2 ในงวดเวลาที่ 3 ครั้วเรือนมีรายได้สูงขึ้นกลับมาเป็น OY_1 ซึ่งระดับรายได้ ณ จุดนี้จะเป็นระดับรายได้เดียวกับระดับรายได้สูงสุดในงวดเวลาก่อน ครั้วเรือนจะเลื่อนการทำการบริโภคจากจุด C กลับขึ้นมาอยู่ที่ B ตามแนวเส้นการบริโภคระยะสั้น โดยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC_1 ค่า APC ลดลง แต่ APC ยังคงมากกว่า MPC ต่อมาในงวดเวลาที่ 4 ครั้วเรือนมีรายได้สูงขึ้นไปอีกเป็น OY_2 (รายได้สูงสุดในงวดเวลาก่อนคือ OY_1) ครั้วเรือนจะทำการบริโภคเพิ่มขึ้นตามเส้นการบริโภคระยะยาวที่จุด D โดยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC_3 ค่า APC ไม่เปลี่ยนแปลง การปรับตัวจะเป็นลักษณะเช่นนี้เรื่อยไปแล้วแต่ระดับรายได้ของครั้วเรือนว่าจะมีการขึ้นลงเทียบกับระดับรายได้สูงสุดในงวดเวลาก่อนอย่างไร

อย่างไรก็ตามเราสามารถกำหนดแนวคิดให้ย้อนกลับไปทางด้านของการออมได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{จากสมการ} \quad C + S &= Y \\
 (C/Y) + (S/Y) &= (Y/Y) \\
 (C/Y) &= 1 - (S/Y) \dots\dots\dots (5)
 \end{aligned}$$

แทนค่าสมการ (5) ในสมการ (4) จะได้

$$\begin{aligned}
 1 - S/Y &= c - dY/YP \\
 S/Y &= (1-c) + dY/YP \\
 S/Y &= e + dY/YP \dots\dots\dots (6)
 \end{aligned}$$

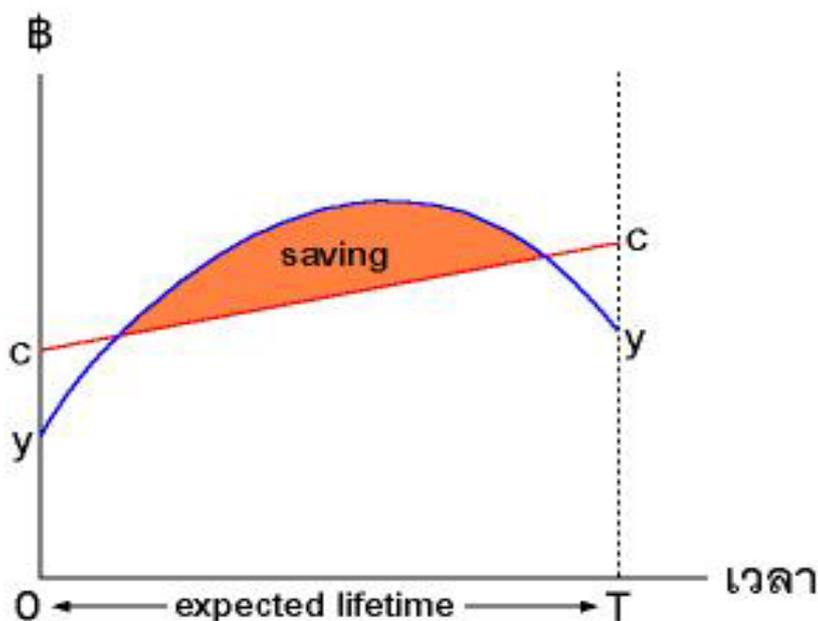
e คือ ค่า APS ในขณะที่ Y/YP เท่ากับ 0 ซึ่งเท่ากับ $1-c$ จากสมการ

(6) อัตราส่วนของปริมาณการออมต่อรายได้ของครั้วเรือนจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ในงวดปัจจุบัน เมื่อเทียบกับระดับรายได้สูงสุดที่ครั้วเรือนเคยได้รับในงวดเวลาก่อนและจากสมการนี้เราจะได้สมการการออมคือ

$$S = eY + dY^2/YP$$

2.1.3 สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Hypothesis Framework)

Albert Ando and Franco Modigliani และ Richard Brumberg (1963 อ้างถึงใน โสภิต พงษ์รัตนานุกูล, 2552: 18) เชื่อว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับราคาคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต หากพิจารณาการกระจายรายได้และปริมาณ การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิตที่ควรจะเป็นของบุคคลหนึ่งๆ ดังภาพที่ 2.5 จะเห็นว่าในช่วงชีวิตของบุคคลขณะที่มีอายุน้อย จะมีระดับรายได้ในระดับต่ำ และจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะกลับมามีรายได้ลดลงอีกครั้ง การกระจายรายได้ตลอดช่วงอายุขัยจึงมีลักษณะเป็นไปตามเส้น yy ส่วนปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะสูงขึ้นเป็นลำดับตามอายุขัยโดยมีลักษณะของการกระจายปริมาณการใช้จ่าย

ภาพที่ 2.5 รายได้และการบริโภคตามสมมติฐานของวัฏจักรชีวิต

3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

นักจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมนั้นเป็นผลที่เกิดจากการกระทำ ปฏิกริยาของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นก็จะทำให้เกิดความต้องการเมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นก็จะทำให้เกิดความต้องการ เมื่อเกิดความต้องการก็จะพยายามแสวงหาทางตอบสนองความต้องการ เมื่อได้รับหรือไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะแสดงออกมา คือ พอใจหรือไม่พอใจ และถ้าหากพอใจ ความต้องการก็จะลดลง หากไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความต้องการนั้นอยู่ (มงคล เจริญ, 2536: 97; อ้างอิงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546: 14)

3.2 ความหมายของพฤติกรรม

มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้มากมายดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบาย ความหมายของพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันพอสรุปได้ดังนี้ว่าพฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการ การกระทำ ของมนุษย์ การกระทำ นั้นจะทำ โดยรู้ตัวหรือไม่ รู้ตัวก็ได้ซึ่งการกระทำ ที่แสดงออกมาให้ปรากฏเห็นได้ หรือเป็นอากัปกิริยาภายใน ที่ไม่สามารถสังเกตได้ (กันยา สุวรรณแสง, 2532: 32; มงคล เจริญ, 2536: 19 และ อารี รังสินันท์, 2530: 115 อ้างถึงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์, 2546)

3.3 ประเภทของพฤติกรรม

นักจิตวิทยาได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ (นงศ์ลักษณ์ วัฒนาวิช, 2538: 13; อ้างถึงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์, 2546: 14)

1. พฤติกรรมภายนอก หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้โดยบุคคลอื่น เช่น การอ่านหนังสือ การนอน การรับประทานอาหาร การปฏิบัติต่างๆ เป็นต้น
2. พฤติกรรมภายใน หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตได้ แต่เราสามารถทราบว่ามีพฤติกรรมเกิดขึ้น โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น ความรู้ ความคิด ความฝัน ทักษณคติ เป็นต้น

3.4 องค์ประกอบของพฤติกรรม

ให้ความหมายของพฤติกรรมการออม หมายถึงนักศึกษาได้มีการกระทำ ที่จะทำ ให้ตนเองได้ใช้จ่ายเงินให้พอเพียง หรือเหลือจากส่วนที่ได้รับหรือไม่

พวงแก้ว ปานพรหมินทร์ (2540 อ้างถึงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์, 2546: 14) ได้แบ่งองค์ประกอบของพฤติกรรม เป็น 3 ส่วนคือ

1. พฤติกรรมด้านพุทธิศึกษา (Cognitive domain) เป็นความสามารถทางด้านความรู้ การใช้ความคิด และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินผล
2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ (Affective domain) หมายถึง ความสนใจ ความรู้สึก ทำที่ ความชอบในการให้คุณค่า หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคลพฤติกรรมด้านทัศนคตินี้ เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมปฏิบัติของบุคคล โดยการวางแผนทางการปฏิบัติ และแสดงลักษณะที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่บุคคลนั้นกำหนดขึ้น
3. พฤติกรรมด้านปฏิบัติ (Psychomotor domain) เป็นการปฏิบัติที่แสดงออกในสถานการณ์หนึ่งหรืออาจเป็นพฤติกรรมที่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาส ต่อไปเป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยพฤติกรรมด้านความรู้ ทัศนคติ เป็นพื้นฐาน ซึ่งสามารถประเมินผลได้ง่าย แต่กระบวนการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรม ต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน Cronbach (1963: 68-70 อ้างถึงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์, 2546: 15) ได้ให้ลักษณะของพฤติกรรมมนุษย์ว่ามี องค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่

1. มีเป้าหมายหรือความต้องการ
2. ความพร้อม (Readiness) เป็นระดับความสามารถในการกระทำ เพื่อสนองความต้องการของตน
3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์ หรือโอกาสในการกระทำ กิจกรรมใดๆ
4. การตีความ (Interpretation) เป็นการพิจารณาเพื่อหาวิธีการตอบสนองความต้องการ
5. การตอบสนอง (Response) เป็นการกระทำ กิจกรรมต่างๆ ตามที่พิจารณา ตัดสินใจ
6. ผลที่เกิดขึ้น (Consequence) สิ่งที่เกิดขึ้น อาจสอดคล้อง (Confirm) หรือไม่สอดคล้อง (Contradict) กับการคาดหวังได้
7. ปฏิกริยาต่อการผิดหวัง (Reaction to thwarting) เป็นกริยาที่เกิดขึ้นหลังจากไม่สอดคล้องกับความต้องการ ทำให้ต้องกลับไปตีความใหม่ เพื่อเลือกวิธีการตอบสนองความต้องการให้ประสบผลสำเร็จ

4. ลักษณะของธุรกิจขนาดเล็กและผู้ประกอบการ

4.1 ความหมายและความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1) ความหมายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รวบรวมความหมายของธุรกิจขนาดย่อมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้เป็นธุรกิจที่มีพนักงานไม่มาก มียอดขายน้อย และมีทรัพย์สินจำกัด เจ้าของเป็นผู้บริหารงานด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความหมายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ (The Committee for Economic Development: CED) ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นธุรกิจที่มีลักษณะอย่างน้อยที่สุดสองประการจากลักษณะสี่ประการ ดังนี้

- (1) การบริหารงานเป็นอิสระ เจ้าของเป็นผู้บริหารงานเอง
- (2) บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนเป็นผู้จัดหาเงินทุนและเป็นเจ้าของธุรกิจ
- (3) ขอบเขตการดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นเป็นส่วนมาก พนักงาน และเจ้าของอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่ตลาดของสินค้าและบริการไม่จำเป็นต้องอยู่ในท้องถิ่นนั้นก็ได้
- (4) ธุรกิจมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกันหลักเกณฑ์ที่ใช้วัดอาจจะเป็นจำนวนพนักงาน ยอดขาย หรือทรัพย์สิน

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้มีการร่วมประชุมกันเพื่อกำหนดความหมายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มีการกำหนดความหมายที่เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและ

(1) กลุ่มธุรกิจการผลิต (Production Section) ด้านการเกษตรกรรม การแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร (Agricultural Processing) อุตสาหกรรมการผลิตสินค้า (Manufacturing) โดยการเปลี่ยนรูปวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปด้วยกระบวนการผลิต เพื่อสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งที่ใช้เครื่องจักรในการแปรรูป หรือการใช้แรงงานและมีมือในการแปรรูป

(2) กลุ่มธุรกิจการค้า (Trading Section)

ก. การค้าส่ง (Wholesaling) หมายถึง ธุรกิจที่คนกลางดำเนินการโดยขายสินค้าต่อให้คนกลาง และผู้ใช้ในอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมเป็นจำนวนครั้งละมากๆ แต่ไม่ขายให้ผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือเป็นการจำหน่ายสินค้า ทั้งที่เป็นสินค้าอุปโภค บริโภค และสินค้าอุตสาหกรรมจำนวนครั้งละมากๆ

ข. การค้าปลีก (Retail) หมายถึง ธุรกิจที่ขายสินค้าจำนวนเล็กน้อยแก่ผู้บริโภคคนสุดท้ายโดยตรง และเป็นคนกลางระหว่างผู้ค้าส่งและผู้บริโภคคนสุดท้าย

(3) กลุ่มธุรกิจบริการ (Services Section) เป็นกิจกรรมที่กำหนดขายสินค้าในรูปแบบการสนับสนุนผู้ดำเนินการ การผลิต การค้า และการอำนวยความสะดวก เช่นการโรงแรม การท่องเที่ยว การซ่อมบำรุง การขนส่ง บริการด้านการเสริมสวย ความบันเทิง เป็นต้น ซึ่งผลจากการร่วมประชุมเพื่อกำหนดคำนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าว รัฐบาลได้ออกประกาศเป็น พระราชบัญญัติวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 เพื่อให้ถือเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2) ความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาครัฐได้เห็นถึงความสำคัญของการเร่งส่งเสริมให้เกิดการผลิตในระดับพื้นฐานของประชาชน โดยได้เล็งเห็นถึงความสามารถทางการดำเนินงานการผลิตและบริการที่เริ่มต้นจากกิจการที่มีขนาดที่เหมาะสม ที่ประชาชนสามารถเริ่มต้นทำธุรกิจได้ ด้วยทุนเริ่มต้นที่ไม่มากนัก และผู้ดำเนินการสามารถทำได้ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป อันจะทำให้ประชาชนมีความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคม มีงานทำ มีรายได้เพื่อส่งผลดีกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และระบบสังคม

วิฑูรย์ สิมะโชติ กล่าวถึงความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่า มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเนื่องจากเป็นกลุ่มกิจการที่

1) การสร้างงานใหม่ (Providing New Job) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะเป็นธุรกิจที่สร้างงานใหม่ๆ ถือได้ว่าเป็นโอกาสของตลาดแรงงาน เป็นการประกันการว่างงานของแรงงานได้เป็นอย่างดี เพราะจะเกิดระบบการจ้างงานและการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะสร้างลักษณะแรงงานใหม่ๆ 2 ลักษณะคือ

- (1) การลงทุนในธุรกิจใหม่
- (2) เกิดจากการขยายตัวของธุรกิจเดิม

2) การสร้างนวัตกรรม (Introducing Innovation) ซึ่งงานประดิษฐ์ใหม่ๆ มักเกิดจากห้องทดลองที่เรียกว่าเกิดจากห้องแถว

3) การกระตุ้นการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (Stimulating Economic Competition) เพราะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการสร้างตัวเลือกทางสินค้าและบริการที่มากและหลากหลายย่อมมีการเกิดระบบของการแข่งขันกันในคุณภาพ ปริมาณ ราคาของสินค้าอันเป็นผลดีของผู้บริโภคและสามารถพัฒนาสู่ต่างประเทศได้

4) การสนับสนุนธุรกิจขนาดใหญ่ (Aiding Big Business) ในหลาย ๆ ลักษณะของการประกอบกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถทำได้ดีกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ เพราะมีระบบ

5) การผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ (Producing Goods and Service Efficiently) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะเป็นการช่วยเสริมธุรกิจให้กับธุรกิจขนาดใหญ่

दनัย เทียนพุดม (2544: 33) กล่าวถึงความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่า เป็นภาคธุรกิจที่มีความสำคัญ คือ

1) เป็นแหล่งจ้างงาน จากตัวเลขของจำนวนโรงงานที่แจ้งกับกรมแรงงานร้อยละ 98 เป็นตัวเลขของโรงงานขนาดกลางและขนาดย่อม

2) เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากธุรกิจ SMEs ครอบคลุมทุกอุตสาหกรรม ทั้งภาคการผลิต การค้าส่ง การค้าปลีก และภาคของการบริการ รวมทั้งเป็นแหล่งสำคัญของการสร้างผู้ประกอบการใหม่

3) สนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เพราะเหตุที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือ ภาคการผลิตที่จะผลิตสินค้าชั้นกลาง (Intermediate Goods) ป้อนโรงงาน เสมือนผู้รับช่วงการผลิตขึ้นส่วนป้อนโรงงาน

4) เพิ่มมูลค่าให้วัตถุดิบในประเทศ เพราะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรในประเทศเป็นหลัก จึงทำให้มีการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบในประเทศ

5) ได้รับผลกระทบจากวิกฤติน้อย เพราะ สามารถปรับตัวในเรื่องของการผลิตได้ดีกว่า ใช้เงินทุนน้อยกว่า

6) สร้างรายได้ให้ประเทศ เนื่องจากสินค้าหลายๆประเภทสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้

กล่าวโดยสรุปแล้ววิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือเป็นตัวจักรที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ที่สร้างการหมุนเวียนในระบบการค้า การผลิต การแข่งขัน สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในระบบตลาดการค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยการเริ่มต้นของการดำเนินธุรกิจที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก ใช้ทุน และแรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์น้อย อันจะทำให้เกิดระบบการที่คนไทยซึ่งถือได้ว่าเป็นเพียงแต่ผู้บริโภคคือซื้อสินค้าและบริการ กลับกลายเป็นผู้ผลิตที่ผลิตสินค้าและบริการไปยังผู้บริโภคที่เป็นคนไทยให้หันกลับมานิยมสินค้าและบริการของคนไทยลดปัญหาเงินหมุนเวียนออกนอกประเทศ และการสร้างค่านิยมของสินค้าและบริการให้กับชาวต่างประเทศให้เป็นที่รู้จัก อันเป็นการสร้างระบบการค้าระหว่างประเทศ ทำให้มีการ แข่งขันได้สามารถขายสินค้าและบริการภายใต้ตราสินค้าไทย อันเป็นการสร้างชื่อเสียงของประเทศและแสวงหาเงินตราเข้าประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไป

4.2 ความหมายของธุรกิจขนาดเล็ก

การให้คำจำกัดความของธุรกิจขนาดเล็กมักจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือบางครั้งแม้แต่หน่วยงานที่ดูแล หรือส่งเสริมเรื่องนี้ในประเทศเดียวกัน ก็ยังมีการให้คำจำกัดความไม่เหมือนกันปรากฏให้เห็นเสมอ แต่อย่างไรก็ตามหลักใหญ่ๆ ในการให้คำจำกัดความต่างก็จะมีการใช้คำหลักที่เป็นคำร่วมในการนำมาใช้ประกอบการอธิบายที่มักจะตรงกัน โดยคำหลักเหล่านี้แต่ละคำต่างก็เป็นกลไกในการช่วยบอกให้ทราบถึงขนาดของธุรกิจได้โดยตรง คำหลักต่างๆ ที่ใช้กำหนดมีดังนี้ คือ

สินทรัพย์รวม คือ สินทรัพย์ทั้งหมดที่ธุรกิจใดๆ เป็นเจ้าของหรือถือครองอยู่

สินทรัพย์สุทธิ คือ สินทรัพย์ต่างๆ ของธุรกิจที่มีอยู่ หลังจากหักหนี้สินต่างๆ ออกแล้ว

พนักงาน คือ จำนวนรวมของคนงานและผู้บริหารทั้งหมดซึ่งมีรายชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนบัญชีรายจ่ายค่าจ้าง และเงินเดือน

ยอดขาย คือ รายรับสุทธิที่ได้มาจากยอดขายรวม หักด้วยสินค้าที่รับคืนจากลูกค้าและส่วนลดที่ให้กับลูกค้า

ดังตัวอย่างในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดเล็กของสหรัฐอเมริกาได้ระบุไว้ว่า ธุรกิจขนาดเล็ก หมายถึง “กิจการที่ความเป็นเจ้าของและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีอิสระ และในเวลาเดียวกันกิจการนั้นๆ จะต้องมีอิทธิพล ไปครอบงำต่อการดำเนินงานของธุรกิจอื่นในแขนงเดียวกัน” หรืออีกความหมายหนึ่งหมายถึง ธุรกิจที่ประกอบกิจการขนาดเล็ก เป็นธุรกิจอิสระที่มีเงินลงทุนในกิจการน้อย ยอดขายต่ำ มีทรัพย์สินจำนวนจำกัด และมีพนักงานน้อย

4.3 ความสำคัญของธุรกิจขนาดเล็ก

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการในด้านต่างๆ ไม่เหมือนกันและไม่มีที่สิ้นสุด นับตั้งแต่ความต้องการด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค แล้วยังมีความต้องการด้านอื่นๆ อีก เช่น ความปลอดภัย ความมั่นคงที่จะมีงานทำ มีสวัสดิภาพในสังคม ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นที่ไม่เสี่ยงภัย มีหลักประกันในทางต่างๆ เพื่อให้คนดำเนินชีวิตไปได้ด้วยดี ดังนั้น ธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งถือว่าเป็นธุรกิจพื้นฐานเข้ามามีบทบาทส่วนหนึ่ง ในการตอบสนองความต้องการของคนในสังคม และมีส่วนช่วยในการพัฒนา ประเทศด้วย ซึ่งประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรี ที่ตัวบุคคลมีสิทธิเสรีภาพ ในการที่จะเลือกดำเนินการใดๆ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและเป็นระบบที่ยอมให้มีการแข่งขันกันโดยการกำกับดูแล ของรัฐบาล ซึ่งสรุปความสำคัญของธุรกิจขนาดเล็ก ได้ดังนี้

1. พัฒนาเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาค
2. เปิดโอกาสให้มีการประกอบการ
3. ก่อให้เกิดการจ้างงาน

4. ช่วยส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม
5. ให้การสนับสนุนธุรกิจขนาดใหญ่
6. เป็นแหล่งระดมเงินทุนและมีเงินทุนหมุนเวียนในเศรษฐกิจ

4.4 คุณลักษณะของธุรกิจขนาดเล็ก

แม้ว่าการให้คำจำกัดความธุรกิจขนาดเล็กจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามคุณลักษณะโดยทั่วไป ของธุรกิจขนาดเล็ก มักจะมีเหมือนกันในสิ่งต่อไปนี้

1. การบริหารงานเป็นอิสระ กล่าวคือ การก่อตั้งมักจะไม่จัดตั้งเป็นส่วนหนึ่งของกิจการแห่งอื่นที่มีขนาดใหญ่กว่า และเป็นธุรกิจที่ผู้บริหารซึ่งเป็นเจ้าของกิจการมีอิสระจากการควบคุมจากภายนอก และสามารถทำการตัดสินใจ เรื่องสำคัญต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

2. เงินทุนมักจะได้มาจากตัวเจ้าของเอง หรืออาจจะระดมเงินทุนมาจากกลุ่มคนใกล้ชิด ที่รู้จักกันดี หรืออาจเป็นเครือข่ายกัน

3. ขอบเขตการดำเนินงานส่วนใหญ่มักจำกัดอยู่ในท้องถิ่น โดยที่คนงานและเจ้าของมักจะเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน

4. ขนาดของกิจการมักจะมีขนาดเล็ก เมื่อเทียบกับธุรกิจใอุตสาหกรรมเดียวกัน ซึ่งการวัดอาจใช้ยอดขาย จำนวนพนักงาน กำไรรวมที่ทำได้หรือเกณฑ์อื่นใดที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้วัดก็ได้ (ณัฐพงษ์ ชุมแสง, 2547)

4.5 ความหมายและความสำคัญของการประกอบการ

สุทธิรักษ์ ถมยาศิริกุล (2545) การประกอบการ (Entrepreneurship) มีความหมายได้ในลักษณะต่างๆ กันขึ้นอยู่กับการศึกษาในแง่มุมใดเป็นสำคัญ เช่น

การประกอบการ มีความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ ว่าเป็นกระบวนการที่จะนำเอาปัจจัยการผลิต (ที่ดิน แรงงาน ทุน) ชนิดต่างๆ มาแปรสภาพเป็นสินค้าและบริการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

การประกอบการ มีความหมายในเชิงธุรกิจ ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งร่วมกันในการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าโดยมุ่งหวังผลกำไรและมีความเสี่ยงต่อการขาดทุน

การประกอบการ มีความหมายในเชิงของระเบียบข้อบังคับด้านกฎหมาย มักจะหมายถึงวิธีการจัดตั้งกิจการหรือหน่วยธุรกิจ โดยอาศัยหลักเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับของกฎหมายเป็นแนวทางควบคุมในการดำเนินกิจการความสำคัญของการประกอบการ

1. ช่วยให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าและมั่นคง
2. ช่วยให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ
3. ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าของวิทยาการเทคโนโลยีต่างๆ
4. ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น

5. ช่วยสร้างสรรค์และรักษาค่านิยมในด้านศิลปวัฒนธรรมของสังคม

5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

5.1 ข้อมูลด้านเจ้าของสถานประกอบการและข้อมูลด้านสถานประกอบการ

1) เพศ

ถ้าจะกล่าวว่าสังคมไทยได้รับอิทธิพลแนวคิดชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) คงจะไม่ผิดนัก เราสามารถเห็นเป็นเชิงประจักษ์ได้ว่า สังคมคาดหวังความเป็นผู้หญิงและความเป็นผู้ชายแตกต่างกัน ในความเป็นผู้หญิงนั้น จะได้รับการคาดหวังให้แสดงออกซึ่งความอ่อนน้อม อ่อนหวาน อ่อนไหว ง่าย มักแสดงบทบาทของผู้ที่ต้องพึ่งพาคนอื่นเสมอ บทบาทหน้าที่รับผิดชอบมักจะจำกัดอยู่ในพื้นที่ส่วนตัว (Private Sphere) หรือ ภายในครอบครัวนั่นเอง เช่น เลี้ยงดูบุตร ดูแลสุขภาพสมาชิกในครอบครัว จัดการบริหารค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ออมเงินเพื่อค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นต้น สำหรับความเป็นผู้ชายจะต้องเข้มแข็ง ชอบการแข่งขัน มีเหตุผล ทะเยอทะยาน ตัดสินใจเร็ว แสดงความเป็นผู้มีอิสระ ผู้นำของครอบครัว บทบาทหน้าที่รับผิดชอบมักจะอยู่ในพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) หรือภายนอกครอบครัวนั่นเอง เช่น ทำมาหาเลี้ยงครอบครัว ทำงานการเมืองและธุรกิจ ซึ่งบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิงได้ถูกถ่ายทอดจากสมาชิกกลุ่มหนึ่งไปสู่กลุ่มหนึ่ง ผ่านการอบรมสั่งสอนทั้งจากครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายมองบทบาทของตนและมีความรู้สึกนึกคิดและอุดมคติแตกต่างกัน

งานวิจัยหลายชิ้นได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศในพฤติกรรมกรรมการออมพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการออมที่แตกต่างกัน เช่น

งานวิจัยของ หทัยรัตน์ มาประณีต (2549) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษาชายมีพฤติกรรมกรรมการออมสูงกว่า นิสิตนักศึกษาหญิงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ จำนวนสมาชิก เงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายได้จากการหางานทำพิเศษ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออม

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่เป็นเพศชายและหญิง

2) อายุ

จากทฤษฎีการบริโภคตามช่วงอายุ พบว่า ผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนจะมีการออมมากกว่าในวัยต้นและวัยบั้นปลายชีวิตเนื่องจากการดำรงชีวิตในแต่ละขั้นตอนเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อความต้องการ

งานวิจัยหลายชิ้นได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการออมพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

จากงานวิจัยของวรชัย สิงห์ฤกษ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด จากผลการวิจัยที่ทำการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม พบว่า อายุ ระดับรายได้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลักขณา เกตุสิริ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมออมทรัพย์ของประชาชนกรณีศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ วัตถุประสงค์ในการออม สถาบันการออม เหตุผลในการออม การส่งเสริมการออมจากสถาบันการเงิน และอัตราดอกเบี้ย

ส่วนกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถานบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ จำนวนสมาชิก เงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายได้จากการหางานทำพิเศษ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีอายุต่างกัน

3) สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส หมายถึง ความผูกพันระหว่างชายกับหญิงในการเป็นสามีภรรยา แบ่งได้ดังนี้

โสด ได้แก่ ผู้ที่ยังไม่เคยสมรส

สมรส ได้แก่ ผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ไม่ว่าจะได้ทำการสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม

- สมรสและคู่สมรสอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน หมายถึง สามีและภรรยาที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

- สมรสแต่คู่สมรสไม่ได้อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน หมายถึง สามีและภรรยาที่อาศัยอยู่คนละครัวเรือนแต่ยังมีความผูกพันฉันท์สามีภรรยา

หม้าย ได้แก่ ผู้ที่คู่สมรสได้ตายไปแล้ว และขณะนี้ยังไม่ได้สมรสใหม่

หย่า ได้แก่ สามีภรรยาที่จดทะเบียนหย่าต่อนายทะเบียนถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ความเป็นสามีภรรยา สิ้นสุดลง

แยกกันอยู่ ได้แก่ ผู้ที่มีได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว แต่ยังไม่ได้หย่ากันตามกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว งานวิจัยหลายชิ้นได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการออมพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม เช่น

จากงานวิจัยของพรชัฐ บุญรักษ์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมคือ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน และอัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางเดียวกัน

วรชัย สิงหฤกษ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด จากผลการวิจัยที่ทำการทดสอบสมมุติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม พบว่า เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพการเป็นบุคลากรมหาวิทยาลัย ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่านิยมในการบริโภค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน

4) จำนวนสมาชิกในครอบครัว

โดยครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกจำนวนมาก จะทำให้ปริมาณการออมลดน้อยลงเนื่องจากบุคคลในครอบครัวถือว่ามียกสิทธิพลมากที่สุดต่อทัศนคติ ความคิดเห็นและค่านิยมของบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้มียกสิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของครอบครัวได้

จากงานวิจัยของวรชัย สิงหฤกษ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด จากผลการวิจัยที่ทำการทดสอบสมมุติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม พบว่า เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพการเป็นบุคลากรมหาวิทยาลัย ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่านิยมในการบริโภค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนงานวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ จำนวนสมาชิก เงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายได้จากการทำงานพิเศษ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม

ลักษณะ เกตุสิริ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนกรณีศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ วัตถุประสงค์ในการออม สถาบันการออม เหตุผลในการออม การส่งเสริมการออมจากสถาบันการเงิน และอัตราดอกเบี้ย

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน

5) ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา เชื่อว่าจะมีผลต่อการออม ซึ่งโดยทั่วไปพบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นย่อมทำให้คนเรามีความต้องการที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการที่แตกต่างกันออกไป คนที่มีการศึกษาสูงๆ ก็จะมีการพิจารณาอย่างรอบคอบในการซื้อสินค้าและบริการมากกว่าคนที่การมีการศึกษาน้อย

จากงานวิจัยของวรชัย สิงหฤกษ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด จากผลการวิจัยที่ทำการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม พบว่า เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพการเป็นบุคลากรมหาวิทยาลัย ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และค่านิยมในการบริโภค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลักษณะ เกตุสิริ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนกรณีศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ วัตถุประสงค์ในการออม สถาบันการออม เหตุผลในการออม การส่งเสริมการออมจากสถาบันการเงิน และอัตราดอกเบี้ย

อรอนงค์ สนธิไทย (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินประเภทการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครของนักศึกษา ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินของประชาชนในเขตกรุงเทพในการออมแบบประกันชีวิต พบว่า รายได้ การศึกษา สถานภาพ ของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินแบบประกันชีวิตในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มในการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำซึ่งคนเรามีอาชีพที่แตกต่างกันออกไป ทำให้รายได้ก็จะแตกต่างกัน ผู้ที่มีรายได้มากก็สามารถที่จะซื้อสินค้าและบริการมาสนองความต้องการของตนเองได้มากจนเกิดความพอใจ ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีรายได้น้อยก็สามารถซื้อสินค้าและบริการเฉพาะที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต เพื่อความอยู่รอด เช่น การรับประทานอาหาร 3 มื้อ เป็นต้น

งานวิจัยหลายชิ้นได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับพฤติกรรมการออมพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

จากงานวิจัยของพรวิษณุ บุญรักษ์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมคือ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน และอัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางเดียวกัน

งานวิจัยของหทัยรัตน์ มาประณีต (2549) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามรายได้ของนิสิตนักศึกษาจากบิดามารดาต่อเดือนไม่พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ได้รับเงินจากบิดามารดาต่อเดือนต่างกัน จะมีความแตกต่างในค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการ

ลักษณะ เกตุศิริ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนกรณีศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ วัตถุประสงค์ในการออม สถาบันการออม เหตุผลในการออม การส่งเสริมการออมจากสถาบันการเงิน และอัตราดอกเบี้ย

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน

7) ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ

ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ หมายถึง ระยะเวลาในการดำเนินการปฏิบัติทำงานในวิชาชีพของผู้ประกอบการตั้งแต่วันแรกที่เริ่มทำงานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งระยะเวลาในการประกอบอาชีพนั้นจะส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ มีความเชี่ยวชาญหรือมีความรู้และประสบการณ์ในการที่จะบริหารจัดการธุรกิจของตนเองมากกว่าผู้ที่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพน้อย งานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในอาชีพต่างๆมิได้ศึกษาตัวแปรระยะเวลาในการประกอบอาชีพกับพฤติกรรมการออม ดังนั้นงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพต่างกัน

8) อาชีพของบิดา/มารดา

อาชีพของแต่ละบุคคลที่เป็นบิดามารดาที่ถือเป็นอาชีพของครอบครัวแต่ดั้งเดิมนั้นจะนำไปสู่ความจำเป็นและความต้องการในตัวสินค้าและบริการที่แตกต่างกันไป และถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออม เนื่องจากความแตกต่างกันของอาชีพจะทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของรายได้แล้ว ลักษณะของอาชีพบางอย่างก็จะมีการออมแตกต่างกันไป

จากงานวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในเรื่องอาชีพของบิดามารดา และรายจ่ายของนักศึกษาเป็นรายเดือน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

งานวิจัยของหทัยรัตน์ มาประณีต (2549) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามอาชีพของบิดาพบว่า พฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่บิดามีอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นเกษตรกรมีพฤติกรรมการออมสูงที่สุด ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมีพฤติกรรมการอมน้อยที่สุด และเมื่อจำแนกตามอาชีพของมารดา พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มารดามีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่บิดามารดามีอาชีพหลักต่างกัน

9) การศึกษาของบิดา/มารดา

การศึกษาของบิดามารดาจะมีผลต่อการออม ซึ่งโดยทั่วไปพบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นย่อมทำให้คนเรามีความต้องการที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการที่แตกต่างกันออกไป คนที่มีการศึกษาสูงๆ ก็จะมีการพิจารณาอย่างรอบคอบในการซื้อสินค้าและบริการมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย จากงานวิจัยของหทัยรัตน์ มาประณีต (2549) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของพฤติกรรมการออมจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับประถม มีพฤติกรรมการออมสูงที่สุด ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีบิดาจบมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมการอมน้อยที่สุด และเมื่อ

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความแตกต่างในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ติดตามตามมีระดับการศึกษาต่างกัน

5.2 ทฤษฎีเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออม

การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการออมในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งเป็นรูปแบบทฤษฎีสำหรับการศึกษาสาเหตุพฤติกรรมหลากหลายด้านของมนุษย์ของนักจิตวิทยาสังคม คือ Magnusson และ Endler (1977 อ้างถึงใน หทัยรัตน์ มาประณีต, 2549: 32) ได้ประมวลทฤษฎีและผลงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ แล้วสรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีสาเหตุหลัก 4 สาย คือ

(1) ลักษณะของสถานการณ์ หมายถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่ในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ศึกษานั้น

(2) จิตลักษณะเดิมของบุคคล หมายถึงลักษณะทางจิตใจที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมทั่วไป

(3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ ที่เรียกว่าปฏิสัมพันธ์นิยมแบบกลไก (Interaction Mechanism)

(4) จิตลักษณะตามสถานการณ์หรือปฏิสัมพันธ์แบบอินตอน (Organic Interaction) เป็นจิตลักษณะของบุคคลที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ทศนคติต่อพฤติกรรมที่จะทำ ความวิตกกังวลตามสถานการณ์

จากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมข้างต้น เพื่อศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก โดยกำหนดตัวแปรอิสระหลักตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548) ประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้ (1) ตัวแปรด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ความเข้าใจตนเอง การมีระเบียบวินัย และความสันโดษ (2) ตัวแปรด้านสถานการณ์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาและการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและ (3) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต และความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

5.3 ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548: 4 อ้างถึงใน หทัยรัตน์ มาประณีต, 2551) ซึ่งได้อธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้สร้างมาจากการสรุปผลการวิจัยของเยาวชนและประชาชนไทยอายุ 6-60 ปี จำนวนหลายหมื่นคน โดยเป็นผลจากงานวิจัยในประเทศไทยมากกว่า 25 ปี กล่าวคือ ต้นไม้อัจฉริยะประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

(1) ดอกและผลไม้ของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่ปรารถนาต่างๆ เช่น พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมขยันเรียน เป็นต้น

(2) ลำต้น หมายถึงสาเหตุทางจิตใจอันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ คือ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง (3) ความเชื่อในอำนาจตน (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ (5) ทักษะคติ คุณธรรม และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ หรือสถานการณ์นั้นๆ

(3) ราก เป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สอง มี 3 ด้าน คือ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม และ 3) สุขภาพจิต ซึ่งจิตลักษณะในส่วนนี้สามารถใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการในส่วนของลำต้นได้

งานวิจัยในครั้งนี้พัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเพื่อศึกษาปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยสถานการณ์ และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่ง ปัจจัยจิตลักษณะประกอบด้วย 1) ความเข้าใจตนเอง 2) ความมีระเบียบวินัย และ 3) ความมีสันโดษ ปัจจัยสถานการณ์ ประกอบด้วย 1) การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา 2) ภาวะในครอบครัว และ 3) การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย 1) ค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต และ 2) ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

5.3.1 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ

(1) ความเข้าใจตนเอง

ปนัดดา ญวนกระโทก และ บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2553) กล่าวว่า อุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่มีความสุขและไม่พบความสำเร็จคือ การไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจตนเอง อาจมีบางคนแย้งว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะไม่รู้จักตนเอง หรือมีแต่คนเสียสติเท่านั้นที่จะไม่รู้จักตนเอง นั้นเป็นคำโต้แย้งที่ต้องถกเถียงอีกนาน ท่านเคยเป็นหรือเคยพบคนที่มีคุณลักษณะต่อไปนี้บ้างหรือไม่ "คนที่คิดอย่างเดียวว่าตัวเองเรียนไม่เก่ง ทำให้ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าตอบคำถาม ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้ารายงานหน้าชั้น ทั้งๆ ที่เขามีความสามารถในตัวเองอีกหลายอย่าง"

ความเข้าใจตนเอง หรือ อัตมโนทัศน์ (Self Concept) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ความเข้าใจตนเองเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม หรือกล่าวได้ว่าความเข้าใจตนเองเป็นแกนกลางของบุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่กำหนดคุณภาพของพฤติกรรมที่เราแสดงออกกับคนอื่นและกับสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้คนที่มีความเข้าใจตนเองต่างกัน ก็ย่อมจะแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

ความเข้าใจตนเองของแต่ละบุคคล จะพัฒนาขึ้นมาอย่างค่อยเป็นค่อยไปและแตกต่างกันมากขึ้น เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะมากขึ้น และเมื่อบุคคลได้พัฒนาและเข้าใจคุณค่าของตนเองแล้ว ความเข้าใจตนเองก็จะคงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงจุดกำเนิดของความเข้าใจ

ความเข้าใจตนเองไม่ได้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของตัวเองเราเองเท่านั้น หากแต่ถูกกำหนดขึ้นโดยบุคคลอื่นด้วย เช่น พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ครู เพื่อน และบุคคลที่อยู่แวดล้อม เป็นต้น ความเข้าใจตนเองจึงถูกกำหนดโดยผ่านคำพูดและการกระทำของคนอื่นที่เขาปฏิบัติต่อเรา ทำให้เรารู้ว่าเราเป็นคนดีหรือไม่ดี น่ารักหรือไม่น่ารัก มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า จากปฏิกริยาต่างๆ เหล่านั้น ดังนั้น คนที่มีความเข้าใจตนเองในทางดี จะมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง และจะมีพฤติกรรมในทางบวก เช่น ประเมินตนเองในทางบวก เชื้อมั่นในตนเอง มองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าในตนเอง นับถือตนเอง และยอมรับตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่มีความเข้าใจตนเองในทางไม่ดี ก็ จะมีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเอง และจะมีพฤติกรรมในทางลบ เช่น ประเมินตนเองในทางลบ มองตนเองต่ำ ไร้คุณค่า ไม่ยอมรับตนเอง คิดว่าตนไม่เป็นที่ต้องการของคนอื่นวิธีที่จะทำให้เกิดความเข้าใจตนเอง

วิธีที่จะทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีอยู่หลายวิธี เช่น การวิเคราะห์ตนเองโดยใช้ทฤษฎี การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การตอบแบบสำรวจบุคลิกภาพ การตอบแบบสอบถาม การสังเกตตนเองและการรับฟังคำวิจารณ์ของคนอื่น เป็นต้น บุคคลจะรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องได้ ถ้าเขาพิจารณาตัวเองตามที่เป็นจริง วิเคราะห์และวิจารณ์ตนเองตลอดจนยอมรับคำวิจารณ์ของคนอื่น โดยไม่หลอกตัวเองและไม่เข้าข้างตนเอง

คุณค่าของการเข้าใจตนเอง

การเข้าใจตนเองของบุคคลย่อมก่อให้เกิดคุณค่าต่างๆ ดังนี้

1. ทำให้สามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้น
2. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น
3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมและเหตุจูงใจของพฤติกรรมของตนเองชัดเจนขึ้น
4. ช่วยให้ผู้สามารถตั้งเป้าหมายและวางแผนตลอดจนทำงานได้อย่างดี ตามความสามารถที่มีอยู่
5. ช่วยให้ผู้รู้จักและเข้าใจคนอื่นดีขึ้น
6. ช่วยทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น

การปรับปรุงแก้ไขตนเอง

หลังจากที่บุคคลรู้จัก เข้าใจ และยอมรับตนเองตามที่เป็นจริงแล้ว ก็จะต้องตั้งเป้าหมายและวางแผนที่จะปรับปรุง แก้ไขส่วนที่บกพร่อง ที่คิดว่ามีความสำคัญและเป็นความจำเป็นในลำดับต้น ดังนั้นถ้าจะเริ่มต้นลงมือปรับปรุงแก้ไขตนเองแล้ว การเขียนเป้าหมายและวัตถุประสงค์

สรุป ความเข้าใจตนเอง หมายถึง ความเข้าใจในความต้องการของตนเอง การรู้จักจุดเด่นจุด
ด้อย ของตนการรู้ถึง จุดที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาคน

งานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรออมในอาชีพต่างๆ มิได้ศึกษาตัวแปร
ความเข้าใจตนเองกับพฤติกรรมกรออม ดังนั้นงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ใน
พฤติกรรมกรออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีความเข้าใจตนเองต่างกัน

(2) การมีระเบียบวินัย

ตามความเป็นจริงแล้ว มนุษย์มีความไร้ระเบียบเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว มนุษย์มีความอยาก
ที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ ตามความอำเภอใจหรือตามความต้องการของตนเองแต่การที่มนุษย์
รวมกันอยู่เป็นหมู่่มากในสังคม เช่นนี้ มนุษย์จำต้องยับยั้งความต้องการของตนเองโดยการสร้าง
แนวทางประเพณีหรือการปฏิบัติตนขึ้น แนวทางสำหรับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์
ที่ทุกคนถือปฏิบัติ เรียกว่า บรรทัดฐาน (Norm) ซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด อาจจะเป็นกฎหมาย
ระเบียบ กฎข้อบังคับ คำสั่ง ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ
เหล่านี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง
ปกติสุข ถ้าหากไม่มีแนวทางสำหรับปฏิบัติ หรือบอกให้รู้ว่ากระทำได้หรือไม่ได้ สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด
การดำรงชีวิตของมนุษย์จะไร้ระเบียบแบบแผนและการจัดระเบียบในสังคมจะกระทำไม่ได้

- ความหมายของระเบียบวินัย

กวินดูมิ กลันไพฑูรย์ (2546) กล่าวว่า คำว่า ระเบียบวินัย หรือ Discipline ใน
ภาษาอังกฤษ ซึ่งมาจากภาษาละติน “Disciplina” แปลว่า แนะนำสั่งสอนอบรม การอบรมในที่นี้
เน้นถึงการอบรมเพื่อพัฒนาการควบคุมพฤติกรรมตนเอง ให้อยู่ในแนวทางที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง
เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งกระทำได้ 2 วิธี ได้แก่ (1) โดยการมีกฎข้อบังคับ คำสั่ง และคำบัญชา และ
มีการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน และ (2) มีการอบรมสั่งสอน แนะนำ

หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) ให้ความหมายว่า ความมีระเบียบวินัย คือ ความสามารถ
ในการวางแผนและการปฏิบัติหรือดำเนินการตามแนวทางที่ได้ดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนด
ไว้อย่างสม่ำเสมอ

ได้มีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายของการมีระเบียบวินัยไว้หลายประการ เช่น “การมีระเบียบ
วินัย คือ การฝึกหัดหรือการปฏิบัติที่สม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำ
สั่งงานจักได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นระเบียบวินัยจึงมีลักษณะเป็นระบบที่ได้จัด
วางแผนในการปฏิบัติและควบคุมงานไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อเป็นหลักประกันขั้นมูลฐานว่างาน

สรุปความมีระเบียบวินัย หมายถึง ความสามารถในการวางแผนและการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีระบบ มีระเบียบง่ายต่อการควบคุมและสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ความมีระเบียบวินัยกับพฤติกรรมกรออม

ความมีระเบียบวินัยเป็นภาวะทางจิตใจของมนุษย์ที่จะสามารถบังคับให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสมกับบรรทัดฐานของสังคม เป็นการชักจูงให้ปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง รู้จักกฎเกณฑ์ รู้จักว่าอะไรควร อะไรไม่ควร

งานวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ทำการศึกษาความมีระเบียบวินัยกับพฤติกรรมกรออม โดยได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร” พบว่า นักศึกษาที่มีความมีระเบียบวินัยมากมีพฤติกรรมกรออมสูงกว่านักศึกษาที่มีความมีระเบียบวินัยปานกลางและน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อนำตัวแปรความมีระเบียบวินัยมาทำนายพฤติกรรมกรออม พบว่าสามารถทำนายพฤติกรรมกรออมของนักศึกษาได้ร้อยละ 45.8 นอกจากนี้ หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) ที่ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ความมีระเบียบวินัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรออมของนักศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อนำตัวแปรความมีระเบียบวินัยมาทำนายพฤติกรรมกรออม พบว่า สามารถทำนายพฤติกรรมกรออมของนักศึกษาได้ร้อยละ 45

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีระเบียบวินัยกับพฤติกรรมกรออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและความสามารถของความมีระเบียบวินัยในการทำนายพฤติกรรมกรออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

(3) ความสันโดษ

หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) กล่าวว่า คนส่วนใหญ่มักคิดว่า สันโดษ คือ การอยู่คนเดียวตามลำพัง หรือการปลีกตัวออกจากสภาพแวดล้อมของบุคคล บุคคลที่ถือสันโดษ มักเป็นบุคคลที่พอใจในการอยู่คนเดียว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร เสมือนปิดตนเองจากสังคม แต่ตามความหมายที่แท้จริงแล้ว สันโดษ มิได้เป็นอย่างที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเข้าใจความหมายที่แท้จริงของความสันโดษ

- ความหมายของความสันโดษ

กวินดูตตี กลั่นไพฑูรย์ (2546) ให้ความหมายความสันโดษไว้ว่าเป็น การยินดี ชอบใจ พอใจ อิ่มใจ สุขใจ กับสิ่งที่ตนมีอยู่ หรือ การรู้จักพอ การรู้จักประมาณตนนั่นเอง

พระเทพเวที ได้กล่าวไว้ว่า สันโดษ หรือความรู้จักพอ รู้จักประมาณตน เป็นทางสายกลาง ระหว่างความโลภและความเกียจคร้าน คนโลภ คือ คนที่อยากสิ่งต่างๆไม่มีที่สิ้นสุด โดยไม่คำนึงถึงสภาพของตน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านั้น (กวินดูตตี กลั่นไพฑูรย์, 2546: 22 อ้างถึงใน พระเทพเวที.ม.ป.ป. ชีวิตงาม.)

หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) ได้ให้ความหมายว่า ความสันโดษ คือ ความพอใจหรือความยินดีในสิ่งตนครอบครองอยู่ ส่งผลถึงความไม่พยายามขวนขวายให้ได้มาในสิ่งที่เกินความจำเป็นหรือเกินตัว แต่ก่อให้เกิดความพยายามที่ให้ได้มาในสิ่งที่พอดีกับความจำเป็นในการดำรงชีวิตด้วยความเพียรอันชอบธรรมของตน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความหมายของสันโดษไว้ว่า ความยินดีหรือพอใจเท่าที่ตนมีอยู่หรือเป็นอยู่

โดยสรุปแล้ว ความสันโดษ คือ ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ การใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่คิดที่จะชิงดีชิงเด่นกับคนอื่น ๆ

- ประเภทของความสันโดษ

จากความหมายของความสันโดษข้างต้น กวินดูตตี กลั่นไพฑูรย์ (2546) สามารถแบ่งประเภทของความสันโดษออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ยถาลภสันโดษ หมายถึง ความยินดีในสิ่งที่ได้มา หรือพอใจในสิ่งที่ได้มา แล้วทำในสิ่งที่ได้มาให้ดีที่สุดและให้ดียิ่งๆขึ้นไป ด้วยความตั้งใจจริงและเต็มใจในการกระทำสิ่งนั้นๆ
2. ยถาพลสันโดษ หมายถึง ยินดีสิ่งสมควรแก่สมรรถภาพ กล่าวคือ การยอมรับในกำลังความสามารถของตนในการได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ นับเป็นการรู้จักประมาณในกำลังกาย กำลังทรัพย์
3. ยถาสารูปสันโดษ หมายถึง ยินดีสิ่งสมควรแก่ฐานะ กล่าวคือ ความพอใจในสิ่งของที่เหมาะสมกับฐานะทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจของตน

- วิธีแห่งความสันโดษกับพฤติกรรมการออม

การปฏิบัติอย่างสันโดษจะต้องเริ่มจากจิตใจก่อนหรือเรียกว่า สันโดษในความคิดเป็นการระงับความคิดฟุ้งซ่าน ความโลภที่เกิดขึ้นในใจตน จนสามารถหักห้ามความอยากในสิ่งต่างๆ ที่เกินกำลังความสามารถและความจำเป็นของตน อันจะส่งผลถึงพฤติกรรมในการแสวงหา ในการได้มา และการได้รับและในการใช้สอยในสิ่งที่ได้มา

ความสันโดษเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการทำงานอย่างสุจริต ด้านการบริโภคที่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ด้านการดำเนินธุรกิจอย่างไม่เอาर्डเอาเปรียบ เป็น

งานวิจัยของหทัยรัตน์ มาประณีต (2551) ที่ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ความสนใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงกับพฤติกรรมการออมของนักศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร” พบว่า นักศึกษาที่มีความสนใจมากมีพฤติกรรมการออมสูงกว่านักศึกษาที่มีความสนใจปานกลาง และเมื่อนำตัวแปรความสนใจมาทำนายพฤติกรรมการออม พบว่า สามารถทำนายได้ร้อยละ 1.10

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและความสามารถของความสนใจในการทำนายพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

5.3.2 ปัจจัยด้านสถานการณ์

(1) การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

การทำตัวเป็นตัวอย่าง เป็นภารกิจที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก บางครอบครัวมักบ่นเสมอว่า ลูกไม่เป็นระเบียบ วางของทิ้งเกะกะ ใจไม่มีความรับผิดชอบ ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักใช้เงินในทางที่เหมาะสม ไม่รู้จักอดออม แต่ถ้าลองมองย้อนไปดูพฤติกรรมของพ่อแม่ดูบ้าง ก็จะเห็นว่าพ่อแม่หรืออาจจะเป็นสมาชิกคนอื่นๆ ของครอบครัวก็ชอบทำตัวอย่างของการวางของไม่เป็นที่ ไม่รู้จักใช้เงินในทางที่เหมาะสม ไม่รู้จักอดออมเช่นเดียวกัน เด็กได้มองเห็นภาพเหล่านั้นพร้อมกันได้เรียนรู้พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวไปด้วย แล้วทำที่สุดก็จะพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้นๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยติดตัวไป ดังนั้นพ่อแม่และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวทุกคนจึงควรตระหนักตลอดเวลาว่า เด็กกำลังมองดูและเลียนแบบ ถ้าต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมอย่างไรก็ทำตัวเป็นตัวอย่าง ก็จะได้พฤติกรรมเช่นนั้นเกิดขึ้นกับเด็ก (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546)

พ่อแม่ที่อยู่ด้วยกันที่มีความขัดแย้งกัน ทะเลาะกันโดยขาดความรับผิดชอบ จะไม่สามารถสอนให้ลูกๆ มีความรับผิดชอบได้ เพราะลูกๆ จะสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่และยึดเอาเป็นแบบอย่าง หากบิดามารดามีความรักและสามัคคี ทำงานด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่นในความสำเร็จของตนและมีการตัดสินใจที่ดี ลูกๆ ก็จะรับเอาเป็นแบบอย่างที่ดีเข้าไปเป็นคุณสมบัติของตน พ่อแม่จะต้องแสดงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการใช้เงินอย่างเหมาะสมรวมถึงการออม ก็จะทำให้ลูกๆ สามารถที่จะเรียนรู้เรื่องการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมและการออมได้เป็นอย่างดี (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546)

การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าพ่อแม่ไม่เห็นความสำคัญของการใช้เงินอย่างเหมาะสม ไม่รู้จักประหยัด อดออม เด็กก็จะไม่เห็นความสำคัญของการใช้เงินอย่างเหมาะสม ไม่รู้จักประหยัด อดออมเช่นกัน ดังนั้นต้องให้เด็กได้เห็นแบบอย่างที่ถูกต้อง โดยพ่อแม่ต้องกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีก่อน เด็กก็จะเรียนรู้แบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ เมื่อเด็กกระทำ ในสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ก็ควรจะให้แรงเสริม เพื่อเป็นการยืนยันให้เด็กทราบว่า พฤติกรรมนั้นพ่อแม่ต้องการให้กระทำ ต่อไปอีก ซึ่งถ้าเด็กได้กระทำ เป็นประจำ จะกลายเป็นนิสัยติดตัวไปในที่สุด และควรให้เด็กได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการกระทำ ของตนเอง โดยพ่อแม่เป็นผู้สอนให้เด็กรู้จัก การใช้เงินอย่างเหมาะสม ถูกต้อง คุ่มค่า และรู้จักการออม เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบาทที่สำคัญของพ่อแม่คือการประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างของลูกหากพ่อแม่ประพฤติปฏิบัติไม่ดีลูกก็จะจำ และนำไปปฏิบัติ ในทางตรงกันข้ามหากพ่อแม่ประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างในทางที่ดีลูกก็จะทำตามได้ (กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546)

สรุปการเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมของพ่อแม่ทำ ให้ลูกเกิดการเรียนรู้ทางอ้อมและทางตรง ทำ ให้ซึมซับแบบอย่างจากพ่อแม่ไปได้โดยไม่รู้ตัว ดังคำกล่าวที่ว่า ตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน

ดังนั้นจึงมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ทำการศึกษาค้นคว้าตนเองควบคู่ไปกับพฤติกรรม การออม เช่น งานวิจัยของ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร” พบว่า ปัจจัยทางสังคมในเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน

นอกจากนี้งานวิจัยของหทัยรัตน์ มาประณีต (2551) ที่ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ปัจจัยตามสถานการณ์ ได้แก่ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการเป็นแบบอย่างของเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 26

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาตัวแปรการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาและความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นแบบอย่างของบิดามารดากับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ต่อการขัดเกลาและเสริมสร้างพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กกว่ามีอิทธิพลมากน้อยอย่างไร

(2) การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ตามความหมายของทฤษฎีคุณภาพและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ ลูวอิส และสเปนเนียร์ (งามตา วณิชทานนท์ และคนอื่น ๆ, 2545: 37 อ้างถึงใน Lewis & Spaijer, 1979) ได้สรุปไว้ว่า หมายถึง ความพร้อมทางด้านวัตถุและสถานภาพทาง

สรุปได้ว่า ตัวแปรด้านการรับรู้สถานภาพด้านเศรษฐกิจของตนเอง หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของครอบครัว ประเมินโดยให้บุคคลรายงานปริมาณการรับรู้ปัญหาด้านการชำระค่าใช้จ่ายรายเดือน ด้านค่าครองชีพประจำวัน การตระหนักถึงความยากลำบากในฐานะการเงินของครอบครัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นในรูปของการงดเว้นหรือการเลื่อนเวลาในการใช้จ่ายตลอดจนการจัดการเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว วัดโดยใช้แบบวัดของ งามตา วนิทานนท์และคณะ (2545) เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินรวมค่า

จากคำกล่าวข้างต้น จึงคาดได้ว่า การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับความรู้สึก ความพอใจในชีวิตด้านครอบครัว บุคคลที่มีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของตนเองสูง จะเป็นผู้ที่รู้ว่าครอบครัวมีความพึงพอใจในชีวิตที่ดีมากกว่า บุคคลที่มีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของตนเองต่ำ

ดังนั้นจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในอาชีพต่างๆมิได้ศึกษาตัวแปรการรับรู้สภาพเศรษฐกิจครอบครัวกับพฤติกรรมการออม ดังนั้นงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ในพฤติกรรมการออมระหว่างผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจครอบครัวต่างกัน

5.3.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

(1) ค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต

ค่านิยม (Value) หมายถึง ลักษณะด้านสังคมซึ่งมีความเชื่อถือ (Beliefs) กันอย่างกว้างขวางซึ่งเป็นแนวทางในการพิจารณาพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยมีการยอมรับอย่างแพร่หลายจากสมาชิกของสังคม หรือหมายถึง ความเชื่อถือของส่วนรวมซึ่งมีมานาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการมีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรม ความสัมพันธ์กัน หรือจุดมุ่งหมายซึ่งมีความสำคัญต่อลักษณะหรือความเป็นอยู่ของชุมชน สิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่าอะไรก็ตามที่คนในสังคมส่วนใหญ่ชอบ ปรรารถนาหรือต้องการให้เป็น

ในปัจจุบันเรามักจะได้ยินว่าคนไทยมีค่านิยมชอบใช้ของต่างประเทศ ชอบเลียนแบบชาวต่างประเทศโดยรับเอาวัฒนธรรมของต่างประเทศเข้ามามากโดยลืมนึกถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งคำว่า “ค่านิยม” ถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือสิ่งอื่นใดก็ตามที่เป็นตัวกำกับหรือควบคุมพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจทางการตลาดขึ้นอยู่กับ

ค่านิยมบริโภคนิยม

จุดเด่นที่เป็นนิสัยของคนไทย

เป็นบุคคลที่มีนิสัยชอบบริโภคเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงสุขภาพ

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภค

ลักษณะพฤติกรรมการบริโภคชอบรับประทานอาหารนอกบ้าน พยายามสรรหาร้านอาหารที่อร่อยๆ ไม่ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกล ถ้าขึ้นชื่อในระดับ เซลล์ชวนชิม แม่ช้อยนางรำ และไม่ลองไม่รู้ ซึ่งมีใบรับประกัน ชอบที่จะไปทดลองชิมดูว่าอร่อยสมชื่อหรือเปล่า ชอบร้านอาหารที่มีลักษณะสะอาด มีความสะดวกสบาย มีที่จอดรถสะดวก บางครั้งบริโภคมากเกินไปจนเกินความจำเป็นและมีผลต่อสุขภาพ ทำให้เกิดโรคต่างๆ ได้ง่าย เช่น โรคไขมันอุดตัน โรคเบาหวาน ความดัน อาหารไม่ย่อย อาหารเป็นพิษ ฯลฯ

สินค้าที่นิยมบริโภค ได้แก่

1. อาหารทุกชนิด เช่น ร้านอาหารดัง ๆ
2. อาหาร fast food เช่น KFC, McDonald
3. ร้านอาหารญี่ปุ่น เช่น Oishi, พูจิ
4. ร้านไอศกรีม เช่น Swensens
5. ขนมคบเคี้ยวต่าง ๆ
6. เครื่องดื่มทุกชนิด
7. สุรายี่ห้อต่างๆ

ผลกระทบกับค่านิยมแบบนี้

บุคคลที่มีค่านิยมแบบนี้ อาจจะบั่นทอนสุขภาพได้ เพราะไม่ได้ระมัดระวังในเรื่องของการรับประทานอาหาร ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง และมีชีวิตที่ยืนยาวได้ ผู้ที่มีค่านิยมบริโภคแบบนี้ ถ้าเป็นผู้สูงอายุจะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ เช่น มักจะพบกับโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ และมักจะมีอายุสั้น

จากงานวิจัย ของวรชัย สิงหฤกษ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด จากผลการวิจัยที่ทำการทดสอบสมมุติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม พบว่า เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ

นอกจากนี้งานวิจัยของมะลิวัลย์ ผดุงศักดิ์วิรุฬห์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของชุมชนย่านการค้าเมืองตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม คือ ปัญหาจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาค่าใช้จ่ายการบริโภคปรับตัวสูงขึ้น และปัญหาค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาบุตรสูงขึ้น

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและความสามารถของค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตในการทำนายพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

(2) ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

เวลาพูดถึงเรื่องเงิน คนส่วนใหญ่มักนึกว่าเป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเลข เช่น ค่าเงินบาท อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย ดัชนีราคาหลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งหลายคนก็คิดว่าเป็นเรื่องของคนที่เรียนมาด้านการเงิน หรือเศรษฐศาสตร์ที่จริงแล้วการเงินเป็นทักษะของชีวิตอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่จะต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลก คำว่า “ทักษะ” หมายถึง ความชำนาญ ซึ่งเกิดจากการนำไปปฏิบัติบ่อยๆ ซึ่งถ้าคนที่ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การใช้ทักษะนี้ก็เปรียบเสมือน “การมีวินัย” ก็ว่าได้ บางคนอาจมองว่าการใช้เงินนั้นแสนง่าย แต่ประเด็นอยู่ที่ว่าตลอดช่วงชีวิตของคนนั้น เราควรเรียนรู้วิธีการของการหาเงิน การใช้เงิน การทำเงินให้ ออกเงย และการทำให้มีเงินใช้อย่างเพียงพอ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และเป็นไปตามอัตรภาพของแต่ละบุคคล สถานการณ์เช่นนี้จะช่วยให้แต่ละบุคคลเกิดความมั่นคงทางการเงิน ลดความเสี่ยงในการดำรงชีวิต ในเชิงสังคม ปัญหาอาชญากรรมซึ่งสาเหตุหลักของการกระทำผิดส่วนใหญ่มีแรงจูงใจมาจากปัญหาทางการเงินก็จะลดลง ในเชิงเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประชาชนในระดับจุลภาค ก็จะมีส่วนช่วยให้ระบบเศรษฐกิจในระดับมหภาคมีความแข็งแกร่งในระดับรากฐานไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศเป็นหลัก

การวางแผนการเงินส่วนบุคคล (personal financial planning) หมายถึง การทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิต (life goals) ของบุคคลโดยผ่านการบริหารและการวางแผนทางการเงิน ซึ่งถูกออกแบบมาสำหรับแต่ละบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องตั้งแต่การวางแผนข้อมูลทางการเงินของบุคคล กำหนดวัตถุประสงค์ ตรวจสอบฐานะทางการเงินในปัจจุบัน กำหนดกลยุทธ์และแผนทางการเงินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวในอนาคต อาจสรุปได้ว่า การวางแผนการเงินส่วนบุคคล

จากข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการดำรงชีวิตให้มีความสุขในระยะยาวนั้น คนเราควรมีแผนทางการเงินที่ดีซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เพราะต้องยอมรับว่า มิติของการมีชีวิต มีมิติทางการเงินอยู่ด้วย เช่น ถ้าเป้าหมายของชีวิตคือต้องการเกษียณ และมีเงินใช้ดำรงชีพหลังเกษียณอย่างไม่ทำให้มาตรฐานของตนเองลดลงไปมากนัก ในมิติทางการเงินก็ต้องตอบว่าตามมาตรฐานนั้น คือ ต้องใช้เงินเดือนเดือนละเท่าใด เป็นต้น หรือถ้าเป้าหมายของชีวิตในอีก 5 ปีข้างหน้าต้องการไปท่องเที่ยวยุโรปกับครอบครัว ในมิติทางการเงินก็ต้องตอบว่าเราจะต้องเก็บเงินให้ได้เท่าใดจึงจะมีพอที่จะบรรลุเป้าหมายนี้เวลาพูดถึงมิติทางการเงิน อยากให้เข้าใจก่อนว่า ไม่ได้หมายความว่าให้เป็นคน “หน้าเงิน” หรือ “money concern” แต่ให้มองว่าการที่จะบรรลุเป้าหมายหลายๆ ประการในชีวิตส่วนใหญ่ต้องมีการเตรียมเงินทองไว้ให้เพียงพอ เพื่อไม่ให้ชีวิตมีความลำบากซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในชีวิตอย่างหนึ่ง การสามารถบรรลุทั้งเป้าหมายหลักและเป้าหมายรองของชีวิตด้วยแผนทางการเงินแบบนี้ จำทำให้การดำรงชีวิตเป็นไปแบบมีทิศทาง เกิดความมั่นคงในชีวิตทั้งในด้านการเงินและครอบครัวในที่สุด (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน (TSI) สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553)

จากงานวิจัยของหทัยรัตน์ มาประณีต (2551) ที่ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ปัจจัยตามสถานการณ์ ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 55 ได้แก่ ความมีสันโดษ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม ความมีระเบียบวินัย และเจตคติต่อการประหยัดมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมการออม

ส่วนงานวิจัยของโสภิต พงษ์รัตนานุกูล (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมและความมั่งคั่งของครัวเรือนในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมการออมครัวเรือนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยมากที่สุด รองลงมาออมไว้ใช้จ่ายยามชราหรือเกษียณอายุ และครัวเรือนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญในการออมโดยมีการคิดและวางแผนในการออมเล็กน้อย แต่เก็บออมได้น้อยกว่าที่ตั้งใจ แหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่ครัวเรือนได้รับมาจากครอบครัวและเพื่อนฝูงมากที่สุด รองลงมาได้แก่สื่อโทรทัศน์

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและความสามารถของความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมในการทำนายพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมการออม

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษา เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม พฤติกรรมการออมของนักศึกษา และหาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 323 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีของครอนบาคได้ค่าระหว่าง 0.70 – 0.85 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ จำนวนสมาชิก เงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายได้จากการหางานทำพิเศษ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ยกเว้น อาชีพของบิดามารดาและรายจ่ายของนักศึกษาต่อเดือนที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ และปัจจัยทางสังคมในเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดา การมีระเบียบวินัย รวมทั้งการปฏิบัติในเรื่องความสันโดษที่มีความแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน 2) จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 11 ตัวแปร พบว่ามีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัว ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ โดยมีปัจจัยทางสังคมในภาพรวมสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 36.60 รองลงมาคืออายุของนักศึกษา ทำนายได้ร้อยละ 1.00 และตัวแปรสุดท้าย คือ เงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดา ซึ่งทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 0.08 รวมทั้ง 3 ตัวแปรมีอิทธิพลสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาได้ร้อยละ 38.30

หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) ศึกษาถึงปัจจัยเชิงเหตุต่อพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐ 4 แห่ง และของเอกชน 4 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยตามสถานการณ์ ได้แก่ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการเป็นแบบอย่างของเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 26 (2) ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ ความมีสันโดษ ความมีระเบียบวินัย และการมุ่งอนาคต แต่การมุ่งอนาคตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมในทางลบสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 45 และ (3) ปัจจัยตามสถานการณ์ ปัจจัยจิตลักษณะ และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 55 ได้แก่ ความมีสันโดษ การได้รับข่าวสารการประหยัดและการออม ความมีระเบียบ และเจตคติต่อการประหยัด แต่เจตคติต่อการประหยัดมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมการออม

โสภิต พงษ์รัตนานุกูล (2552) ศึกษารูปแบบการออมและการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและความมั่นคงของครัวเรือนในภาคเหนือ 17 จังหวัด โดยใช้ข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติและธนาคารแห่งประเทศไทย 2549 ตัวอย่างจำนวน 2,754 ครัวเรือน พบว่ามีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 16,343.8 บาท มีเงินออมเดือนละ 3,436.8 บาท ค่าความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ยเท่ากับ 0.21 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม คือ รายได้ หนี้สินรวม ความมั่งคั่ง จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือนตามลำดับ การออมในรูปแบบทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งมีมูลค่าเฉลี่ย 878,423.7 บาทต่อครัวเรือน เป็นการออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ การฝากเงินกับสถาบันการเงินและการถือครองเป็นเงินสด หรือ อัญมณี แหล่งรับฝากเงินหลักคือ ธนาคารพาณิชย์ไทยและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยครัวเรือนให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งของแหล่งรับฝากเงินมากที่สุด สำหรับครัวเรือนที่ไม่มีเงินฝากกับสถาบันการเงิน เกินกว่าครึ่งมีสาเหตุมาจากรายได้ไม่พอกับรายจ่าย สำหรับพฤติกรรมการออม พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยมากที่สุด รองลงมา ออมไว้ใช้จ่ายในยามชราหรือเกษียณอายุ ครอบครัวยุคใหม่ส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญในการออมโดยคิดและวางแผนการออมเล็กน้อยและออมจริงได้น้อยกว่าที่ตั้งใจไว้ แหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทางการเงินของครอบครัว ได้รับจากคนในครอบครัว เพื่อนฝูงและสื่อโทรทัศน์ ตามลำดับ

วรชัย สิงห์ฤกษ์ (2549) ศึกษาภาวะเศรษฐกิจสังคม พฤติกรรมการออม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด จำนวนตัวอย่าง 374 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 22,217.01 บาท รายจ่าย 21,566.77 บาท โดยเปรียบเทียบเทียบระหว่างรายได้และรายจ่ายเกินดุลเฉลี่ย 650.25 บาท (3.01%) โดยมีภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 413,257.26 บาท (69.27%) ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การออมเพื่อใช้จ่ายในยามชราและเจ็บป่วยมากที่สุด และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมคือ อายุ ระดับรายได้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อรอนงค์ สนธิไทย (2551) ศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินประเภทการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีสำรวจภาคสนามของประเภทประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ตัวอย่างจำนวน 400 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกออมเงินแบบประกันชีวิตมากที่สุด คือ ผลประโยชน์จากการคุ้มครองชีวิต และ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกไม่ออมเงินแบบประกันชีวิตมากที่สุด คือ ระยะเวลาในการออมเงินนานกว่าจะได้คืน

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ

นันทนา คินิมาน (2546) ทำการศึกษาสภาพปัญหาในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและความต้องการในการพัฒนา

ศิรินทธรณ์ ศิริไปล์ (2544) ศึกษาปัญหาด้านการจัดการและแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม สัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 15 คน สุ่มแบบเจาะจง ศึกษาปัญหา 5 ด้าน คือ ด้านเงินทุน ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการตลาด และด้านการเข้าถึงบริการของรัฐ พบว่า ด้านการเงินมีปัญหา ขาดสภาพคล่อง และขาดการจัดทำระบบบัญชีที่ดี ด้านการผลิตมีปัญหา การหมุนเวียนแรงงานสูง ด้านทรัพยากรบุคคลมีปัญหา แรงงานด้อยคุณภาพและขาดแคลนในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ด้านการตลาดมีปัญหา การแข่งขันสูง การบริโภคลดลง คุณภาพสินค้าต่ำเมื่อเทียบกับต่างประเทศ ด้านการเข้าถึงบริการของรัฐมีปัญหา ขั้นตอนของหน่วยงานราชการยุ่งยาก ขาดการพบปะระหว่างผู้ประกอบการและรัฐ ขาดการวิจัยปัญหาอย่างจริงจัง ทั้งนี้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 อันดับแรกของแนวทางการแก้ไขปัญหาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือ ผู้ประกอบการควรนำหลักจิตวิทยาไปใช้ในการบริหารจัดการ หน่วยงานราชการควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงแนวทางการช่วยเหลือต่างๆ และให้ผู้ประกอบการทราบถึงแหล่งช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง และควรมีการอบรมการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง

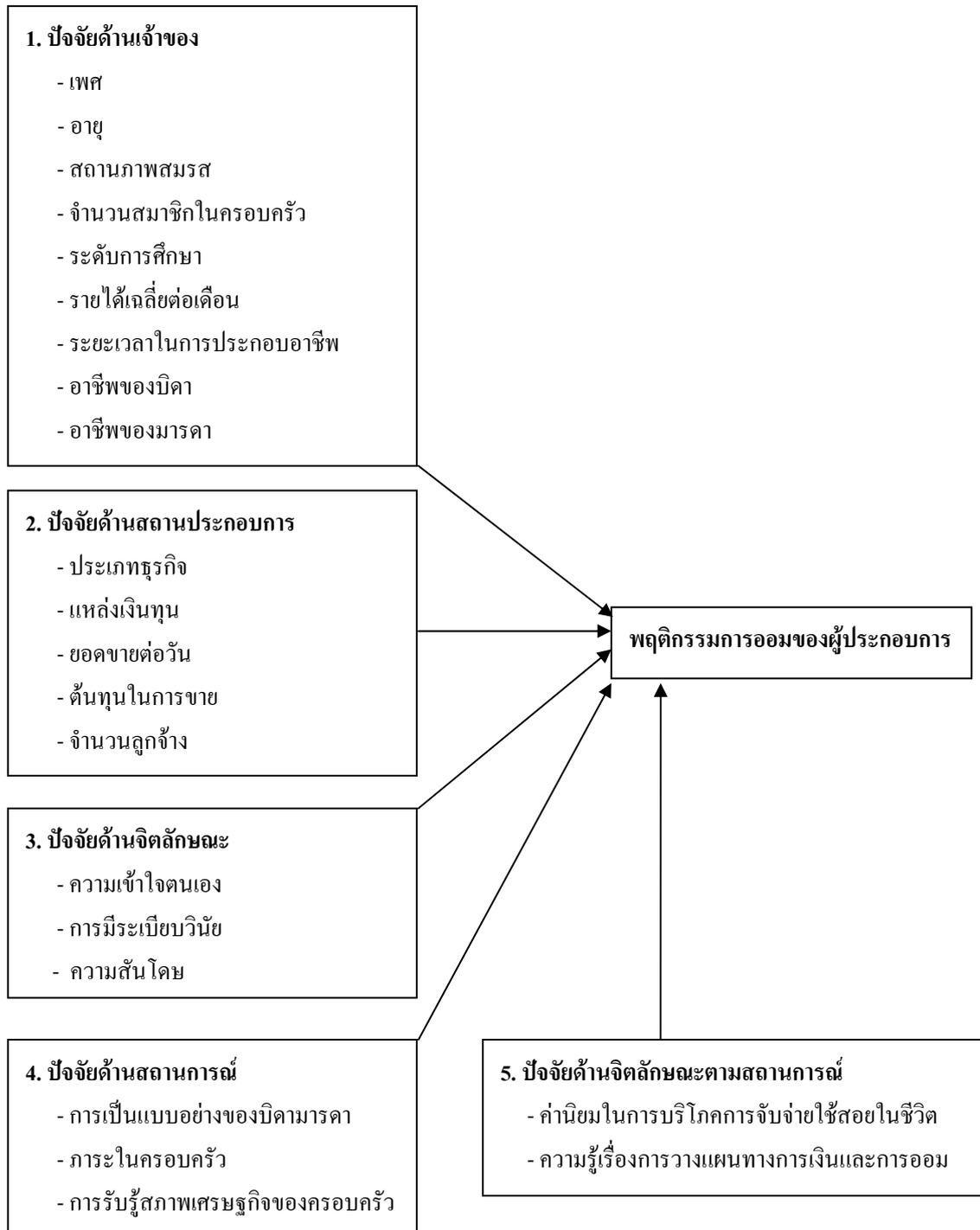
มนทการต์ เมฆรา (2546) เพื่อศึกษาอำนาจการพยากรณ์ของทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ บรรทัดฐานทางสังคมและการรับรู้สมรรถภาพของตนที่มีต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตัวอย่างจำนวน 360 คน วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น พบว่าทัศนคติที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ บรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้สมรรถภาพของตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ และบรรทัดฐานทาง

สมภูมิ แสงกุล (2549) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้ประกอบการในการค้าหาบเร่แผงลอย ในย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ จำนวนตัวอย่าง 200 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อยอดขาย คือ ต้นทุนค่าวัตถุดิบ ค่าสาธารณูปโภค และค่าจ้างแรงงาน อย่างมีนัยสำคัญ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจถึงปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ 5 สาเหตุหลัก คือ ปัญหาต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ราคาขายสินค้าไม่ดี ยอดขายลดลง ขาดเงินสดหมุนเวียนและแหล่งวัตถุดิบอยู่ไกล ข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานราชการควรเข้ามาช่วยเหลือ การค้าหาบเร่แผงลอยปัจจุบันถูกจัดว่าเป็นธุรกิจนอกระบบเพราะไม่มีการจดทะเบียนการค้า ทำให้การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเป็นไปได้ลำบาก แม้สัดส่วนของมูลค่ายอดขายต่อรายได้ประชาชาติจะต่ำ แต่มีความสำคัญในแง่การดำเนินชีวิต

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ และแปลความหมายของข้อมูล วิเคราะห์ผล ตลอดจนสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ คณะผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษและยโสธรทั้งหมด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กในเขตพื้นที่เทศบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างอย่างน้อย 400 ราย

เนื่องจาก ไม่ทราบจำนวนประชากร คือ เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95 % และมีความคลาดเคลื่อนจากการประมาณของตัวอย่างต่างจากพารามิเตอร์ของประชากรไม่เกิน 4 %

ตัวอย่าง (Sample) คือ ผู้ประกอบการขนาดเล็กในเขตพื้นที่เทศบาล อย่างน้อย 400 ชุด คำนวณได้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{(Z^2 * pq)}{d^2} = \frac{2^2 * (0.2)(0.8)}{(0.4)^2} = 400$$

เมื่อ Z = ค่าที่ได้จากตารางการแจกแจงปกติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

p = สัดส่วนครัวเรือนทั่วประเทศที่มีรายได้จากการทำธุรกิจ

q = สัดส่วนครัวเรือนทั่วประเทศที่ไม่มีรายได้จากการทำธุรกิจ

d = ค่าความคลาดเคลื่อนจากค่าประมาณของตัวอย่างต่างจากพารามิเตอร์ของประชากร

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อ่างนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร จังหวัดละ 55 ชุด เฉพาะในเขตเทศบาล รวมจำนวนทั้งสิ้น 440 ชุด โดยได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 423 ชุด คิดเป็น 96.14%

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ของปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 10 แบบวัด ซึ่งมาจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบวัดความเข้าใจตนเอง (3) แบบวัดความมีระเบียบวินัย (4) แบบวัด ความสันโดษ (5) แบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา (6) แบบวัดภาระในครอบครัว (7) แบบวัดการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว (8) แบบวัดค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอย ในชีวิต (9) แบบวัดความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม และ (10) แบบวัดพฤติกรรมการออม โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละชุดและได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 10 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามตอนที่ 1 ประกอบด้วยข้อมูลด้านเจ้าของสถานประกอบการหรือลักษณะ ประชากร อัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดาและข้อมูล ด้านสถานประกอบการ ได้แก่ ชื่อร้าน/ตำแหน่งที่ตั้ง ประเภทธุรกิจ แหล่งเงินทุนที่นำมาประกอบ ธุรกิจ การจดทะเบียนการค้า ยอดขายต่อวัน ต้นทุนในการขาย และจำนวนลูกจ้างโดยลักษณะของ คำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Multiple Choice) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended) จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความเข้าใจตนเอง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดความเข้าใจตนเองของนพมาศ แซ่เลี้ยง (2550) ที่ ทำการศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางจิตสังคมและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ของผู้ใหญ่วัยกลางคน” โดยมีข้อคำถาม 15 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเข้าใจ ตนเองต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับ

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15-90 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีความเข้าใจตนเองสูง และเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของความเข้าใจตนเอง ดังนี้

15.0-27.5	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีความเข้าใจในตนเอง
27.6-40.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเองน้อย
40.1-52.5	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเองค่อนข้างน้อย
52.6-65.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเองค่อนข้างสูง
65.1-77.5	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเองสูง
77.6-90.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเองสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดความเข้าใจตนเอง

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1.ผู้อื่นมักจะมองว่าฉันเปลี่ยนแปลงไป						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการมีระเบียบวินัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดการมีระเบียบวินัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร” โดยมีข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมีระเบียบวินัยต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดการมีระเบียบวินัยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีความมีระเบียบวินัยสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของความมีระเบียบวินัยสูง ดังนี้

10.0-18.3	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีระเบียบวินัย
18.4-26.7	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีระเบียบวินัยน้อย
26.8-35.1	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีระเบียบวินัยค่อนข้างน้อย
35.2-43.5	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีระเบียบวินัยค่อนข้างสูง
43.6-51.9	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีระเบียบวินัยสูง
52.0-60.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีระเบียบวินัยสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดความมีระเบียบวินัย

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ท่านมักให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน						

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสันโดษ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดความสันโดษของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพันธิขัยการพระนคร” โดยมีข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสันโดษต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดความสันโดษมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีความสันโดษสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของความสันโดษสูง ดังนี้

10.0-18.3	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีความสันโดษ
18.4-26.7	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความสันโดษน้อย
26.8-35.1	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความสันโดษค่อนข้างน้อย
35.2-43.5	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความสันโดษค่อนข้างสูง

- 43.6-51.9 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความสนใจสูง
 52.0-60.0 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีความสนใจสูงที่สุด
 ตัวอย่างแบบวัดความสนใจ

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1. ท่านเป็นคนมีความพอดีในการบริโภคไม่ใช่ สิ่งของที่เกิดขึ้นฐานะของตนเอง						

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการควบคุมตน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดการควบคุมตนเองของหทัยรัตน์ มาประณีต (2549) ที่ทำการศึกษารื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร” โดยมีข้อคำถาม 12 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมีระเบียบวินัยต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดการควบคุมตนมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 12-72 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีการควบคุมตนเองสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการควบคุมตนเองสูง ดังนี้

12.0-22.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีการควบคุมตนเอง
22.1-32.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการควบคุมตนเองน้อย
32.1-42.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการควบคุมตนเองค่อนข้างน้อย
42.1-52.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการควบคุมตนเองค่อนข้างสูง
52.1-62.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการควบคุมตนเองสูง
62.1-72.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการควบคุมตนเองสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการควบคุมตนเอง

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1. ท่านมักให้ความสำคัญในเรื่องของการ จัดระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน						

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา / ผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาของกวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร” โดยมีข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดามีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยนำหน้าคำตอบของการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ดังนี้

- 10.0-18.3 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีแบบอย่างของบิดามารดา
  - 18.4-26.7 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีแบบอย่างของบิดามารดาน้อย
  - 26.8-35.1 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีแบบอย่างของบิดามารดาค่อนข้างน้อย
  - 35.2-43.5 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีแบบอย่างของบิดามารดาค่อนข้างสูง
  - 43.6-51.9 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีแบบอย่างของบิดามารดาสูง
  - 52.0-60.0 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีแบบอย่างของบิดามารดาสูงที่สุด
- ตัวอย่างแบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. บิดามารดามีระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน						

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวของนพมาศ แซ่เลี้ยว (2550) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางจิตสังคมและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคน” โดยมีข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ดังนี้

10.0-18.3 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

18.4-26.7 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวน้อย

26.8-35.1 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างน้อย

35.2-43.5 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างสูง

43.6-51.9 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวสูง

52.0-60.0 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. รายได้ของครอบครัวในแต่ละเดือนเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในบ้าน						

ตอนที่ 8 แบบสอบถามค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตของวรชัย สิงห์ฤกษ์ (2549) ที่ทำการศึกษารื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด” โดยมีข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตต่อการสร้างนิสัยพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ท

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตสูง ดังนี้

10.0-18.3	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต
18.4-26.7	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตน้อย
26.8-35.1	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตค่อนข้างน้อย
35.2-43.5	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตค่อนข้างสูง
43.6-51.9	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตสูง
52.0-60.0	คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตสูงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. เวลาเลือกซื้อสินค้าท่านจะเลือกซื้อเฉพาะสิ่งที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเท่านั้น						

ตอนที่ 9 แบบสอบถามความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาแบบสอบถามวัดความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2553) ซึ่งเป็นแบบทดสอบ “สุขภาพทางการเงิน” โดยมีข้อคำถาม 12 ข้อ เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงิน

ตอนที่ 10 แบบสอบถามพฤติกรรมการออม

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาแบบสอบถามพฤติกรรมการออมมาจากของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร” โดยมีข้อคำถาม 10 ข้อ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก สำหรับมาตราส่วนประเมินค่าเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 6 หน่วยตั้งแต่จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย การตรวจให้คะแนนแบบวัดพฤติกรรมการออมมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ 6 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ 3 คะแนน
จริง	เท่ากับ 5 คะแนน	ไม่จริง	เท่ากับ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	เท่ากับ 4 คะแนน	ไม่จริงเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำแบบวัดดังกล่าวมาสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ค่าพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีพฤติกรรมการออมสูง และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของพฤติกรรมการออม ดังนี้

- 10.0-18.3 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการไม่มีพฤติกรรมการออม
  - 18.4-26.7 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมการออมน้อย
  - 26.8-35.1 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมการออมค่อนข้างน้อย
  - 35.2-43.5 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมการออมค่อนข้างสูง
  - 43.6-51.9 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมการออมสูง
  - 52.0-60.0 คะแนน หมายถึง ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมการออมสูงที่สุด
- ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมการออม

ข้อความ	จริง	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่	ไม่
	ที่สุด		จริง	ไม่จริง	จริง	เลย
1. ท่านมีการบันทึกการใช้จ่ายเงินประจำเดือน						

3. การทดสอบเครื่องมือและการหาความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการทดสอบแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้องโดยทำ การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (validity) ทีมผู้วิจัยได้ประชุมปรึกษาและทำการปรับปรุงข้อคำถามของแบบสอบถามแต่ละตอน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) กับผู้เชี่ยวชาญคือผู้จัดการธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำ แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อคำนวณหาคุณภาพของแบบสอบถามแบบสอบถามกับผู้ประกอบการขนาดเล็กในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

2. สำหรับการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยทำการหาค่าความเชื่อมั่น แบบวัดความเข้าใจตนเอง แบบวัดความมีระเบียบวินัย แบบวัดความสันโดษ แบบวัดการควบคุมตนเอง แบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา แบบวัดการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว แบบวัดค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต และแบบวัดพฤติกรรมการออมโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นภายในของครอนบาค (Cronbach's reliability coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

2.1 แบบวัดความเข้าใจตนเอง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.764

2.2 แบบวัดความมีระเบียบวินัย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.803

2.3 แบบวัดความสันโดษ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.887

2.4 แบบวัดการควบคุมตนเอง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.612

2.5 แบบวัดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.914

2.6 แบบวัดการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.783

2.7 แบบวัดค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.562

2.8 แบบวัดพฤติกรรมการออม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.857

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยในเรื่องนี้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ทีมผู้วิจัยทำการชี้แจงแก่เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กในเขตพื้นที่เทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 423 คนเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการตอบและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนทำการตอบแบบสอบถาม

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยมีวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายตามพื้นที่ใน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร โดยเก็บเฉพาะในเขตพื้นที่เทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเพราะเป็นพื้นที่ที่

3. นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลแล้วมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้กลุ่มผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สามารถแบ่งเป็น 2 ตอน ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านเจ้าของสถานประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดาโดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ข้อมูลด้านสถานประกอบการ ได้แก่ ชื่อร้าน/ตำแหน่งที่ตั้ง ประเภทธุรกิจ แหล่งเงินทุนที่นำมาประกอบธุรกิจ การจดทะเบียนการค้า ยอดขายต่อวัน ต้นทุนในการขาย และจำนวนลูกจ้าง โดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์

1. ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยรวม ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยทำการวิเคราะห์ดังนี้

1. ทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะ ด้านสถานการณ์ และ ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ต่อพฤติกรรมการออมใช้วิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

2. ทดสอบหาค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระหลักและตัวแปรอิสระรองจำนวน 2 กลุ่ม ใช้ t-test และมากกว่า 2 กลุ่มใช้ F-test (ANOVA) ต่อพฤติกรรมการออม

3. ทดสอบเพื่อหาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมการออม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบขั้น (Enter and Stepwise Multiple Regression Analyses)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าความถี่

1.2 ค่าร้อยละ

1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย

$$\text{สูตร } \bar{x} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum X$ แทน ผลรวมค่าของข้อมูล

n แทน จำนวนข้อมูล

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum (X_i - \bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

n แทน จำนวนข้อมูล

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

2.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ตามแบบของครอนบาค (ฐิติพร ดินฐิฎา, 2547: 89)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{(x+a)^n = \sum_{i=1}^k s_i^2}{s_x^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อคำถาม

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของข้อคำถามแต่ละข้อ

s_x^2 แทน ความแปรปรวนของข้อคำถามทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที-เทสต์ (t-test for independent samples)

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวหรือเอฟ-เทสต์ (One-Way Analysis of Variance)

3.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณและตัวแปรเชิงปริมาณโดยใช้สถิติด้วยคำสั่ง Correlate หรือ ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวมในแต่ละด้าน เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยพิจารณาความสัมพันธ์มากน้อยดังนี้ (พงวรรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

เมื่อ r มีค่า 0.80 ขึ้นไป	ถือว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
เมื่อ r มีค่า 0.61-0.80	ถือว่า มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง
เมื่อ r มีค่า 0.41-0.60	ถือว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
เมื่อ r มีค่า 0.21-0.40	ถือว่า มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ
เมื่อ r มีค่า ต่ำกว่า 0.20	ถือว่า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

3.4 ทดสอบเพื่อหาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมการออม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบขั้น (Enter and Stepwise Multiple Regression Analyses)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วนำเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏในตารางที่ 4.1 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 423 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีจำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง 25-35 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 31.21 มีอายุอยู่ระหว่าง 46-55 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 17.97 มีอายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 9.69 และมีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.86

เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 65.96 รองลงมา มีสถานภาพโสด จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 28.37 มีสถานภาพหม้าย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.31 และมีสถานภาพอยู่ร้าง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.36 โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.07 คน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.49 คน

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 30.26 รองลงมา มีระดับการศึกษาระดับปวช./ปวส. จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 24.59 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 23.17 และมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 21.99

เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000-30,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 55.32 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,000-60,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.06 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 60,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.73

เมื่อจำแนกตามระยะเวลาในการประกอบอาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 53.43 รองลงมา ประกอบอาชีพมา 5-10 ปี จำนวน 92 คน คิด

เมื่อจำแนกตามอาชีพของบิดาส่วนใหญ่ บิดามีอาชีพเกษตรกร ซึ่งมีจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 32.39 รองลงมาคือ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 22.46 มีอาชีพรับราชการ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 มีอาชีพเป็นพนักงานของรัฐและเอกชน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.96 และบิดาเป็นพ่อบ้าน/อื่นๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.55 และเมื่อจำแนกตามอาชีพของมารดาส่วนใหญ่ มารดามีอาชีพเกษตรกร ซึ่งมีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 29.79 รองลงมาคือมีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 มารดาเป็นแม่บ้าน/อื่นๆ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 21.99 มีอาชีพรับจ้างจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 14.42 มีอาชีพรับราชการ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15 และมีอาชีพเป็นพนักงานของรัฐและเอกชน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าของธุรกิจ

ตัวแปร	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	146	34.52
	หญิง	277	65.48
2. อายุ	น้อยกว่า 25 ปี	41	9.69
	25-35 ปี	132	31.21
	36-45 ปี	133	31.44
	46-55 ปี	76	17.97
	มากกว่า 55 ปี	29	6.86
3. สถานภาพ	โสด	120	28.37
	แต่งงาน	279	65.96
	หม้าย	14	3.31
	อยู่ร้าง	10	2.36
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		$\bar{X} = 4.07$	S.D. = 1.49
5. ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	98	23.17
	มัธยมศึกษา	128	30.26
	ปวช./ปวส.	104	24.59
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	93	21.99

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าของธุรกิจ (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	118	27.9
	10,000-30,000 บาท	234	55.32
	30,001-60,000 บาท	51	12.06
	มากกว่า 60,000 บาท	20	4.73
7. ระยะเวลาในการประกอบอาชีพปัจจุบัน	น้อยกว่า 5 ปี	226	53.43
	5-10 ปี	92	21.75
	11-20 ปี	69	16.31
	มากกว่า 20 ปี	25	5.91
8. อาชีพของบิดา	รับราชการ	47	11.11
	พนักงานรัฐ/เอกชน	21	4.96
	รับจ้าง	108	25.53
	เกษตรกร	137	32.39
	ธุรกิจส่วนตัว	95	22.46
	พ่อบ้าน/อื่นๆ	15	3.55
9. อาชีพของมารดา	รับราชการ	26	6.15
	พนักงานรัฐ/เอกชน	9	2.13
	รับจ้าง	61	14.42
	เกษตรกร	126	29.79
	ธุรกิจส่วนตัว	108	25.53
	แม่บ้าน/อื่นๆ	93	21.99

2. สถานภาพของสถานประกอบการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏในตารางที่ 4.2 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 423 คน พบว่า ประกอบธุรกิจประเภท ธุรกิจอาหาร/เครื่องดื่ม จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 55.79 รองลงมาเป็นธุรกิจประเภทค้าปลีก จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 32.86 และเป็นธุรกิจประเภทบริการ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 11.35 ส่วนแหล่งเงินทุนที่ผู้ประกอบการนำมาประกอบธุรกิจส่วนใหญ่มาจากการเก็บออม จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 รองลงมา มีแหล่งเงินทุนมาจาก พ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 42.79 มาจากธนาคารจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 26.71 และมาจากเงินยืมนอกระบบ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 18.68 ส่วนใหญ่ไม่มีการจดทะเบียนการค้า จำนวน 417 คน คิดเป็นร้อยละ 98.58 และจดทะเบียนการค้าเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.42

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ตัวแปร	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทธุรกิจ	ธุรกิจอาหาร/เครื่องดื่ม	236	55.79
	ธุรกิจค้าปลีก	139	32.86
	ธุรกิจบริการ	48	11.35
2. แหล่งเงินทุนที่นำมาประกอบธุรกิจ	เงินเก็บออม	294	69.5
	ธนาคาร	113	26.71
	พ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง	181	42.79
	เงินยืมนอกระบบ	79	18.68
3. การจดทะเบียนการค้า	จด	6	1.42
	ไม่จด	417	98.58
4. ยอดขายต่อวัน	น้อยกว่า 1,000 บาท	179	42.32
	1,000-3,000 บาท	167	39.48
	3,001-5,000 บาท	40	9.46
	มากกว่า 5,000 บาท	27	6.38
5. ต้นทุนในการขาย	น้อยกว่า 20%	18	4.26
	20-40%	89	21.04
	41-60%	135	31.91
	61-80%	124	29.31
	มากกว่า 80%	20	4.73
6. จำนวนลูกจ้าง		$\bar{X} = 1.72$	S.D.= 0.873

เมื่อจำแนกตามยอดขายต่อวันส่วนใหญ่มียอดขายต่อวันน้อยกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.32 รองลงมามียอดขายต่อวัน 1,000-3,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 39.48 มียอดขายต่อวัน 3,001-5,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9.46 และมียอดขายมากกว่า 5,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.38 และเมื่อจำแนกตามต้นทุนในการขาย ส่วนใหญ่มีต้นทุนระหว่าง 41%-60% จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 รองลงมามีต้นทุนระหว่าง 61%-80% จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 29.31 มีต้นทุนระหว่าง 20%-40% จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 21.04 มีต้นทุนมากกว่า 80% จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.73 และมีต้นทุนน้อยกว่า 20% จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26 และมีจำนวนลูกจ้างเฉลี่ย 1.72 คน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.873 คน

จากตารางที่ 4.3 เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลถึงเป้าหมายในการประกอบธุรกิจ อันดับแรกของผู้ประกอบการขนาดเล็กเรียงลำดับ 5 อันดับ ได้ดังนี้ อันดับแรก ผู้ประกอบการขนาดเล็กส่วนใหญ่จะออมเงินเพื่อซื้อรถ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาจะออมเพื่อฉุกเฉิน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.24 ออมเพื่อจะซื้อบ้าน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.65 ทุนการศึกษาบุตร จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.29 และสร้างบ้าน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 เป้าหมายอันดับแรกในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

เป้าหมายในการดำเนินธุรกิจอันดับแรก	จำนวน	ร้อยละ
ซื้อรถ	68	20.00
ออมเพื่อฉุกเฉิน	62	18.24
ซื้อบ้าน	43	12.65
ทุนการศึกษาบุตร	35	10.29
สร้างบ้าน	25	7.35
ซื้อที่ดิน	21	6.18
ความมั่นคง	12	3.53
ออมเพื่อเป็นทุนการศึกษา	11	3.24
มีความเป็นอยู่ดีขึ้น	10	2.94
ทุนในการดำเนินการต่อไป	10	2.94
ชำระหนี้สิน	8	2.35
เปิดร้านเป็นของตนเอง	7	2.06
มีอาชีพมั่นคง	5	1.47
ซื้อทองคำ	5	1.47
ไม่เป็นหนี้สิน	4	1.18
พาพ่อแม่ไปเที่ยว	3	0.88
ซื้อหุ้น	3	0.88
มีร้านขายของชำเล็กๆ	3	0.88
สามารถเลี้ยงตัวเองได้	2	0.59
ฝากธนาคาร	1	0.29
เล่นหวย	1	0.29
ไปเที่ยวฮ่องกง	1	0.29
รวม	340	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยด้านความเข้าใจตนเองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ($\bar{X} = 4.05$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านรู้สึกว่าการใช้ชีวิตของท่านเหมาะสมกับตัวท่านแล้ว ($\bar{X} = 4.55$) ผู้อื่นมองเห็นคุณค่าในตัวท่าน ($\bar{X} = 4.52$) ท่านรู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง ($\bar{X} = 4.63$) ท่านรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของสังคมที่อยู่ในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.89$) ท่านสามารถวางแผนดำเนินชีวิตของตนเองได้ทั้งระยะสั้นและยาว ($\bar{X} = 4.73$) มีคนยอมรับความคิดเห็นของท่าน ($\bar{X} = 4.67$)

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ ผู้อื่นมักจะมองว่าท่านเปลี่ยนแปลงไป ($\bar{X} = 3.66$) ท่านรู้สึกว่าไม่แน่ใจว่าการกระทำใดจะถูกต้องหรือผิดศีลธรรม ($\bar{X} = 4.16$) ท่านรู้สึกว่าสิ่งที่ท่านกำลังทำอยู่ไม่ค่อยมีคุณค่านัก ($\bar{X} = 4.45$) ใครๆ มักจะไม่เห็นด้วยกับความคิดของท่าน ($\bar{X} = 4.12$) ท่านเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับความต้องการในชีวิตบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.56$) บ่อยครั้งที่ท่านรู้สึกว่าตนเองต้องแก่งัดทำบางอย่างเพื่อหวังผล ($\bar{X} = 3.80$)

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างไม่จริง ได้แก่ ท่านรู้สึกภูมิใจที่เป็นคนแบบนี้ ($\bar{X} = 2.11$) ท่านไม่แน่ใจว่าคนอื่นจะรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตัวท่าน ($\bar{X} = 3.48$) ท่านเปลี่ยนแปลงความรู้สึกเกี่ยวกับตัวท่านเองเสมอ ($\bar{X} = 3.45$)

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยด้านการมีระเบียบวินัย ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X} = 4.82$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดระบบและการวางแผนในการใช้เงิน ($\bar{X} = 4.86$) ท่านคิดว่าการวางแผนในการใช้เงินเป็นเรื่องไม่สำคัญ ($\bar{X} = 4.83$) ท่านคิดว่าการใช้เงินอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องไม่สำคัญ ($\bar{X} = 4.91$) ท่านคิดว่าการใช้เงินอย่างประหยัดเป็นเรื่องไม่สำคัญ ($\bar{X} = 5.05$) ท่านคิดว่าการวางแผนในการออมเป็นเรื่องไม่สำคัญ ($\bar{X} = 4.96$) ท่านรู้จักการวางแผนในการออม ($\bar{X} = 4.70$) ท่านรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.81$) ท่านเข้าใจตนเองในการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 4.75$) ท่านมีการจัดสรรการใช้เงินเป็นส่วนๆ และมีส่วนที่เก็บไว้สำหรับการพักผ่อน ($\bar{X} = 4.61$) ท่านการจัดสรรการใช้เงินเป็นส่วนๆ และมีส่วนเก็บไว้เป็นเงินออม ($\bar{X} = 4.77$)

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจตนเอง

ความเข้าใจตนเอง	ระดับความคิดเห็น						$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด			
1. ผู้อื่นมักจะมองว่าท่านเปลี่ยนแปลงไป	15 (3.5)	132 (31.2)	81 (19.1)	97 (22.9)	86 (20.3)	12 (2.8)	3.66	1.28	ค่อนข้างจริง
2. ท่านรู้สึกว่าการเดินทางใช้ชีวิตของท่านเหมาะสมกับตัวท่านแล้ว	67 (15.8)	178 (42.1)	122 (28.8)	36 (8.5)	18 (4.3)	2 (0.5)	4.55	1.02	จริง
3. ผู้อื่นมองเห็นคุณค่าในตัวท่าน	45 (10.6)	193 (45.6)	144 (34.0)	24 (5.7)	14 (3.3)	3 (0.7)	4.52	0.93	จริง
4. ท่านรู้สึกว่าไม่แน่ใจว่าการกระทำใดจะถูกต้องหรือผิดศีลธรรม	37 (8.7)	182 (43.0)	80 (18.9)	70 (16.5)	44 (10.4)	10 (2.4)	4.16	1.25	ค่อนข้างจริง
5. ท่านรู้สึกว่าสิ่งที่ท่านกำลังทำอยู่ไม่ค่อยมีคุณค่านัก	41 (9.7)	237 (56.0)	63 (14.9)	45 (10.6)	26 (6.1)	11 (2.6)	4.45	1.16	ค่อนข้างจริง
6. ท่านรู้สึกภูมิใจที่เป็นคนแบบนี้	0	21 (5.0)	13 (3.1)	71 (16.8)	203 (48.0)	115 (27.2)	2.11	1.00	ค่อนข้างไม่จริง
7. ท่านรู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง	98 (23.2)	199 (47.0)	39 (9.2)	53 (12.5)	27 (6.4)	7 (1.7)	4.63	1.24	จริง
8. ใครๆ มักจะไม่เห็นด้วยกับความคิดของท่าน	29 (6.9)	181 (42.8)	89 (21.0)	68 (16.1)	49 (11.6)	7 (1.7)	4.12	1.21	ค่อนข้างจริง
9. ท่านเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับความต้องการในชีวิตบ่อยครั้ง	9 (2.1)	116 (27.4)	87 (20.6)	111 (26.2)	89 (21.0)	11 (2.6)	3.56	1.23	ค่อนข้างจริง
10. ท่านไม่แน่ใจว่าคนอื่นจะรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตัวท่าน	13 (3.1)	98 (23.2)	89 (21.0)	122 (28.8)	81 (19.1)	20 (4.7)	3.48	1.25	ค่อนข้างไม่จริง
11. ท่านเปลี่ยนแปลงความรู้สึกเกี่ยวกับตัวท่านเองเสมอ	12 (2.8)	104 (24.6)	85 (20.1)	104 (24.6)	99 (23.4)	19 (4.5)	3.45	1.29	ค่อนข้างไม่จริง
12. บ่อยครั้งที่ท่านรู้สึกว่าตนเองต้องแก่งัดทำอะไรบางอย่างเพื่อหวังผล	36 (8.5)	129 (30.5)	75 (17.7)	96 (22.7)	72 (17.0)	15 (3.5)	3.80	1.36	ค่อนข้างจริง
13. ท่านรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของสังคมที่อยู่ในปัจจุบัน	94 (22.2)	223 (52.7)	81 (19.1)	17 (4.0)	7 (1.7)	1 (0.2)	4.89	0.87	จริง
14. ท่านสามารถวางแผนดำเนินชีวิตของตนเองได้ทั้งระยะสั้นและยาว	72 (17.0)	207 (48.9)	113 (26.7)	23 (5.4)	6 (1.4)	2 (0.5)	4.73	0.89	จริง
15. มีคนยอมรับความคิดเห็นของท่าน	51 (12.1)	228 (53.9)	110 (26.0)	24 (5.7)	7 (1.7)	3 (0.7)	4.67	0.87	จริง
รวม							4.05	0.55	ค่อนข้างจริง

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์การมีระเบียบวินัย

การมีระเบียบวินัย	ระดับความคิดเห็น						$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด			
1. ท่านให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดระบบและการวางแผนในการใช้เงิน	87 (20.6)	229 (54.1)	80 (18.9)	17 (4.0)	9 (2.1)	1 (0.2)	4.86	0.88	จริง
2. ท่านคิดว่า การวางแผนในการใช้เงินเป็นเรื่องไม่สำคัญ	92 (21.7)	236 (55.8)	62 (14.7)	10 (2.4)	14 (3.3)	9 (2.1)	4.83	1.04	จริง
3. ท่านคิดว่าการใช้เงินอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องไม่สำคัญ	103 (24.3)	240 (56.7)	48 (11.3)	9 (2.1)	15 (3.5)	8 (1.9)	4.91	1.03	จริง
4. ท่านคิดว่าการใช้เงินอย่างประหยัดเป็นเรื่องไม่สำคัญ	109 (25.8)	253 (59.8)	47 (11.1)	4 (0.9)	8 (1.9)	2 (0.5)	5.05	0.81	จริง
5. ท่านคิดว่าการวางแผนในการออมเป็นเรื่องไม่สำคัญ	107 (25.3)	245 (57.9)	48 (11.3)	9 (2.1)	9 (2.1)	5 (1.2)	4.96	0.91	จริง
6. ท่านรู้จักการวางแผนในการออม	59 (13.9)	226 (53.4)	109 (25.8)	15 (3.5)	11 (2.6)	3 (0.7)	4.70	0.90	จริง
7. ท่านรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสม	73 (17.3)	226 (53.4)	100 (23.6)	19 (4.5)	4 (0.9)	1 (0.2)	4.81	0.82	จริง
8. ท่านเข้าใจตนเองในการใช้จ่ายเงิน	71 (16.8)	222 (52.5)	91 (21.5)	32 (7.6)	6 (1.4)	1 (0.2)	4.75	0.89	จริง
9. ท่านมีการจัดสรรการใช้เงินเป็นส่วนๆ และมีส่วนที่เก็บไว้สำหรับการพักผ่อน	64 (15.1)	212 (50.1)	90 (21.3)	39 (9.2)	13 (3.1)	5 (1.2)	4.61	1.03	จริง
10. ท่านการจัดสรรการใช้เงินเป็นส่วนๆ และมีส่วนเก็บไว้เป็นเงินออม	90 (21.3)	203 (48.0)	86 (20.3)	35 (8.3)	6 (1.4)	3 (0.7)	4.77	0.97	จริง
รวม							4.82	0.56	จริง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยด้านความสนใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X} = 4.92$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านเป็นคนมีความพอดีในการบริโภคไม่ใช้สิ่งของที่เกินฐานะของตน ($\bar{X} = 4.84$) ท่านมักจะใช้จ่ายเงินของท่านให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) ท่านคิดก่อนใช้และใช้จ่ายเท่าที่มีความจำเป็น ($\bar{X} = 4.79$) ท่านไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยแต่ก็มีได้ตระหนักถึงเงินที่หายไป ($\bar{X} = 4.83$) ท่านมีความคิดเพิ่มพูน

ม ารดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.93$) ในการใช้จ่ายเงินท่าน
 คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจครอบครัวและฐานะตน ($\bar{X} = 5.02$) ท่านมีความสุขในสิ่งที่มีและหามา
 ได้ด้วยความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 5.16$)

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความสันโดษ

ความสันโดษ	ระดับความคิดเห็น						$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง ที่สุด			
1. ท่านเป็นคนมีความพอดีในการ บริโภคไม่ใช้สิ่งของที่เกินฐานะของตน	76 (18.0)	234 (55.3)	91 (21.5)	13 (3.1)	9 (2.1)	0	4.84	0.83	จริง
2. ท่านมักจะใช้จ่ายเงินของท่านให้ เกิดประโยชน์มากที่สุด	86 (20.3)	236 (55.8)	83 (19.6)	9 (2.1)	8 (1.9)	1 (0.2)	4.90	0.83	จริง
3. ท่านคิดก่อนใช้และใช้จ่ายเท่าที่มี ความจำเป็น	78 (18.4)	222 (52.5)	86 (20.3)	29 (6.9)	8 (1.9)	0	4.79	0.89	จริง
4. ท่านไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย แต่ก็มีได้ตระหนักรู้เหนียวจนเกินไป	72 (17.0)	229 (54.1)	104 (24.6)	14 (3.3)	4 (0.9)	0	4.83	0.78	จริง
5. ท่านมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์และ หาวิธีที่จะทำให้เงินที่เก็บออมไว้เพิ่ม มากขึ้น	95 (22.5)	242 (57.2)	73 (17.3)	8 (1.9)	5 (1.2)	0	4.98	0.76	จริง
6. ท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายอย่าง รอบคอบเป็นสัดส่วนและตามสมควร	82 (19.4)	218 (51.5)	108 (25.5)	11 (2.6)	4 (0.9)	0	4.86	0.79	จริง
7. ท่านรู้จักพอในสิ่งที่ตนเองหามาได้ โดยชอบธรรม	83 (19.6)	246 (58.2)	81 (19.1)	12 (2.8)	1 (0.2)	0	4.94	0.72	จริง
8. ท่านรู้จักประมาณตนในการดำเนิน ชีวิต	79 (18.7)	248 (58.6)	87 (20.6)	7 (1.7)	2 (0.5)	0	4.93	0.71	จริง
9. ในการใช้จ่ายเงินท่านคำนึงถึง สภาพเศรษฐกิจครอบครัวและฐานะ ตน	96 (22.7)	247 (58.4)	73 (17.3)	6 (1.4)	1 (0.2)	0	5.02	0.70	จริง
10. ท่านมีความสุขในสิ่งที่มีและหา มาได้ด้วยความสามารถของตนเอง	138 (32.6)	220 (52.0)	62 (14.7)	1 (0.2)	1 (0.2)	1 (0.2)	5.16	0.72	จริง
รวม							4.92	0.54	จริง

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์การควบคุมตน

การควบคุมตน	ระดับความคิดเห็น						$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด			
1. เมื่อท่านอยากได้สิ่งของ บางอย่างแต่ไม่มีเงินพอท่านจะ ยืมผู้อื่นมาซื้อของนั้น	13 (3.1)	38 (9.0)	53 (12.5)	81 (19.1)	188 (44.4)	50 (11.8)	2.72	1.27	ค่อนข้าง ไม่จริง
2. ท่านสามารถยับยั้งใจที่จะไม่ กระทำการที่ไม่เหมาะสมได้เสมอ	37 (8.7)	201 (47.5)	125 (29.6)	37 (8.7)	18 (4.3)	5 (1.2)	4.44	0.99	ค่อนข้าง จริง
3. เมื่อท่านต้องการสิ่งใดท่าน ต้องเอาให้ได้ในทันที	15 (3.5)	50 (11.8)	62 (14.7)	81 (19.1)	171 (40.4)	44 (10.4)	2.88	1.32	ค่อนข้าง ไม่จริง
4. เมื่อท่านมีเงินไม่พอใช้ท่าน ควบคุมการใช้จ่ายให้รัดกุม ยิ่งขึ้น	58 (13.7)	229 (54.1)	104 (24.6)	22 (5.2)	8 (1.9)	2 (0.5)	4.71	0.87	จริง
5. ท่านสามารถควบคุมตนเอง ไม่ให้ตามใจตนทุกครั้งไป	42 (9.9)	200 (47.3)	132 (31.2)	40 (9.5)	7 (1.7)	2 (0.5)	4.53	0.89	จริง
6. บิดามารดา/สามีภรรยาไว้ใจ ท่านเพราะรู้ว่าท่านสามารถ ควบคุมตนเองได้	58 (13.7)	236 (55.8)	94 (22.2)	27 (6.4)	6 (1.4)	2 (0.5)	4.73	0.86	จริง
7. เมื่อท่านตัดสินใจทำอะไร หนึ่งอย่างใดลงไปแล้วท่าน มักจะเปลี่ยนใจเสมอ	22 (5.2)	93 (22.0)	74 (17.5)	100 (23.6)	122 (28.8)	12 (2.8)	3.43	1.32	ค่อนข้าง ไม่จริง
8. ท่านสามารถควบคุมตนเอง ได้ โดยไม่ต้องถูกบีบบังคับหรือ ใช้กฎเกณฑ์	58 (13.7)	211 (49.9)	132 (31.2)	17 (4.0)	5 (1.2)	0	4.71	0.80	จริง
9. ท่านสามารถควบคุมตนเอง ให้พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่	71 (16.8)	222 (52.5)	113 (26.7)	14 (3.3)	3 (0.7)	0	4.81	0.77	จริง
10. หลายครั้งที่ท่านสามารถ ควบคุมตนเองได้เมื่อเผชิญกับ ภาวะวิกฤต	57 (13.5)	208 (49.2)	108 (25.5)	40 (9.5)	10 (2.4)	0	4.62	0.92	จริง
11. ท่านสามารถรอคอยได้เป็น เวลานานจนกว่าจะได้ผลตามที่ ต้องการ	53 (12.5)	228 (53.9)	105 (24.8)	30 (7.1)	3 (0.7)	4 (0.9)	4.68	0.88	จริง
12. ท่านสามารถควบคุมตนเอง ให้ทำงานจนเสร็จตามเป้าหมาย ที่วางไว้	82 (19.4)	231 (54.6)	98 (23.2)	11 (2.6)	1 (0.2)	0	4.90	0.74	จริง
รวม							4.26	0.43	ค่อนข้าง จริง

ที่ท่านจะยืมผู้อื่นมาซื้อของนั้น ($\bar{X} = 2.72$)

เมื่อท่านต้องการสิ่งใดท่านต้องเอาให้ได้ในทันที ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อท่านตัดสินใจทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปแล้วท่านมักจะเปลี่ยนใจเสมอ ($\bar{X} = 3.43$)

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ปัจจัยด้านแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเชียงใหม่ตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X} = 4.99$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับจริง ได้แก่ บิดามารดาสอนให้ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 5.01$) บิดามารดาใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ($\bar{X} = 5.04$) บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีของท่านในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ($\bar{X} = 5.04$) บิดามารดาสอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการออม ($\bar{X} = 5.00$) บิดามารดาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีแก่ท่านเกี่ยวกับการออมและวิธีการออม ($\bar{X} = 5.02$) บิดามารดามีระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 4.92$) ท่านคิดว่าบิดามารดามีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 4.95$) ท่านคิดว่าบิดามารดาเป็นแบบอย่างในการออม ($\bar{X} = 4.98$) บิดามารดาคอยสอดส่องดูแลท่านอย่างใกล้ชิดในการใช้จ่ายเงินของท่าน ($\bar{X} = 4.90$) บิดามารดาสอนให้ท่านรู้จักการวางแผนใช้จ่ายหรือให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.94$)

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง

แบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น						$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด			
1. บิดามารดามีระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน	88 (20.8)	234 (55.3)	84 (19.9)	12 (2.8)	5 (1.2)	0	4.92	0.79	จริง
2. ท่านคิดว่าบิดามารดา มีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน	91 (21.5)	232 (54.8)	89 (21.1)	8 (1.9)	3 (0.7)	0	4.95	0.75	จริง
3. บิดามารดาสอนให้ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงิน	102 (24.1)	241 (57.0)	68 (16.1)	7 (1.7)	5 (1.2)	0	5.01	0.76	จริง
4. บิดามารดาใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	105 (24.8)	241 (57.0)	69 (16.3)	4 (0.9)	4 (0.9)	0	5.04	0.73	จริง
5. ท่านคิดว่าบิดามารดาเป็นแบบอย่างในการออม	100 (23.6)	229 (54.1)	83 (19.6)	7 (1.7)	4 (0.9)	0	4.98	0.77	จริง
6. บิดามารดาสอนให้ท่านรู้จักการวางแผนใช้จ่ายหรือให้คำปรึกษา	79 (18.7)	261 (61.7)	64 (15.1)	15 (3.5)	4 (0.9)	0	4.94	0.75	จริง
7. บิดามารดาคอยสอดส่องดูแลท่านอย่างใกล้ชิดในการใช้จ่ายเงินของท่าน	89 (21.0)	231 (54.6)	81 (19.1)	16 (3.8)	6 (1.4)	0	4.90	0.82	จริง
8. บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีของท่านในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	112 (26.5)	234 (55.3)	66 (15.6)	4 (0.9)	7 (1.7)	0	5.04	0.78	จริง
9. บิดามารดาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีแก่ท่านเกี่ยวกับการออมและวิธีการออม	106 (25.1)	238 (56.3)	66 (15.6)	6 (1.4)	7 (1.7)	0	5.02	0.78	จริง
10. บิดามารดาสอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการออม	113 (26.7)	223 (52.7)	74 (17.5)	4 (0.9)	7 (1.7)	2 (0.5)	5.00	0.84	จริง
รวม							4.99	0.58	จริง

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การรับรู้เศรษฐกิจของครอบครัว

สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว	ระดับความคิดเห็น						$\bar{x}$	S.D.	แปล ความ
	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง ที่สุด			
1. รายได้ของครอบครัวในแต่ละเดือนเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในบ้าน	38 (9.0)	221 (52.2)	106 (25.1)	26 (6.1)	25 (5.9)	7 (1.7)	4.47	1.05	ค่อนข้าง ข้างจริง
2. ทุกๆเดือนครอบครัวของท่านมีเงินเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น	55 (13.0)	189 (44.7)	103 (24.3)	47 (11.1)	23 (5.4)	6 (1.4)	4.44	1.11	ค่อนข้าง ข้างจริง
3. ท่านเคยจำนำหรือขายของใช้ส่วนตัวเพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัว	24 (5.7)	94 (22.2)	56 (13.2)	108 (25.5)	112 (26.5)	29 (6.9)	3.35	1.4	ค่อนข้าง ไม่จริง
4. หากท่านมีหนี้ ท่านสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด	39 (9.2)	210 (49.6)	135 (31.9)	26 (6.1)	13 (3.1)	0	4.56	0.86	จริง
5. บ่อยครั้งที่ท่านยืมเงินญาติพี่น้องหรือเพื่อนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว	20 (4.7)	109 (25.8)	69 (16.3)	119 (28.1)	84 (19.9)	22 (5.2)	3.51	1.33	ค่อนข้าง ข้างจริง
6. ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านรู้สึกว่าคุณานะการเงินครอบครัวค่อนข้างลำบาก	14 (3.3)	113 (26.7)	83 (19.6)	108 (25.5)	88 (20.8)	17 (4.0)	3.54	1.28	ค่อนข้าง ข้างจริง
7. ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ครอบครัวมีรายได้เหลือเพียงพอที่จะซื้อตกแต่งบ้าน	28 (6.6)	132 (31.2)	110 (26.0)	93 (22.0)	53 (12.5)	7 (1.7)	3.92	1.20	ค่อนข้าง ข้างจริง
8. ในแต่ละเดือนครอบครัวของท่านมีรายได้เพียงพอที่จะซื้อของใช้ส่วนตัว	26 (6.1)	172 (40.7)	135 (31.9)	65 (15.4)	18 (4.3)	7 (1.7)	4.24	1.03	ค่อนข้าง ข้างจริง
9. ต้องงดการไปเที่ยวพักผ่อนตามที่ตั้งใจไว้เพราะมีปัญหาเรื่องการเงิน	11 (2.6)	85 (20.1)	79 (18.7)	111 (26.2)	105 (24.8)	32 (7.6)	3.26	1.31	ค่อนข้าง ไม่จริง
10. ต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว	3 (0.7)	30 (7.1)	35 (8.3)	124 (29.3)	166 (39.2)	65 (15.4)	2.55	1.11	ค่อนข้าง ไม่จริง
รวม							3.79	0.47	ค่อนข้าง ข้างจริง

น

แต่งงาน ($\bar{X} = 3.92$) ในแต่ละเดือนครอบครัวของท่านมีรายได้เพียงพอที่จะซื้อของใช้ส่วนตัว ($\bar{X} = 4.24$) และมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างไม่จริง ได้แก่ ท่านเคยจำหน่ายหรือขายของใช้ส่วนตัวเพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัว ($\bar{X} = 3.35$) ต้องงดการไปเที่ยวพักผ่อนตามที่ตั้งใจไว้เพราะมีปัญหาเรื่องการเงิน ($\bar{X} = 3.26$) ต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว ($\bar{X} = 2.55$)

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัจจัยด้านค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ($\bar{X} = 3.91$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับจริง ได้แก่ เวลาเลือกซื้อสินค้าท่านจะเลือกซื้อเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น ($\bar{X} = 5.00$) ท่านชอบซื้อสินค้าที่เข้ามาจากต่างประเทศแม้จะมีราคาแพงก็ตาม ($\bar{X} = 4.62$) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ ท่านมักจะเลือกซื้อสินค้าในแผนกลดราคาเสมอๆ ($\bar{X} = 4.46$) ท่านยอมรับว่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพราะเป็นสิ่งที่สร้างความสุขให้กับชีวิตท่าน ($\bar{X} = 3.65$) เพื่อนๆ หรือคนใกล้ชิดชดชอบแซบท่านเสมอว่าเป็นคนประหยัด มัธยัสถ์ ($\bar{X} = 3.56$) ท่านมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้โทรศัพท์มือถือน้อยกว่า 1,000บาท/เดือน ($\bar{X} = 4.26$) ท่านมักจะซื้อสินค้าเงินผ่อนหรือกู้ยืมมาเพื่อซื้อสินค้า ($\bar{X} = 3.55$) การมีหนี้สินถือเป็นเรื่องปกติเพราะถือว่าเป็นคนมีเครดิต ($\bar{X} = 3.62$) และมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างไม่จริง ได้แก่ การรับประทานอาหารนอกบ้านแม้จะมีราคาแพงแต่ก็สร้างความสุขให้ท่าน ($\bar{X} = 2.87$) ท่านใช้พาหนะในการประกอบอาชีพเพื่อความสะดวกแม้จะมีค่าใช้จ่ายสูง ($\bar{X} = 3.47$)

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต

ค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต	ระดับความคิดเห็น						$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด			
1. เวลาเลือกซื้อสินค้าท่านจะเลือกซื้อเฉพาะสิ่งที่เป็นเท่านั้น	100 (23.6)	243 (57.4)	63 (14.9)	14 (3.3)	3 (0.7)	0	5.00	0.76	จริง
2. ท่านชอบซื้อสินค้าที่เข้ามาจากต่างประเทศแม้จะมีราคาแพงก็ตาม	83 (19.6)	206 (48.7)	70 (16.5)	30 (7.1)	24 (5.7)	10 (2.4)	4.62	1.18	จริง
3. ท่านมักจะเลือกซื้อสินค้าในแผนกลดราคาเสมอๆ	52 (12.3)	176 (41.6)	133 (31.4)	45 (10.6)	12 (2.8)	5 (1.2)	4.46	1.01	ค่อนข้างจริง
4. ท่านใช้พาหนะในการประกอบอาชีพเพื่อความสะดวกแม้จะมีค่าใช้จ่ายสูง	10 (2.4)	39 (9.2)	66 (15.6)	104 (24.6)	181 (42.8)	23 (5.4)	2.87	1.17	ค่อนข้างไม่จริง
5. ท่านยอมรับว่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพราะเป็นสิ่งสร้างความสุขให้กับชีวิตท่าน	24 (5.7)	124 (29.3)	73 (17.3)	95 (22.5)	96 (22.7)	11 (2.6)	3.65	1.33	ค่อนข้างจริง
6. เพื่อนๆหรือคนใกล้ชิดชอบแซบท่านเสมอว่าเป็นคนประหยัด มัธยัสถ์	14 (3.3)	109 (25.8)	104 (24.6)	84 (19.9)	98 (23.2)	14 (3.3)	3.56	1.28	ค่อนข้างจริง
7. การรับประทานอาหารนอกบ้านแม้จะมีราคาแพง แต่ก็สร้างความสุขให้ท่าน	27 (6.4)	86 (20.3)	95 (22.5)	83 (19.6)	116 (27.4)	16 (3.8)	3.47	1.35	ค่อนข้างไม่จริง
8. ท่านมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้โทรศัพท์มือถือน้อยกว่า 1,000บาท/เดือน	55 (13.0)	188 (44.4)	79 (18.7)	33 (7.8)	49 (11.6)	19 (4.5)	4.26	1.36	ค่อนข้างจริง
9. ท่านมักจะซื้อสินค้าเงินผ่อนหรือกู้ยืมมาเพื่อซื้อสินค้า	30 (7.1)	115 (27.2)	51 (12.1)	106 (25.1)	103 (24.3)	18 (4.3)	3.55	1.40	ค่อนข้างจริง
10. การมีหนี้สินถือเป็นเรื่องปกติเพราะถือว่าเป็นคนมีเครดิต	31 (7.3)	123 (29.1)	59 (13.9)	97 (22.9)	91 (21.5)	22 (5.2)	3.62	1.42	ค่อนข้างจริง
รวม							3.91	0.56	ค่อนข้างจริง

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.
1. ลักษณะการออม				
1.1 แบ่งเงินออมไว้ก่อน เหลือแล้วค่อยใช้	68	16.1	2.42	0.752
1.2 ใช้ก่อนเหลือแล้วค่อยออม	110	26.0		
1.3 อยากออมแต่ไม่เคยมีเงินพอใช้จนเหลือออมได้	245	57.9		
2. ที่ผ่านมามีเงินคิดเป็นร้อยละเท่าใด				
2.1 น้อยกว่า 10%	166	39.2	1.71	0.647
2.2 10%-20%	212	50.1		
2.3 มากกว่า 20%	45	10.6		
3. ได้รับรางวัล 10,000 บาทจะนำเงินไปทำอะไร				
3.1 ใช้เงินซื้อของที่อยากได้ทั้งหมด	34	8.0	2.19	0.560
3.2 แบ่งออม 5,000 บาท และแบ่งไว้ใช้ 5,000 บาท	276	65.2		
3.3 เก็บไว้โดยฝากธนาคารและลงทุนทั้งหมด 10,000 บาท	113	26.7		
4. มีเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินนานที่สุด				
4.1 ไม่เกิน 3 เดือน	154	36.4	1.85	0.745
4.2 ประมาณ 3-6 เดือน	179	42.3		
4.3 มากกว่า 6 เดือน	90	21.3		
5. หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาซื้อของ				
5.1 พิจารณาว่าจำเป็นและใช้ได้จริงจึงจะซื้อ	45	10.6	2.60	0.674
5.2 หากมีการลดราคา 50%-70% จึงจะซื้อ	80	18.9		
5.3 อยากได้ก็ซื้อ	298	70.4		
6. ต้องชำระหนี้สินในแต่ละเดือนร้อยละเท่าใด				
6.1 น้อยกว่า 25%	30	7.1	2.57	0.623
6.2 25%-45%	122	28.8		
6.3 มากกว่า 45%	271	64.1		
7. จำนวนบัตรเครดิตที่ค้างชำระ				
7.1 ไม่มีบัตร/ไม่มียอดค้างชำระ	17	4.0	2.67	0.549
7.2 1-2 ใบ	104	24.6		
7.3 ตั้งแต่ 3 ใบ ขึ้นไป	302	71.4		
8. หนี้ที่เป็นปัญหามากที่สุด				
8.1 เงินกู้ยืมระบบ	94	22.2	2.43	0.831
8.2 เงินกู้ระยะสั้น	53	12.5		
8.3 เงินกู้ระยะยาว	276	65.5		

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม (ต่อ)

ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต			2.63	0.561
9.1 ไม่มีควมจำเป็นต้องทำประกันชีวิต	17	4.0		
9.2 ทำก็ได้ไม่ทำก็ไม่เป็นไร	123	29.1		
9.3 ต้องทำประกันชีวิตเพื่อเป็นหลักประกันแก่ตนเองและครอบครัว	283	66.9		

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลักษณะการออม ส่วนใหญ่ อยากรออมแต่ไม่เคยมีเงินพอใช้จนเหลือออมได้จำนวน 245 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมาคือ ใช้ก่อนเหลือแล้วค่อยออม จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และสุดท้ายแบ่งเงินออมไว้ก่อน เหลือแล้วค่อยใช้ จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.1 ที่ผ่านมามีออมเงินได้สูงสุดคิดเป็น 10% - 20% จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 รองลงมาออมได้น้อยกว่า 10% จำนวน 166 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.2 และสุดท้ายออมได้มากกว่า 20% จำนวน 45 รายคิดเป็นร้อยละ 10.6 ทั้งนี้หากได้ได้รับรางวัล 10,000 บาทจะนำเงินไปทำอะไร พบว่าสูงสุดจะแบ่งออม 5,000 บาท และแบ่งไว้ใช้ 5,000 บาท จำนวน 276 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.2 รองลงมาคือเก็บไว้โดยฝากธนาคารและลงทุนทั้งหมด 10,000 บาท จำนวน 113 รายคิดเป็น 26.7 และมีเพียง 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 8 ที่จะใช้เงินซื้อของที่อยากได้ทั้งหมด จากเงินออมที่มีอยู่ในขณะนี้ พบว่าจะใช้เป็นเงินสำรองเผื่อฉุกเฉินได้นานที่สุดประมาณ 3-6 เดือน จำนวน 179 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือมีเงินเผื่อฉุกเฉินใช้ได้ไม่เกิน 3 เดือนจำนวน 154 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.4 และมีจำนวน 90 รายคิดเป็นร้อยละ 21.3 ที่มีเงินเผื่อฉุกเฉินใช้ได้มากกว่า 6 เดือน

นอกจากนี้ยังมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาซื้อของ พบว่า สูงสุดจำนวน 298 รายคิดเป็นร้อยละ 70.4 ที่ซื้อของแบบอยากได้ก็ซื้อ รองลงมาจำนวน 80 รายคิดเป็นร้อยละ 18.9 ที่จะซื้อของเมื่อมีการลดราคา 50%-70% และส่วนน้อยมีเพียง 45 รายคิดเป็นร้อยละ 10.6 ที่จะซื้อของเมื่อพิจารณาว่าจำเป็นและใช้ได้จริงจึงจะซื้อ หากมีหนี้สินที่ต้องชำระ พบว่า สูงสุดจำนวน 271 รายคิดเป็นร้อยละ 64.1 ที่ต้องชำระหนี้สินในแต่ละเดือนมากกว่า 45% รองลงมาคือต้องชำระหนี้สินในแต่ละเดือน 25%-45% จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.8 และน้อยที่สุดที่ต้องมีภาระชำระหนี้ น้อยกว่า 25% จำนวน 30 รายคิดเป็นร้อยละ 7.1

หนี้สินที่ค้างชำระ พบว่า เป็นหนี้สินของบัตรเครดิตตั้งแต่ 3 ใบ ขึ้นไป มีจำนวนสูงสุดคือ 302 รายคิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาคือ มีบัตรเครดิตที่ค้างชำระจำนวน 1-2 ใบ จำนวน 104 รายคิดเป็นร้อยละ 24.6 และมีเพียง 17 รายคิดเป็นร้อยละ 4 เท่านั้นที่ไม่มีภาระหนี้สินกับบัตรเครดิต ใดๆ นอกจากมีหนี้สินกับบัตรเครดิตแล้ว ยังมีหนี้สินที่เป็นภาระ พบว่ามีจำนวนสูงสุด 276

คิดเป็นร้อยละ 22.2 และเงินกู้ระยะสั้น จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 ทั้งนี้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต พบว่าสูงสุดจำนวน 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.9 ที่มีความคิดว่าการทำประกันชีวิตเพื่อเป็นหลักประกันแก่ตนเองและครอบครัว รองมาคือ ทำก็ได้ไม่ทำก็ไม่เป็นไรและต่ำสุดมีเพียง 17 รายคิดเป็นร้อยละ 4 ที่เห็นว่าการทำประกันชีวิตไม่มีความจำเป็นต้องทำ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ผลพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับจริง ($\bar{X} = 4.73$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.55$) ท่านใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง ($\bar{X} = 4.80$) ท่านคิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอเมื่อเวลาจะซื้อของ ($\bar{X} = 4.82$) ท่านคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ ($\bar{X} = 5.02$) ท่านเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอ ($\bar{X} = 4.83$) เมื่อท่านพบของที่ถูกใจท่านจะสะสมเงินให้พอถึงจะซื้อ ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อท่านได้รับเงินท่านจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน ($\bar{X} = 4.81$) ท่านมีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือน ($\bar{X} = 4.89$) เมื่อท่านได้รับเงินพิเศษท่านมักจะเก็บเงินก้อนนั้นไว้เสมอ ($\bar{X} = 4.72$) และมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ ท่านมีการบันทึกรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน ($\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

พฤติกรรมกรรมการออม	ระดับความคิดเห็น						$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด			
1. ท่านมีการบันทึกรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน	55 (13.0)	168 (39.7)	61 (14.4)	79 (18.7)	50 (11.8)	10 (2.4)	4.16	1.33	ค่อนข้างข้างจริง
2. ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง	60 (14.2)	187 (44.2)	112 (26.5)	55 (13.0)	8 (1.9)	1 (0.2)	4.55	0.97	จริง
3. ท่านใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง	75 (17.7)	209 (49.4)	122 (28.8)	15 (3.5)	2 (0.5)	0	4.80	0.78	จริง
4. ท่านคิดถึงความเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอเมื่อเวลาจะซื้อของ	73 (17.3)	223 (52.7)	111 (26.2)	10 (2.4)	6 (1.4)	0	4.82	0.79	จริง
5. ท่านคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ	118 (27.9)	212 (50.1)	80 (18.9)	8 (1.9)	5 (1.2)	0	5.02	0.81	จริง
6. ท่านเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอ	74 (17.5)	229 (54.1)	94 (22.2)	24 (5.7)	2 (0.5)	0	4.83	0.80	จริง
7. เมื่อท่านพบของที่ถูกใจท่านจะสะสมเงินให้พอถึงจะซื้อ	56 (13.2)	218 (51.5)	119 (28.1)	17 (4.0)	10 (2.4)	3 (0.7)	4.67	0.89	จริง
8. เมื่อท่านได้รับเงินท่านจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน	76 (18.0)	222 (52.5)	95 (22.5)	27 (6.4)	3 (0.7)	0	4.81	0.83	จริง
9. เมื่อท่านได้รับเงินพิเศษท่านมักจะเก็บเงินก้อนนั้นไว้เสมอ	77 (18.2)	192 (45.4)	119 (28.1)	28 (6.6)	7 (1.7)	0	4.72	0.89	จริง
10. ท่านมีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือน	103 (24.3)	206 (48.7)	87 (20.6)	19 (4.5)	8 (1.9)	0	4.89	0.89	จริง
รวม							4.73	0.60	จริง

คตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมกับเพศของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างพบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.987 แสดงว่าผู้ประกอบการที่มีเพศแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value มากกว่า 0.05

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบเพศกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

เพศ	จำนวน	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ชาย	146	4.7274	0.54349	0.017	0.987
หญิง	277	4.7264	0.63279		

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเจ้าของธุรกิจ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพบิดา และอาชีพมารดา กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่ามีเพียง สถานภาพสมรสและระยะเวลาในการประกอบอาชีพนี้เท่านั้นที่แตกต่างแล้วจึงมีผลทำให้พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงรายละเอียดต่างๆ ได้ดังนี้

ช่วงอายุที่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.158 ซึ่งมากกว่า 0.05

สถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.021 ซึ่งน้อยกว่า 0.05

จำนวนสมาชิกในครอบครัวกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.097 ซึ่งมากกว่า 0.05

ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.096 ซึ่งมากกว่า 0.05

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.568 ซึ่งมากกว่า 0.05

ระยะเวลาในการประกอบอาชีพกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.038 ซึ่งน้อยกว่า 0.05

อาชีพของบิดากับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.603 ซึ่งมากกว่า 0.05

อาชีพของมารดา กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.635 ซึ่งมากกว่า 0.05

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยด้านเจ้าของธุรกิจกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ด้าน		SS	df	MS	F	p-value
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	2.39	4	0.60	1.66	0.158
	ภายในกลุ่ม	145.89	406	0.36		
	รวม	148.28	410			
สถานภาพสมรส	ระหว่างกลุ่ม	3.51	3	1.17	3.27	0.021*
	ภายในกลุ่ม	149.83	419	0.36		
	รวม	153.35	422			
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2.84	4	0.71	1.98	0.097
	ภายในกลุ่ม	148.59	414	0.36		
	รวม	151.43	418			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.30	3	0.77	2.13	0.096
	ภายในกลุ่ม	151.04	419	0.36		
	รวม	153.35	422			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	0.74	3	0.25	0.67	0.568
	ภายในกลุ่ม	152.61	419	0.36		
	รวม	153.35	422			
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2.91	3	0.97	2.84	0.038*
	ภายในกลุ่ม	139.60	408	0.34		
	รวม	142.51	411			
อาชีพบิดา	ระหว่างกลุ่ม	1.33	5	0.27	0.73	0.603
	ภายในกลุ่ม	152.02	417	0.36		
	รวม	153.35	422			
อาชีพมารดา	ระหว่างกลุ่ม	1.25	5	0.25	0.68	0.635
	ภายในกลุ่ม	152.10	417	0.36		
	รวม	153.35	422			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีสถานภาพโสดเท่านั้นที่มีพฤติกรรมการออม

มากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีสถานภาพแต่งงานแล้ว อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ค่าเฉลี่ย	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย			
		โสด	แต่งงาน	หม้าย	หย่าร้าง
โสด	4.87		0.19616*	0.22000	0.28000
แต่งงาน	4.67			- 0.02384	- 0.08384
หม้าย	4.65				0.06000
หย่าร้าง	4.59				

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีระยะเวลาประกอบธุรกิจน้อยกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5 ปี - 10 ปี มีพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีระยะเวลาประกอบธุรกิจตั้งแต่ 11 ปี - 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กจำแนกตามระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ

ระยะเวลา	ค่าเฉลี่ย	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย			
		น้อยกว่า 5 ปี	5 ปี - 10 ปี	11 ปี - 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
น้อยกว่า 5 ปี	4.77		- 0.003001	0.18303*	0.20634
5 ปี - 10 ปี	4.80			0.21304*	0.23635
11 ปี - 20 ปี	4.59				0.02330
มากกว่า 20 ปี	4.57				

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสถานประกอบการ ได้แก่ ประเภทธุรกิจ ยอดขายต่อวัน ต้นทุนในการขาย และจำนวนลูกจ้างกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นที่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

ยอดขายต่อวันกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.643 ซึ่งน้อยกว่า 0 .05

ต้นทุนในการขายกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.243 ซึ่งมากกว่า 0 .05

จำนวนลูกจ้างกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.202 ซึ่งมากกว่า 0 .05

ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านสถานประกอบการกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ด้านสถานประกอบการ		SS	df	MS	F	p-value
ประเภทธุรกิจ	ระหว่างกลุ่ม	1.07	2	0.53	1.47	0.231
	ภายในกลุ่ม	152.28	420	0.36		
	รวม	153.35	422			
ยอดขายต่อวัน	ระหว่างกลุ่ม	0.62	3	0.21	0.56	0.643
	ภายในกลุ่ม	150.45	409	0.37		
	รวม	151.07	412			
ต้นทุนในการขาย	ระหว่างกลุ่ม	2.01	4	0.50	1.37	0.243
	ภายในกลุ่ม	139.08	381	0.37		
	รวม	141.08	385			
จำนวนลูกจ้าง	ระหว่างกลุ่ม	1.55	3	0.52	1.55	0.202
	ภายในกลุ่ม	122.42	366	0.33		
	รวม	123.98	369			

จากตารางที่ 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์แหล่งเงินทุนในการนำมาประกอบธุรกิจ ได้แก่ เงินเก็บออม ยืมธนาคาร ยืมพ่อแม่/ญาติพี่น้อง และยืมเงินนอกระบบ พบว่ามีเพียงแหล่งเงินทุนในการนำมาประกอบธุรกิจจากเงินเก็บออมเท่านั้นที่ทำให้พฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 แสดงรายละเอียดต่างๆ ได้ดังนี้

เงินเก็บออมกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า 0 .05

ยืมธนาคารกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.217 ซึ่งมากกว่า 0 .05

ยืมพ่อแม่/ญาติพี่น้องกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.979 ซึ่งมากกว่า 0.05

ยืมเงินนอกระบบกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.085 ซึ่งมากกว่า 0.05

ตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบแหล่งเงินทุนกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

แหล่งเงินทุน		จำนวน	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
เงินเก็บออม	ใช่	294	4.5736	0.6703	-3.505	0.001*
	ไม่ใช่	129	4.7939	0.55879		
ยืมธนาคาร	ใช่	113	4.7048	0.59121	-1.237	0.217
	ไม่ใช่	310	4.7867	0.63239		
ยืมพ่อแม่/ญาติพี่น้อง	ใช่	181	4.7260	0.60436	-0.027	0.979
	ไม่ใช่	242	4.7276	0.60241		
ยืมเงินนอกระบบ	ใช่	79	4.7509	0.60768	1.724	0.085
	ไม่ใช่	344	4.6215	0.57304		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 แสดงผลการวิเคราะห์วิธีการออมเงิน ได้แก่ การฝากธนาคาร การฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ การออมทรัพย์ชุมชน การซื้อสินทรัพย์ การซื้อสลากออมสิน และการซื้อประกันชีวิตกับพฤติกรรมการออม พบว่า การฝากกับไม่ฝากธนาคาร การซื้อกับไม่ซื้อสลากออมสิน และการซื้อกับไม่ซื้อประกันชีวิตที่มีผลทำให้พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 แสดงรายละเอียดต่างๆ ได้ดังนี้

การฝากธนาคารกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 กล่าวคือผู้ประกอบการขนาดเล็กรายใดที่ใช้วิธีการออมเงินด้วยการฝากธนาคารจะมีพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ที่ไม่นิยมออมเงินกับธนาคาร

การฝากสหกรณ์ออมทรัพย์กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.162 ซึ่งมากกว่า 0.05

การฝากออมทรัพย์ชุมชนกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.927 ซึ่งมากกว่า 0.05

การซื้อสินทรัพย์กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.835 ซึ่งมากกว่า 0.05

การซื้อสลากออมสินกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.043 ซึ่งน้อยกว่า 0.05

การซื้อประกันชีวิตกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า p-value เท่ากับ 0.006 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 กล่าวคือผู้ประกอบการขนาดเล็กรายใดที่ใช้วิธีการออมเงินแบบซื้อประกันชีวิตจะมีพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ที่ไม่นิยมออมเงินแบบซื้อประกันชีวิต

ตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบวิธีการออมเงินกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

วิธีการออมเงิน		จำนวน	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ฝากธนาคาร	ใช่	358	4.7832	0.5920	-4.635	0.000*
	ไม่ใช่	65	4.4154	0.5702		
ฝากสหกรณ์ออมทรัพย์	ใช่	83	4.8096	0.5750	-1.399	0.162
	ไม่ใช่	340	4.7065	0.6085		
ฝากออมทรัพย์ชุมชน	ใช่	64	4.7203	0.5428	0.092	0.927
	ไม่ใช่	359	4.7279	0.6136		
ซื้อสินทรัพย์	ใช่	88	4.7386	0.5528	-0.208	0.835
	ไม่ใช่	335	4.7236	0.6160		
ซื้อสลากออมสิน	ใช่	52	4.9115	0.7012	-2.069	0.043*
	ไม่ใช่	371	4.7008	0.5841		
ซื้อประกันชีวิต	ใช่	49	4.9490	0.5976	-2.766	0.006*
	ไม่ใช่	374	4.6976	0.5982		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยตัวแปรทั้ง 8 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมในแต่ละด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านความเข้าใจตนเอง ได้ค่า r เท่ากับ 0.270 แสดงว่าความเข้าใจตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยความเข้าใจตนเองสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมได้ 7.29 % กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเองมากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ด้านความมีระเบียบวินัย ได้ค่า r เท่ากับ 0.474 แสดงว่าความมีระเบียบวินัยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีระเบียบวินัยมากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ด้านความสันโดษ ได้ค่า r เท่ากับ 0.474 แสดงว่าความสันโดษมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยความสันโดษ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมได้ 22.47 % กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีความสันโดษมากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ด้านการควบคุมตนเองได้ค่า r เท่ากับ 0.374 แสดงว่าการควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยการควบคุมตนเอง สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมได้ 22.47 % กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีการควบคุมตนเองมากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ด้านการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครองได้ค่า r เท่ากับ 0.286 แสดงว่าการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยความเป็นแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครองสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมได้ 8.18% กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีแบบอย่างจากบิดามารดามากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ได้ค่า r เท่ากับ 0.348 แสดงว่าการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมได้ 12.11% กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจครอบครัวมากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ลึกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการออมได้ 3.72% กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตมากเพียงใดก็ จะทำให้มีพฤติกรรมกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมได้ค่า r เท่ากับ 0.433 แสดงว่าด้านความกล้าเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยการมีความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการออมได้ 18.75% กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมมากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	p-value
ความเข้าใจตนเอง	- 0.021	0.049	- 0.019	- 0.0431	0.667
การมีระเบียบวินัย	0.222	0.050	0.205	4.448	0.000
ความสันโดษ	0.212	0.053	0.192	3.976	0.000
การควบคุมตนเอง	0.299	0.057	0.214	5.254	0.000
การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา	0.069	0.042	0.067	1.638	0.102
การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว	0.094	0.040	0.106	2.311	0.021
ค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต	0.042	0.046	0.039	0.921	0.358
ความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออม	0.408	0.090	0.205	4.547	0.000
ค่าคงที่ - 0.394 ; SE _{es} = ± 0.465					
R = 0.645 ; R ² = 0.415 ; F = 36.782 ; p-value = 0.000					

จากตารางที่ 4.21 จะเห็นว่าปัจจัยทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.645 และสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการออม ได้ร้อยละ 41.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.465

รูปแบบอย่างของบิดามารดา ($p\text{-value} = 0.102$) และค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต ($p\text{-value} = 0.358$) เนื่องจากทั้ง 3 ปัจจัยมีค่า $p\text{-value} > 0.05$ จึงไม่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างได้

ส่วนปัจจัยด้านการเข้าใจตนเอง ($p\text{-value} = 0.000$) ความสันโดษ ($p\text{-value} = 0.000$) การควบคุมตนเอง ($p\text{-value} = 0.000$) การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ($p\text{-value} = 0.021$) และความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออม ($p\text{-value} = 0.000$) ทั้ง 5 ปัจจัยมีค่า $p\text{-value} < 0.05$ สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กจากทั้ง 8 ปัจจัยได้สมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$S = -0.394 - 0.021A + 0.222B + 0.212C + 0.299D + 0.069E + 0.094F + 0.042G + 0.408H$$

เมื่อ	S	แทน	พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก
	A	แทน	ความเข้าใจตนเอง
	B	แทน	ความมีระเบียบวินัย
	C	แทน	ความสันโดษ
	D	แทน	การควบคุมตนเอง
	E	แทน	การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา
	F	แทน	การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว
	G	แทน	ค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต
	H	แทน	ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

ตารางที่ 4.22 แสดงการเพิ่มสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เมื่อเพิ่มปัจจัยเข้าไปทีละตัว

ตัวแปร	R	R^2	SE_{est}	R^2 change	F	p-value
C	0.474	0.225	0.531	0.225	122.216	0.000
C H	0.555	0.308	0.503	0.083	50.645	0.000
C H D	0.606	0.367	0.481	0.059	39.050	0.000
C H D B	0.634	0.402	0.468	0.035	24.182	0.000
C H D B F	0.641	0.411	0.466	0.009	6.134	0.014

จากตารางที่ 4.22 พบว่าปัจจัยด้านความสนใจเป็นตัวแปรตัวแรกที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้ ต่อมาเป็นด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการเข้าใจตนเองและด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.641 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้ร้อยละ 41.1 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.466

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ค่าคงที่ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์

ตัวแปร	b	β	t	p-value
ความสนใจ (C)	0.242	0.218	4.871	0.000
ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม (H)	0.421	0.211	4.743	0.000
การควบคุมตนเอง (D)	0.295	0.212	5.331	0.000
การเข้าใจตนเอง (B)	0.226	0.209	4.649	0.000
การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว (F)	0.094	0.107	2.477	0.014
ค่าคงที่ - 0.155 ; $SE_{est} = \pm 0.465$				

จากตารางที่ 4.23 จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ด้านความสนใจและด้านความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออมสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้สูงสุดและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (b, β) เป็น 0.242 กับ 0.218 และ 0.421 กับ 0.211 ตามลำดับ รองลงมาเป็นด้านการควบคุมตนเองและด้านการเข้าใจตนเองสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็น 0.295 กับ 0.212 และ 0.226 กับ 0.209 ส่วนด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้น้อยที่สุด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็น 0.094 และ 0.107 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.465

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก สามารถแสดงในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$S = - 0.155 + 0.242C + 0.421H + 0.295D + 0.226B + 0.094F$$

เมื่อ	S	แทน	พฤติกรรมกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก
	B	แทน	การเข้าใจตนเอง
	C	แทน	ความสันโดษ
	D	แทน	การควบคุมตนเอง
	F	แทน	การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว
	H	แทน	ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีรายรับที่ได้รับต่อวันเพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นแต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับช่วงเวลา เช่น หากเป็นผู้ประกอบการที่ลูกค้าเป็นนักศึกษา ในช่วงเวลาที่ปิดภาคการศึกษาจะมีผลกระทบทำให้รายรับไม่เพียงพอ นอกจากนี้แล้วภาวะของราคาสินค้าที่มีราคาสูงขึ้นทำให้รายรับที่ได้ไม่เพียงพอต่อการซื้อสินค้าทำให้ในบางครั้งเกิดปัญหาด้านการเงิน ซึ่งผู้ประกอบการต่างมีวิธีการจัดการกับปัญหาที่แตกต่างกันไป ทั้ง การยืมเงินจากญาติพี่น้อง ขอจากลูก นำเงินที่เก็บออมออกมาใช้ และพึ่งพิงการกู้ยืมเงินนอกระบบซึ่งผู้ประกอบการกล่าวว่าการกู้ยืมเงินนอกระบบจะเป็นทางเลือกสุดท้ายที่จะทำแต่ก็มักเกิดขึ้นเสมอๆ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีการเก็บออม ซึ่งวิธีการเก็บออมจะมีหลากหลาย จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นวิธีการเก็บออมจะมี 2 แนวคิดคือ แนวคิดที่ 1 ออมก่อนแล้วจึงใช้จ่าย นั่นคือจะอยู่ในรูปแบบของการ เล่นแชร์ การทำประกันชีวิตที่ต้องส่งทุกเดือน เก็บเงินซื้อทอง (ลักษณะจะคล้ายกับการเล่นแชร์แต่เปลี่ยนเป็นเจ้ามือจะมาเก็บเงินทุกวันโดยผู้เล่นจะได้รับทองไปก่อนจากนั้นก็ส่งใช้เงินเป็นรายวัน) จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ซื้อทองดังกล่าวว่าทำไมไม่เก็บเงินด้วยตนเองแล้วซื้อซึ่งจะราคาถูกลงกว่าการที่ต้องมาชำระเป็นรายวัน โดยได้รับคำตอบว่าหากให้ตัวเองเก็บจะไม่สามารถเก็บได้ แต่หากคนอื่นมาเก็บ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีภาระที่ต้องรับผิดชอบซึ่งวิธีนี้จะทำให้ตนเองสามารถเก็บออมได้เป็นอย่างดี รายรับที่ได้มาต้องนำมาจ่ายเพื่อชำระค่าทองคำก่อน แล้วจึงนำส่วนที่เหลือไปใช้จ่ายได้ ดังนั้นรูปแบบการออมที่กล่าวมาจึงเป็นลักษณะของการออมก่อนเหลือแล้วจึงใช้จ่าย สำหรับแนวคิดที่ 2 ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะปฏิบัติกันคือเหลือจากค่าใช้จ่ายแล้วจึงเก็บออม ในรูปแบบของ การนำเงินฝากธนาคารทุกเดือน ซึ่งผู้ประกอบการต่างให้ความเห็นว่าควรจะใช้จ่ายอย่างพอประมาณเพื่อจะได้มีเก็บออม ควรเก็บ

ะเป็นหนทางช่วยในการต่อ ยอดธุรกิจ นั่นคือหากต้องการขยายธุรกิจสามารถนำเงินที่เก็บออมมาช่วยในการขยายธุรกิจทำให้ ได้ผลตอบแทนมากขึ้นและไม่ต้องมีภาระดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเพราะเงินที่นำมาต่อยอดธุรกิจเป็น เงินของเราเองไม่มีภาระดอกเบี้ยที่ต้องเสียทำให้ต้นทุนของธุรกิจลดลง

สำหรับปัญหาในการออมของผู้ประกอบการต่างมีปัญหาก็แตกต่างกันไป ประกอบด้วย

1. มีความจำเป็นต้องนำเงินที่ได้รับมาใช้หมุนเวียนเพื่อซื้อสินค้าในกิจการจึงไม่สามารถ ออมได้ทุกเดือน ทั้งนี้มีผู้ประกอบการขายอาหารรายหนึ่งกล่าวว่า การขายอาหารของตนนอกจาก ขายหน้าร้านเป็นประจำแล้วยังมีบริการรับจัดเลี้ยงตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งบางครั้งผู้ว่าจ้างจะยังไม่ ชำระค่าอาหารทันทีทำให้ตนเองไม่มีเงินเพียงพอที่จะซื้อวัตถุดิบมาขายต่อจึงจำเป็นต้องกู้ยืมหรือ นำเงินออมมาใช้ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวนอกจากจะไม่สามารถมีเงินออมได้แล้วบางครั้งยังก่อหนี้สินขึ้น อีก ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของการออมคือการที่ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อแล้ว ไม่ได้รับชำระหนี้ตามกำหนดทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนจึงเป็นปัญหาต่อการไม่สามารถออมเงินได้
2. มีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวมากขึ้น เช่น ภาระค่าเทอมลูก ภาระการผ่อนส่งสินค้า เพราะส่วนใหญ่ผู้ประกอบการรายย่อยการซื้อเครื่องใช้ภายในครัวเรือนที่มีราคาสูงจะไม่สามารถ ซื้อเป็นเงินสดได้ต้องอาศัยระบบเงินผ่อนทำให้เป็นภาระที่ต้องส่งทุกเดือน
3. มีการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในแต่ละเดือน ในบางเดือนครอบครัวอาจมีการซื้อสินค้า ฟุ่มเฟือยขึ้น การไปท่องเที่ยว การจัดงานเลี้ยงต่างๆ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น แต่ ผู้ประกอบการก็ถือว่าเป็นการให้รางวัลกับชีวิตที่ทำงานมาหนัก ทำให้ในบางเดือนไม่สามารถเก็บ ออมได้

_____

ค่ามาขาย หรือผลิตมีราคาสูง ในขณะที่ทางด้านลูกค้าส่วนใหญ่ต่างก็มีปัญหา รายรับลดลงหรือเท่าเดิม จึงทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถขึ้นราคาสินค้าได้ ถึงแม้ว่าต้นทุนจะ สูงขึ้นก็ตาม นอกจากนี้แล้วอุปสรรคด้านฤดูกาล/ช่วงเวลามีผลให้รายรับที่ลดลงเนื่องจาก ข้อจำกัดของช่วงเวลามีผลต่อการขายสินค้าบางประเภท โดยเฉพาะ ช่วงฤดูฝน ช่วงปิดภาค การศึกษา เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการส่งเสริม การออมที่ผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ มี หลากหลาย ดังนี้

1. ควรปลูกฝังค่านิยมการออมให้กับลูกหลาน และให้ปฏิบัติจริง โดยชี้ให้เห็นว่าไม่ใช่ เฉพาะคนมีเงินมากเท่านั้นจึงจะมีเงินออมได้ แต่คนที่มีเงินน้อยก็สามารถเก็บออมได้มีน้อยออม น้อยแต่ให้ฝึกเป็นนิสัยในวันข้างหน้าเงินที่ออมทีละน้อยๆ จะกลายเป็นเงินจำนวนมาก เช่น อาจ จะ ฝึกให้ลูกหลานให้หยอดกระปุกออมสินทุกวัน
2. แนะนำให้มีการทำประกันชีวิตในลักษณะของเงินออมซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บังคับตัว เรายังไปโดยปริยายที่ต้องมีเงินเก็บไว้ส่งให้ประกันชีวิตทุกเดือนหรือทุกปี
3. เล่นแชร์เพราะถือได้ว่าเป็นวิถีชาวบ้านอย่างหนึ่งที่นิยมปฏิบัติ แต่ทั้งนี้ต้องระมัดระวัง เกี่ยวกับผู้ร่วมเล่น แต่ถือได้ว่าเป็นการเก็บออมที่ได้ผล อีกทางหนึ่ง
4. นำเงินไปลงทุนซื้อที่ดิน เครื่องมือทำกิน ซื้อทองเก็บไว้
5. ควรจะออมวันละนิดเท่าที่มีหากเหลือจากค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนก็นำมาเก็บออม
6. ตนเองควรมีความพอเพียง จะได้ลดความฟุ้งเฟ้อ เพื่อจะได้มีเงินเก็บออมมากขึ้น
7. ควรใช้จ่ายอย่างประหยัดหรือใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
8. ควรสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนในหมู่บ้านที่มีนโยบายเก็บออม เช่น กลุ่มสัจจะออม ทรัพย์ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวจะบังคับให้สมาชิกต้องเก็บออมทุกเดือน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก

ประชากร คือ เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธรทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าของสถานประกอบการขนาดเล็กของในเขตพื้นที่เทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างอย่างน้อย 400 ราย

การวิเคราะห์ผลการศึกษาดอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านเจ้าของสถานประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา โดยทำการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) ข้อมูลด้านสถานประกอบการ ได้แก่ ประเภทธุรกิจ แหล่งเงินทุนที่นำมาประกอบธุรกิจ ยอดขายต่อวัน ต้นทุนในการขาย และจำนวนลูกจ้าง และทำการวิเคราะห์โดยการคำนวณค่าสถิติพื้นฐานเช่นกัน

การวิเคราะห์ผลการศึกษาดอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยรวมทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยทำการวิเคราะห์ดังนี้ 2.1) ทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะ ด้านสถานการณ์ และ ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ต่อพฤติกรรมการออมในวิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) 2.2) ทดสอบหาค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระหลักและตัวแปรอิสระรองจำนวน 2 กลุ่ม ใช้ t-test และมากกว่า 2 กลุ่มใช้ F-test (ANOVA) ต่อพฤติกรรมการออม 2.3) ทดสอบเพื่อหาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมการออม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบขั้น (Enter and Stepwise Multiple Regression)

ล

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากจำนวน 423 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี มีสถานภาพสมรสแต่งงานแล้ว มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000-30,000 บาท ระยะเวลาในการประกอบอาชีพปัจจุบันประกอบอาชีพน้อยกว่า 5 ปี บิดาและมารดามีอาชีพเกษตรกร

สถานภาพของสถานประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจประเภท ธุรกิจอาหาร/เครื่องดื่ม มีแหล่งเงินทุนมาจากการเก็บออม ไม่มีการจดทะเบียนการค้า มียอดขายต่อวันน้อยกว่า 1,000 บาท มีต้นทุนในการขายระหว่าง 41%-60% มีจำนวนลูกจ้างเพียง 1 คน มีเป้าหมายในการประกอบธุรกิจอันดับแรกคือออมเงินเพื่อซื้อรถ

ปัจจัยด้านความเข้าใจตนเองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง

ปัจจัยด้านความมีระเบียบวินัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับจริง

ปัจจัยด้านความสนใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับจริง

ปัจจัยด้านการควบคุมตนเองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง

ปัจจัยด้านแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับจริง

ปัจจัยด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง

ปัจจัยด้านค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง

ปัจจัยด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

รเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านเจ้าของธุรกิจกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า สถานภาพสมรสและระยะเวลาในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันมีผลทำให้พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ในด้านเจ้าของธุรกิจ เช่น เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีสถานภาพโสดมีพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีสถานภาพแต่งงาน และผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีระยะเวลาการประกอบธุรกิจน้อยกว่า 5 ปี และ ตั้งแต่ 5 ปี - 10 ปี มีพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีระยะเวลาประกอบธุรกิจตั้งแต่ 11 ปี - 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในขณะที่ปัจจัยด้านสถานประกอบการกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ประเภทธุรกิจ ยอดขายต่อวัน ต้นทุนในการขายและจำนวนลูกจ้างที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบแหล่งเงินทุนที่นำมาลงทุนกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า การลงทุนด้วยเงินเก็บออมกับไม่ได้ใช้เงินเก็บออมกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนแหล่งเงินทุนที่มาจากธนาคาร พ่อแม่/ญาติพี่น้อง หรือ เงินยืมนอกระบบต่างไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเปรียบเทียบรูปแบบการออมกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า การฝากเงินกับธนาคาร การซื้อสลากออมสิน และการซื้อประกันชีวิตที่แตกต่างกันที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน การฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ การฝากออมทรัพย์ชุมชน และการซื้อสินทรัพย์ที่แตกต่างกันไม่มีกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยตัวแปรทั้ง 8 ตัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของ

ผลการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต ด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ – ปานกลางกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเอง มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความสนใจ มีความรับผิดชอบตนเอง มีแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง มีการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว มีค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต และมีความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมมากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ปัจจัยทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์ร่วมกันกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.645 และสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการออม ได้ร้อยละ 41.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.465

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่ามี 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการเข้าใจตนเอง ความสนใจ การควบคุมตนเอง การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมเท่านั้น ที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก เมื่อนำปัจจัยทุกด้านเข้าสมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$S = -0.394 - 0.021A + 0.222B^* + 0.212C^* + 0.299D^* + 0.069E + 0.094F^* + 0.042G + 0.408H^*$$

เมื่อ	S	แทน	พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก
	A	แทน	ความเข้าใจตนเอง
	B	แทน	ความมีระเบียบวินัย
	C	แทน	ความสนใจ
	D	แทน	การควบคุมตนเอง
	E	แทน	การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา
	F	แทน	การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว
	G	แทน	ค่านิยมในการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิต
	H	แทน	ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

ปัจจัยด้านความสันโดษเป็นตัวแปรตัวแรกที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้ ต่อมาเป็นด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการเข้าใจตนเองและด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.641 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้ร่วมกันถึงร้อยละ 41.1 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.466

ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ด้านความสันโดษและด้านความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออมสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้สูงสุดและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (b, β) เป็น 0.242 กับ 0.218 และ 0.421 กับ 0.211 ตามลำดับ รองลงมาเป็นด้านการควบคุมตนเองและด้านการเข้าใจตนเองสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็น 0.295 กับ 0.212 และ 0.226 กับ 0.209 ส่วนด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้น้อยที่สุด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็น 0.094 และ 0.107 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.465

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก สามารถแสดงในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$S = -0.155 + 0.242C + 0.421H + 0.295D + 0.226B + 0.094F$$

เมื่อ	S	แทน	พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก
	B	แทน	ความมีระเบียบวินัย
	C	แทน	ความสันโดษ
	D	แทน	การควบคุมตนเอง
	F	แทน	การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว
	H	แทน	ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

ผลการวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวน 8 ราย ต่างมีปัญหาที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย (1) มีความจำเป็นต้องนำเงินที่ได้รับมาใช้หมุนเวียนเพื่อซื้อสินค้าในกิจการจึงไม่สามารถออมได้ทุกเดือน (2) การมีภาระ

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่กล่าวเหมือนกันคือ อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเก็บออมได้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ ทั้งในด้านรายจ่ายที่สินค้ามีราคาแพงขึ้นทำให้ต้นทุนในการซื้อสินค้ามาขาย หรือผลผลิตมีราคาสูง ในขณะที่ทางด้านลูกค้าส่วนใหญ่ต่างก็มีปัญหาขายรับลดลงหรือเท่าเดิม จึงทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถขึ้นราคาสินค้าได้ถึงแม้ว่าต้นทุนจะสูงขึ้นก็ตาม นอกจากนี้แล้วอุปสรรคด้านฤดูกาล/ช่วงเวลามีผลให้ขายรับที่ลดลงเนื่องจากข้อจำกัดของช่วงเวลามีผลต่อการขายสินค้าบางประเภท โดยเฉพาะ ช่วงฤดูฝน ช่วงปิดภาคการศึกษา เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมการออมที่ผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ มีหลากหลาย ดังนี้ (1) ควรปลูกฝังค่านิยมการออมให้กับลูกหลาน และให้ปฏิบัติจริง (2) แนะนำให้มีการทำประกันชีวิตในลักษณะของเงินออมซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บังคับตัวเองไปโดยปริยายที่ต้องมีเงินเก็บไว้ส่งให้ประกันชีวิตทุกเดือนหรือทุกปี (3) เล่นแชร์เพราะถือได้ว่าเป็นวิถีชาวบ้านอย่างหนึ่งที่นิยมปฏิบัติ แต่ทั้งนี้ต้องระมัดระวังเกี่ยวกับผู้ร่วมเล่น แต่ถือได้ว่าเป็นการเก็บออมที่ได้ผล อีกทางหนึ่ง (4) นำเงินไปลงทุนซื้อที่ดิน เครื่องมือทำกิน ซื้อทองเก็บไว้ (5) ควรจะออมวันละนิดเท่าที่มี หากเหลือจากค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนก็นำมาเก็บออม (6) ตนเองควรมีความพอเพียง จะได้ลดความฟุ้งเฟ้อ เพื่อจะได้มีเงินเก็บออมมากขึ้น (7) ควรใช้จ่ายอย่างประหยัดหรือใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และ (8) ควรสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนในหมู่บ้านที่มีนโยบายเก็บออม เช่น กลุ่มสังจะออมทรัพย์ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวจะบังคับให้สมาชิกต้องเก็บออมทุกเดือน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายถึงการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านเจ้าของธุรกิจและปัจจัยด้านสถานประกอบการกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง พบว่า

ผลการเปรียบเทียบสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก การศึกษาวิจัยจากผลการทดสอบสถิติ F-test (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

สดทั่วๆ มักจะเก็บออมน้อยและถึงแม้เก็บออมก็จะมีวัตถุประสงค์ในการเก็บออมต่างจากคนที่มียุทธศาสตร์วางแผนงานแล้ว กล่าวคือ คนโสดจะเก็บเงินเพื่อไปเที่ยวสนุก แต่คนที่มียุทธศาสตร์วางแผนงานจะมีการเก็บออมมากกว่าและวัตถุประสงค์ก็เพื่อสร้างความก้าวหน้ามั่นคงในชีวิตและการทำงาน เป็นต้น ดังนั้น สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจึงมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นเฉพาะกับผู้ประกอบการขนาดเล็ก ซึ่งพบว่า ผู้ประกอบการที่มีสถานภาพโสดมีพฤติกรรมการออมมากกว่าคนที่แต่งงาน เนื่องจากการมีภาระความรับผิดชอบด้านครอบครัวน้อยกว่า หรือที่เก็บได้มากกว่าเพราะต้องการหลักประกันในยามชราหรือเพื่อไว้สำหรับยามฉุกเฉิน

ด้านระยะเวลาในการประกอบอาชีพกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก ผลการทดสอบสถิติ F-test (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า ระยะเวลาในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในอาชีพต่างๆ มิได้ศึกษาตัวแปรระยะเวลาในการประกอบอาชีพกับพฤติกรรมการออม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ระยะเวลาในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการแตกต่างกันด้วย เนื่องจากระยะเวลาในการประกอบอาชีพนั้นจะส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ มีความเชี่ยวชาญหรือมีความรู้และประสบการณ์ในการที่จะบริหารจัดการธุรกิจของตนเองมากกว่าผู้ที่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพน้อย ดังนั้น ระยะเวลาในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกันด้วย จากผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า กลุ่มบุคคลที่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพน้อยกว่ามีพฤติกรรมการออมมากกว่า อาจเนื่องมาจากกำลังอยู่ในวัฏจักรของชีวิตที่พยายามเร่งสร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจในช่วงต้นของชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ Albert Ando and Franco Modigliani และ Richard Brumberg (1963 อ้างถึงใน โสภิต พงษ์รัตนานุกูล, 2552: 18) กล่าวคือ ช่วงต้นของบุคคลส่วนใหญ่จะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค จึงพยายามเร่งสร้างธุรกิจ ต่อมาเมื่อทำธุรกิจมาได้ระยะหนึ่งหรือเข้าสู่ช่วงกลางของชีวิตจึงเริ่มมีรายได้เหลือจ่ายจนสามารถเก็บเงินสะสมไว้สำหรับช่วงปลายของชีวิตได้อย่างที่ตั้งใจแล้ว จึงมีพฤติกรรมการออมลดลงได้

ผลการเปรียบเทียบด้านแหล่งที่มาของเงินทุนกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากผลการทดสอบสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า แหล่งที่มาของเงินทุนประเภทเป็นเงินเก็บออมกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กมีความแตกต่างกัน ซึ่งจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในอาชีพต่างๆ มิได้ศึกษาตัวแปรที่มาจากแหล่งเงินทุนกับพฤติกรรมการออม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทำให้ผู้วิจัยทราบว่า แหล่งที่มาของเงินทุนที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการออมที่

นี้ (1) การบริหารงานเป็นอิสระ (2) เงินทุนมักจะ
ได้มาจากตัวเจ้าของเอง (3) ขอบเขตการดำเนินงานส่วนใหญ่มักจำกัดอยู่ในท้องถิ่น และ(4) ขนาด
ของกิจการมักจะมีขนาดเล็ก

ตอนที่ 2 อภิปรายถึงการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านจิตลักษณะ ด้านสถานการณ์
และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากผลการทดสอบสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's
Correlation) ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า

ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านความสันโดษ ด้านการควบคุมตนเอง
ด้านการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ด้าน
ค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต ด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการ
ออม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาด
เล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างกล่าวคือ ยิ่งผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเอง เข้าใจ
ตนเอง มีความสันโดษ มีการควบคุมตนเอง มีแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง รับรู้สภาพ
เศรษฐกิจของครอบครัว มีค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต มีความรู้เรื่องการ
วางแผนทางการเงินและการออม มากเพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น ซึ่ง
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) อัจรา
ผ่องอุดม (2546) มนูญ ภูชลิบเงิน (2547) เนื่องจาก พฤติกรรมการออมของบุคคลจะแตกต่างกัน
ซึ่งมาจากสถานะของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังต้องใช้เหตุผลมาจากหลายๆ ด้านในการตัดสินใจที่จะ
กระทำการใดๆ รวมไปถึงแต่ละบุคคลจะมีพื้นฐานที่แตกต่างด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ายิ่ง
ผู้ประกอบการมีความเข้าใจตนเอง ความมีระเบียบวินัย ความสันโดษ การควบคุมตนเอง การมี
แบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว การมีค่านิยมในการ
บริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต การมีความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม มาก
เพียงใดก็จะทำให้มีพฤติกรรมการออมมากขึ้นเท่านั้น

ตอนที่ 3 อภิปรายถึงสมการพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากผลการทดสอบโดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบรวม
(Enter Multiple Regression Analyses) พบว่า ปัจจัยทั้ง 8 ด้านมีปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้าน
ความเข้าใจตนเอง การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอย
ในชีวิตที่ไม่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างได้อย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กวินวุฒิ

กลิ่นไอพวยร์ (2546) หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) และมนุญ ภูชลิบเงิน (2547)

และปัจจัยอีก 5 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความสันโดษ การควบคุมตนเอง การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออมที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กวินวุฒิ กลิ่นไอพวยร์ (2546) หทัยรัตน์ มาประณีต (2551) อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) และมนุญ ภูชลิบเงิน (2547)

โดยปัจจัยทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.645 และสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการออม ได้ร้อยละ 41.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.465

จากผลการทดสอบโดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้น (Stepwise Multiple Regression Analyses) พบว่าเมื่อเพิ่มปัจจัยเข้าไปทีละตัวแปรค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ด้านความสันโดษและด้านความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออมสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้สูงสุดและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (b, β) เป็น 0.242 กับ 0.218 และ 0.421 กับ 0.211 ตามลำดับ รองลงมาเป็นด้านการควบคุมตนเองและด้านการเข้าใจตนเองสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็น 0.295 กับ 0.212 และ 0.226 กับ 0.209 ส่วนด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้น้อยที่สุด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็น 0.094 และ 0.107 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.465

โดยปัจจัยด้านความสันโดษเป็นตัวแปรตัวแรกที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้ ต่อมาเป็นด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการเข้าใจตนเองและด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.641 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 8 ตัวแปร มี 1 ตัวแปรที่เป็นตัวแปรแรกที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 22.5 คือ ตัวแปรความสันโดษ ตัวแปรลำดับที่สอง คือ ความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออม สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 8.3 ตัวแปรลำดับที่

สาม คือ การควบคุมตนเอง สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 5.9 ตัวแปรลำดับที่สี่ คือ การเข้าใจตนเอง สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 3.5 และตัวแปรสุดท้าย คือ การรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 0.9 เมื่อรวมตัวแปรทั้ง 5 ตัวดังกล่าวแล้ว จะมีอิทธิพลสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็กได้ร้อยละ 41.1 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.466

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ปัจจัยด้านความสันโดษเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดกับพฤติกรรมการออม กล่าวคือ การกระทำ ตลอดจนความคิดของบุคคลที่แสดงออกมาให้เห็นว่าพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่หรือเป็นอยู่ รู้จักสถานภาพของตนเอง ไม่ทะเยอทะยานจนเกินกำลังความสามารถของตนเอง ไม่ใช้สิ่งของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดในผู้ที่มีพฤติกรรมการออม และรองลงมาคือด้านความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม เพียง 2 ปัจจัยสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการออมได้ถึงร้อยละ 30.8 ดังนั้น โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ สำนักพัฒนาผู้ประกอบการ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมควรจัดให้มีหลักสูตรความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออมสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กได้มีพฤติกรรมการออมเพิ่มสูงขึ้นตามความตั้งใจของศูนย์ NEC (New Entrepreneurs Creation) เพราะการรู้จักการวางแผนทางการเงินที่ดีจะทำให้ธุรกิจมีความเจริญก้าวหน้า

2. เจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคารต่างๆ สามารถใช้ผลการวิเคราะห์ทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ความสันโดษ ความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออม การควบคุมตนเอง การเข้าใจตนเอง และการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว มาพิจารณาร่วมในการอนุมัติสินเชื่อได้ เพราะ 3 ตัวแปรคือ ความสันโดษ การควบคุมตนเอง และการเข้าใจตนเอง เป็นตัวแปรที่มีอยู่ภายในบุคคลของผู้ประกอบการ และอีก 2 ตัวแปรคือความรู้เรื่องการวางแผนการเงินและการออมและการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจที่สามารถสะสมให้เพิ่มพูนขึ้นได้ในภายหลัง ดังนั้นเมื่อมีการอนุมัติสินเชื่อให้แล้วธนาคารควรมีหลักสูตรอบรมให้ความรู้ด้านการเงินและความเข้าใจต่อสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวตนเองกับลูกหนี้ที่มีแนวโน้มจะเป็นหนี้สูญ เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดภาวะหนี้สูญในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษากับผู้ประกอบการขนาดเล็กเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้ความรู้ที่เพิ่ม

มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาว่าตัวแปรความเข้าใจตนเอง การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และ ค่านิยมในการการบริโภคการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตมีผลต่อพฤติกรรมการออมของกลุ่มสาขาอาชีพ อื่นๆ หรือไม่ และควรศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มขึ้นอีกเพื่อให้ผลการวิจัยน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิเคราะห์ด้วย Logit Model หรือ Probit Model เพื่อ วิเคราะห์ผลของความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งจะทำให้อธิบาย ได้ชัดเจนมากกว่าและนำไปสู่การกำหนดเชิงนโยบายได้ดีกว่า

บรรณานุกรม

- กวรรณิการ์ ลัทธยาพร. (2545). **การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการออมของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. (2546). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยา เขตพาณิชย์การพระนคร**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- งามตา วรินทร์านนท์. (2549). **เทคนิคการประมวลเอกสารเพื่อการวิจัยในเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ (รุ่นที่ 1 ครั้งที่ 2) เรื่องการพัฒนาเค้าโครงการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ขั้นสูงแบบบูรณาการ วันที่ 22-25 มีนาคม 2549 ณรีเจนท์ ซะอำ ปิษวีส์ออร์ท จังหวัดเพชรบุรี**.
- ดวงเดือน พันธุ์นาวิน. (2548). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต**. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ (รุ่นที่ 1 ครั้งที่ 1) เรื่องการใช้และการผลิตผลงานวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่สังคมไทย วันที่ 26-29 ตุลาคม 2548 ณ โรงแรมและรีสอร์ททสัฎฐเด็อน เขาใหญ่ จ.นครราชสีมา.
- นงศ์ลักษณ์ วัฒนาวิช. (2538). **การศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติที่มีต่อบริการเงินฝากประจำ ของธนาคารพาณิชย์ไทย**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- นพมาศ แซ่เสี้ยว. (2550). **การปรับตัวทางจิตสังคมและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคน**. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์), กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทนา คินิมาน. (2546). **ความต้องการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ปนัดดา ญวนกระโทก และ บัณฑิตา ศักดิ์อุดม. (2554). **การพัฒนาตนเอง**. Retrieved ตุลาคม 8, 2554, from NovaBizz:http://www.novabizz.com/NovaAce/Personality/Self_Concept.htm
- พรสิษฐ์ บุญรักษ์. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่**. ปรินญาณิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มนทการต์ เมฆมา. (2546). **ปัจจัยที่พนากรรมความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่**.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต,สาขาวิชา จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มะลิวัลย์ ผดุงศักดิ์วิรุฬห์. (2550). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม ของชุมชนย่านการค้าตัวเมืองตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา**. ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ สาขาการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. Retrieved ธันวาคม 8, 2554, from <http://rirs3.royin.go.th/>.
- ลักขณา เกตุสิริ. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนในเขต อำเภอเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**. ปรินญา เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรชัย สิงห์ฤกษ์. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด**. ปรินญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ สหกรณ์),สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ภาควิชาสหกรณ์ ประมาณกรรมการที่ปรึกษา:รอง ศาสตราจารย์จุฑาทิพย์ ภัทราวาท,M.A. 95 หน้า ISBN 974-16-2284-8.
- ศิรินทธรณ์ ศิริไพล์. (2544). **ปัญหาด้านการจัดการและแนวทางการแก้ไขปัญหาของ ผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)ในเขตอำเภอเมือง มหาสารคาม**.วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- สมภูมิ แสงกุล. (2549). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้ประกอบการในการค้าหาบเร่แผงลอย กรณีศึกษา: ย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ**. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สอนสุนันทา.
- โสภิต พงษ์รัตนานุกุล. (2552). **พฤติกรรมการออมและความมั่นคงของครัวเรือนใน ภาคเหนือของประเทศไทย**.วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต,คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. สำนักนโยบายการออมและการลงทุน. (2553). **สถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับดุลยภาพการเงินการออมและการลงทุน**. แหล่งที่มา: <http://www.fpo.go.th/fseg/>. (ตุลาคม 2553)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). **การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในช่วง 6 เดือน แรกของปี 2552**. แหล่งที่มา:

http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/survey/socioSu6m_52.pdf.

(ตุลาคม 2552)

หทัยรัตน์ มาประณีต. (2549). **ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรอนงค์ สนั่นไทย. (2551). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินประเภทการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อัจฉรา ฝ่องอุดม.(2546). **พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาคผนวก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ประกอบการขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”

คำชี้แจง:

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 10 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเข้าใจตนเอง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการมีระเบียบวินัย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสิ้นโตษ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการควบคุมตน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา/ ผู้ปกครอง

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 8 แบบสอบถามค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต

ตอนที่ 9 แบบวัดความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

ตอนที่ 10 แบบสอบถามพฤติกรรมการออม

2. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม จะนำไปใช้เพื่อการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอความคิดเห็น
ซึ่งจะไม่กระทบต่อผลประโยชน์ใดๆ ของท่าน

3. แบบสอบถามนี้ไม่มีการตัดสินถูกหรือผิด เพราะเป็นการแสดงความคิดเห็น และผู้วิจัย
จะใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยสำหรับเป็นแนวทางในการชักจูง ชี้นำถึงปัจจัยสนับสนุนและไม่
สนับสนุนต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออมและรู้จักวิธีการใช้เงิน
อย่างเหมาะสมประเภทของธุรกิจ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และสังคมโดยรวม

4. ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะหากไม่สมบูรณ์แบบสอบถามจะต้องถูกนำออกไป

ตอนที่1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ชื่อร้าน.....ตำแหน่งของร้านอยู่ที่.....
2. ประเภทธุรกิจ 1. ธุรกิจอาหาร/ เครื่องดื่ม 2. ธุรกิจค้าปลีก 3. ธุรกิจบริการ
3. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
4. อายุ.....ปี
5. สถานภาพสมรส 1. โสด 2. แต่งงาน มีบุตร.....คน
 3. หม้าย มีบุตร.....คน 4. หย่าร้าง มีบุตร.....คน
6. กรณีท่านอยู่ด้วยกันกับสามี/ ภรรยา เป็นระยะเวลา.....ปี
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม)
 1. เป็นผู้ที่มิรายได้.....คน 2. เป็นผู้ที่ไม่มีรายได้.....คน
8. ระดับการศึกษาสูงสุด 1. ประถมศึกษาชั้นปีที่..... 2. มัธยมศึกษาชั้นปีที่.....
 3. ปวช. 4. ปวส.
 5.ปริญญาตรี 6. ปริญญาโทหรือสูงกว่า
9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 2. 10,000 -30,000บาท
 3. 30,001-60,0000 บาท 4. 60,001-100,0000 บาท
 5. 100,001-150,000 บาท 5. มากกว่า 150,000 บาท
10. อาชีพหลักของบิดา (กรณีที่บิดาเสียชีวิตแล้ว ให้ระบุอาชีพตอนที่บิดายังมีชีวิตอยู่)
 1. รับราชการ 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3. พนักงานบริษัทเอกชน 4. รับจ้าง / ลูกจ้าง
 5. เกษตรกร / ประมง 6. ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
 7. พ่อบ้าน 8. อื่นๆ ระบุ.....

11. อาชีพหลักของมารดา(กรณีที่มารดาเสียชีวิตแล้ว ให้ระบุอาชีพตอนที่มารดายังมีชีวิตอยู่)
1. รับราชการ 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
3. พนักงานบริษัทเอกชน 4. รับจ้าง / ลูกจ้าง
5. เกษตรกร/ ประมง 6. ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
7. แม่บ้าน 8. อื่นๆ ระบุ.....
12. การศึกษาของบิดา 1. ประถมศึกษาชั้นปีที่..... 2. มัธยมศึกษาชั้นปีที่.....
3. ปวช. 4. ปวส.
- 5.ปริญญาตรี 6.ปริญญาโทหรือสูงกว่า
13. การศึกษาของมารดา 1. ประถมศึกษาชั้นปีที่..... 2. มัธยมศึกษาชั้นปีที่.....
3. ปวช. 4. ปวส.
- 5.ปริญญาตรี 6.ปริญญาโทหรือสูงกว่า
14. ตั้งแต่เริ่มทำงานรวมระยะเวลาทั้งหมด.....ปี
15. ระยะเวลาของอาชีพปัจจุบัน.....ปี
16. ร้านของท่านจดทะเบียนการค้าหรือไม่ 1. จด 2. ไม่จด
17. ยอดขายโดยประมาณใน 1 วัน.....บาทต่อวัน
18. ต้นทุนในการขายโดยเฉลี่ยกี่เปอร์เซ็นต์.....%
19. จำนวนพนักงานภายในร้าน.....คน
20. แหล่งเงินทุนที่นำมาประกอบธุรกิจ(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. เงินเก็บออม 2. ธนาคาร
3. พ่อแม่ / ญาติ / พี่น้อง 4. เงินยืมนอกระบบ
5. อื่นๆ โปรดระบุ.....
21. วิธีการออมของท่านเป็นอย่างไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. ฝากเงินกับธนาคาร 2. ฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์
3. ฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน 4. ซื้อสินทรัพย์ เช่น ที่ดิน ทองคำ
5. ซื้อสลากออมสิน/สลาก ธ.ก.ส. 6. ซื้อประกันชีวิตแบบมีดอกเบี้ยเงินฝาก
7. อื่นๆ โปรดระบุ.....

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถามตั้งแต่ตอนที่ 2-10

ประโยคต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับลักษณะของตัวเอง โปรดอ่านทีละประโยคแล้วพิจารณาว่ามีความเป็นจริงหรือไม่จริง และในปริมาณมากน้อยเพียงใด และตัดสินใจเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ตรงวงรี “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” “ไม่จริงที่สุด” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อคำถาม ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเข้าใจตนเอง

ข้อ	ความเข้าใจตนเอง	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1.	ผู้อื่นมักจะมองว่าท่านเปลี่ยนแปลงไป						
2.	ท่านรู้สึกว่าการใช้ชีวิตของท่านเหมาะสมกับตัวท่านแล้ว						
3.	ผู้อื่นมองเห็นคุณค่าในตัวท่าน						
4.	ท่านรู้สึกไม่แน่ใจว่าการกระทำใดจะถูกหรือผิดศีลธรรม						
5.	ท่านรู้สึกว่าสิ่งที่ท่านกำลังทำอยู่ไม่ค่อยมีคุณค่า						
6.	ท่านรู้สึกภูมิใจที่เป็นคนแบบนี้						
7.	ท่านรู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง						
8.	ใครๆ มักจะไม่ค่อยเห็นด้วยกับความคิดของท่าน						
9.	ท่านเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับความต้องการในชีวิตบ่อยครั้ง						
10.	ท่านไม่แน่ใจว่าคนอื่นจะรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตัวท่าน						
11.	ท่านเปลี่ยนแปลงความรู้สึกเกี่ยวกับตัวท่านเองเสมอ						
	บ่อยครั้งที่ท่านรู้สึกว่าตนเองต้องแก่งัดทำบางอย่างเพื่อหวังผลบางประการ						
13.							
14.	ท่านสามารถวางแผนดำเนินชีวิตของตนเองได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว						
15.	มีคนยอมรับความคิดเห็นของท่าน						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความมีระเบียบวินัย

ข้อ	ความมีระเบียบวินัย	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1.							
2.	ท่านคิดว่า <u>การวางแผนในการใช้เงิน</u> เป็นเรื่องไม่สำคัญ						
3.	ท่านคิดว่า <u>การใช้เงินอย่างเหมาะสม</u> เป็น เรื่องไม่สำคัญ						
4.	ท่านคิดว่า <u>การใช้เงินอย่างประหยัด</u> เป็นเรื่องไม่ สำคัญ						
5.	ท่านคิดว่า <u>การวางแผนในการออม</u> เป็นเรื่องไม่ สำคัญ						
6.	ท่านรู้จักการวางแผนในการออม						
7.	ท่านรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสม						
8.	ท่านมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายเงิน						
9.	ท่านมีการจัดสรรการใช้เงินเป็นส่วนๆ และมีส่วน หนึ่งเก็บไว้สำหรับการพักผ่อน						
	ท่านมีการจัดสรรการใช้เงินเป็นส่วนๆ และมีส่วน หนึ่งเก็บไว้เป็นเงินออมสำหรับอนาคต						

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสันโดษ

ข้อ	ความสันโดษ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1.	ท่านเป็นคนมีความพอดีในการบริโภค ไม่ใช่ สิ่งของที่เกินฐานะของตนเองที่จะหามาได้						
2.	ท่านมักจะใช้จ่ายเงินของท่านให้เกิดประโยชน์ มากที่สุด						
3.							
4.	ท่านไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยแต่ก็มีได้ ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป						
5.	ท่านมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์ และหาวิธีที่จะทำ ให้เงินที่เก็บออมไว้เพิ่มมากขึ้น						
6.	ท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ เป็นสัดส่วนและมีการเก็บออมตามสมควร						
7.	ท่านรู้จักพอในสิ่งที่ตนเองหามาได้โดยชอบ ธรรม						
8.	ท่านรู้จักประมาณตนในการดำเนินชีวิต						
9.	ในการใช้จ่ายเงิน ท่านคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ ของครอบครัวและฐานะของตนเอง						
10.	ท่านมีความสุขในสิ่งที่มี และหามาได้ด้วย ความสามารถของตนเอง						

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการควบคุมตน

ข้อ	การควบคุมตน	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
1.	เมื่อท่านอยากได้สิ่งของบางอย่าง แต่มีเงินไม่เพียงพอ ท่านจะยืมผู้อื่นมาซื้อสิ่งของนั้น						
2.	ท่านสามารถยับยั้งใจที่จะไม่กระทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมได้เสมอ						
3.	เมื่อท่านต้องการสิ่งใด ท่านต้องเอาให้ได้ในทันที						
4.	เมื่อท่านมีเงินไม่พอใช้ ท่านควบคุมการใช้จ่ายให้รัดกุมยิ่งขึ้น						
5.	ท่านสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ตามใจตนทุกครั้งไป						
6.	บิดามารดา/สามีภรรยาไว้ใจท่าน เพราะรู้ว่าท่านสามารถควบคุมตนเองได้						
7.	เมื่อท่านตัดสินใจทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปแล้ว ท่านมักจะเปลี่ยนใจเสมอ						
8.	ท่านสามารถควบคุมตนเองได้ โดยไม่ต้องถูกบีบบังคับหรือใช้กฎเกณฑ์						
9.	ท่านสามารถควบคุมตนเองให้พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่						
10.	หลายครั้งที่ท่านสามารถควบคุมตนเองได้เมื่อเผชิญกับภาวะวิกฤต						
11.	ท่านสามารถรอคอยได้เป็นเวลานานจนกว่าจะได้ผลตามที่ต้องการ						

ตอนที่ 6 แบบสอบถามแบบอย่างของบิดามารดา/ผู้ปกครอง

ข้อ	แบบอย่างของบิดามารดา / ผู้ปกครอง	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
1.	บิดามารดามีระบบและการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน						
2.	ท่านคิดว่าบิดามารดามีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน						
3.	บิดามารดาสอนให้ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินให้พอเพียง						
4.	บิดามารดาใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด						
5.	ท่านคิดว่าบิดามารดาเป็นแบบอย่างในการออม						
6.	บิดามารดาสอนให้ท่านรู้จักการวางแผนในใช้จ่ายเงินหรือให้คำปรึกษาแก่ท่าน						
7.	บิดามารดาคอยสอดส่องดูแลท่านอย่างใกล้ชิดในการใช้จ่ายเงินของท่าน						
8.	บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีของท่านในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด						
9.	บิดามารดาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีแก่ท่านเกี่ยวกับการออมและวิธีการออม						
10.	บิดามารดาสอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการออม						

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

ข้อ	สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1.	รายได้ของครอบครัวในแต่ละเดือนเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในบ้าน						
2.	ทุกๆ เดือนครอบครัวของท่านมีเงินเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น						
3.	ท่านเคยจำหน่ายหรือขายของใช้ส่วนตัว เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว						
4.	หากท่านมีหนี้ ท่านสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด						
5.	บ่อยครั้งที่ท่านยืมเงินจากญาติพี่น้องหรือเพื่อนสนิทเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว						
6.	ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านรู้สึกว่ฐานะการเงินในครอบครัวค่อนข้างลำบาก						
7.	ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ครอบครัวของท่านมีรายได้เหลือเพียงพอที่จะซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านหรือเครื่องตกแต่งบ้าน						
8.	ในแต่ละเดือน ครอบครัวของท่านมีรายได้เพียงพอที่จะซื้อของใช้ส่วนตัวให้สมาชิกได้ตามต้องการ						
9.	ต้องงดการไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจตามที่ตั้งใจไว้ เพราะมีปัญหาเรื่องเงิน						
10.	ต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว						

ตอนที่ 8 แบบสอบถามค่านิยมในการบริโภคการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต

ข้อ	ค่านิยมในการบริโภค การใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1.	เวลาเลือกซื้อสินค้าท่านจะเลือกซื้อเฉพาะสิ่ง ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเท่านั้น						
2.	ท่านชอบซื้อสินค้าที่นำเข้ามาจาก ต่างประเทศ แม้จะมีราคาแพงก็ตาม						
3.	ท่านมักจะเลือกซื้อสินค้าในแผนกลดราคา เสมอๆ						
4.	ท่านใช้พาหนะในการประกอบอาชีพเพื่อช่วย ให้การทำงานของท่านสะดวกมากยิ่งขึ้น แม้ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงก็ตาม						
5.	ท่านยอมรับว่ามีค่าใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น ท่องเที่ยวและบันเทิงต่างๆ ค่อนข้างสูง เพราะเป็นสิ่งที่สร้างความสุขให้กับชีวิตท่าน						
6.	เพื่อนๆ หรือคนใกล้ชิดของท่าน ชอบแซวท่านเสมอๆ ว่าท่านเป็นคนประหยัด และมีนิสัยดี						
7.	การรับประทานอาหารนอกบ้านแม้มีราคา แพงแต่ก็เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสุขให้แก่ ชีวิต						
8.	ท่านมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้ โทรศัพท์มือถือน้อยกว่า 1,000 บาท / เดือน						
9.	ท่านมักจะซื้อสินค้าเงินผ่อนหรือกู้ยืมมาเพื่อ สินสินค้า						
10.	การมีหนี้สิน ถือเป็นเรื่องปกติเพราะถือว่า เป็นคนมีเครดิต						

ตอนที่ 9 แบบวัดความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินและการออม

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. เป้าหมายชีวิตและเป้าหมายทางการเงินอันดับแรกของท่านในวันนี้

คือ.....

ตัวอย่าง : ต้องการซื้อบ้านราคา 2,000,000 บาท ภายในระยะเวลา 2 ปี

2. โดยทั่วไป คุณจะ...

1. แบ่งเงินออมไว้ก่อน เหลือแล้วค่อยใช้
2. ใช้ก่อน เหลือแล้วค่อยออม
3. อยากออมนะ แต่ไม่เคยมีเงินพอใช้จนเหลือออมได้ที่สุด

3. ที่ผ่านมากคุณออมเงินคิดเป็นร้อยละเท่าใดของรายได้ต่อเดือน

1. น้อยกว่า 10%   2. 10% – 20%   3. มากกว่า 20%

4. ถ้าคุณได้รับเงินรางวัล 10,000 บาท คุณจะ...

1. ใช้เงินซื้อของที่อยากได้ทั้งหมด
2. แบ่งไปออมสัก 5,000 บาท และแบ่งไว้ใช้อีก 5,000 บาท
3. เก็บไว้ โดยฝากธนาคารหรือลงทุนทั้ง 10,000 บาท

5. ปัจจุบันคุณมีเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินที่ทำให้คุณสามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่มีรายได้จากที่ไหนเลยนานที่สุดกี่เดือน 1. ไม่เกิน 3 เดือน 2. ประมาณ 3-6 เดือน 3. มากกว่า 6 เดือน

6. เวลาคุณจะใช้เงินซื้ออะไรบางอย่าง คุณจะ.....

1. พิจารณาว่าจำเป็นแล้วและได้ใช้จริง จึงจะซื้อ
2. หากมีการลดราคา 50% - 70% จึงจะซื้อ
3. อยากได้ก็ซื้อ

7. ในแต่ละเดือน คุณมีภาระต้องชำระหนี้สินทุกประเภทคิดเป็นร้อยละเท่าใดของรายได้

1. 0 - 25%   2. 25 - 45%   3. มากกว่า 45%

8. ปัจจุบันคุณมีบัตรเครดิต หรือบัตรเงินกู้ค่าผ่อนชำระสินค้าต่างๆ เช่น อีออน เฟรชช้อยที่มียอดคงค้างและต้องชำระดอกเบี้ยอยู่กี่ใบ

1. ไม่มีบัตร หรือ ไม่มียอดคงค้างเลย 2. 1 – 2 ใบ   3. ตั้งแต่ 3 ใบ ขึ้นไป

9. สมมุติว่าคุณมีหนี้สินอยู่หลายประเภท คุณคิดว่าหนี้สินประเภทใดที่เป็นปัญหากับชีวิตของคุณมากที่สุด

1. เงินกู้ยืมในระบบ หรือหนี้บัตรเครดิต
2. เงินกู้ระยะสั้น เช่น เงินกู้ค่าผ่อนชำระสินค้า สินเชื่อส่วนบุคคล ฯลฯ
3. เงินกู้ระยะยาว เช่น เงินกู้เพื่อซื้อบ้าน/ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

10. คุณมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต

1. ไม่มีความจำเป็นต้องทำประกันชีวิต
2. ทำก็ได้ ไม่ทำก็ไม่เป็นไร
3. ต้องทำประกันชีวิต เพื่อเป็นหลักประกันแก่ตนเองและครอบครัว

ตอนที่ 10 แบบสอบถามพฤติกรรมการออม

ข้อ	พฤติกรรมการออม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
1.	ท่านมีการบันทึกรายรับ - รายจ่ายเงินในแต่ละเดือน						
2.	ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง						
3.	ท่านใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง						
4.	ท่านคิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอเมื่อเวลาจะซื้อของ						
5.	ท่านคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ						
6.	ท่านเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอ						
7.	เมื่อท่านพบของที่ถูกใจ ท่านจะสะสมเงินให้พอจึงจะซื้อ						
8.	เมื่อท่านได้รับเงิน ท่านจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน						
9.	เมื่อท่านได้รับเงินพิเศษ ท่านมักจะเก็บเงินก้อนนั้นไว้เสมอ						
10.	ท่านมีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือนถึงแม้จะไม่มากนัก						

ขอขอบคุณที่ท่านสละเวลาตอบแบบสอบถาม